

JAARVERSLAG 2022

Clear Channel

**Koud thuis?
Kom er warm bij zitten!**

Ga naar [warmekamers.nl](https://www.warmekamers.nl)
voor de buurthuiskamer
in deze buurt

Niemand in de kou

**Commissioner
Bente Gundersen**
Voorzitter en
territoriaal
commandant

Niemand in de kou

Of je nu spreekt van 'niemand achterlaten', van 'mensen helpen op de plaats waar je ze vindt', of van 'niemand in de kou': het maakt eigenlijk niet uit. Het thema binnen het Leger des Heils is wereldwijd hetzelfde: doen wat we geloven, en doen wat in onze macht ligt om mensen zo goed als we kunnen te helpen.

Dat thema komt vanuit onze missie. Vanuit de rotsvaste overtuiging dat mensen gezien moeten worden, écht gezien, om hun waardigheid te kunnen behouden en voluit te kunnen leven. Wij geloven dat het Gods bedoeling is dat wij als mensen zo'n diepe band met elkaar hebben; om de waarde te zien en te respecteren die ons in de schepping wordt gegeven, en te weten dat wij allen medemensen zijn in dezelfde wereld. Vandaag treft het noodlot de een, morgen de ander, overmorgen ben ik het misschien wel. Of u.

Natuurlijk lukt niet alles. Was het maar zo makkelijk. Het leven kan een constante uitdaging zijn en een constante strijd. Maar er gaan veel dingen goed en er worden veel stappen gezet, soms klein, soms groter. Op zulke momenten wordt extra duidelijk dat we samen een community vormen, het niet alleen hoeven te doen. Samen kunnen we zoveel meer. Het stevige netwerk dat wij als organisatie vormen, fungeert daarmee als vangnet. De Warme Kamers in de winter van 2022-2023 zijn daar een prachtig voorbeeld van. Wat is er, door zo veel mensen van binnen én

buiten onze gelederen, hard gewerkt om letterlijk niemand in de kou te laten zitten.

Onze medewerkers lopen vaak net harder dan hun functie van ze vraagt. Ze werken hard, soms harder dan puur menselijk gezien mogelijk zou zijn. Dat is iets om dankbaar voor te zijn, maar tegelijkertijd iets om voorzichtig mee te zijn. Ik ben immens dankbaar voor al het harde werk van onze medewerkers, heilssoldaten en vrijwilligers, voor de harten en geesten die zij ons elke dag willen geven. Dankbaar ben ik ook voor de partners en organisaties die met ons optrekken en dezelfde diepe passie voor mensen aan de dag leggen. Dank aan al de mensen en relaties die óók die extra mijl willen gaan en zijn gegaan, die ons steunen met geld, goederen, manuren of advies, die ook hun locaties openstellen en letterlijke warmte bieden of ons wijzen op problemen die onze aandacht kunnen gebruiken. Mijn diepe waardering voor jullie niet aflatende steun.

Op naar een nieuw jaar. Een jaar van mogelijkheden en kansen, maar ook van uitdagingen en strijd. Niemand in de kou. Laten we daar – weer – samen voor gaan.

Dank en zegen,

Bente S. Gundersen
Commandant

28 Koningin Máxima opent
Majoor Bosshardthuis

42 Internationale Ontwikkeling
& Samenwerking

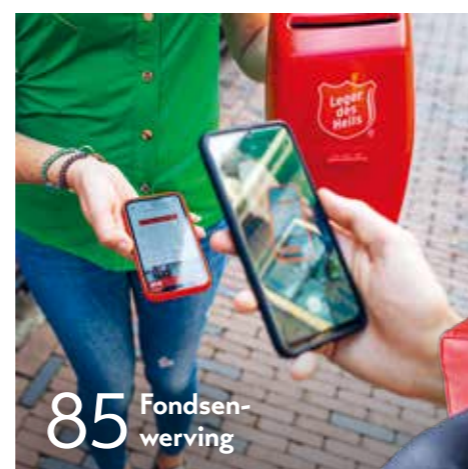

12 Impact van het Leger des Heils op de samenleving

38
Noorse Bente
Gundersen volgt
Hannelise Tvedt op
als commandant
Nederland

70 Leger zet zich in voor
vluchtelingen Oekraïne

85 Fondsen-
werving

62 Governance

40 'Recht hebben is geen garantie'

Kapitein
Harm Slomp

Inhoud

3	Niemand in de kou	106 JAARREKENING 2022
6	Wat we willen bereiken	108 Inleiding
9	Inleiding	Financiële overzichten
		Leger des Heils in Nederland
10 HET JAAR 2022		110 · Gecombineerde balans
12	Impact van het Leger des Heils op de samenleving	111 · Gecombineerde staat van baten en lasten
17	Artikel Buurthuiskamer op wielen	112 · Gecombineerd kasstroomoverzicht
20	De samenleving en maatschappelijke ontwikkelingen	113 · Totstandkoming van gecombineerde financiële overzichten
24	Meerjarenbeleid	116 · Toelichting op de gecombineerde balans
28	Artikel Koningin Maxima opent Majoor Bosshardthuis Leger des Heils	126 · Mutatieoverzichten
32	2022 in het kort	128 · Langlopende schulden
41	Kapitein Harm Slomp: 'Recht hebben is geen garantie'	129 · Fondsen op naam
42	Internationale Ontwikkeling en Samenwerking	130 · Toelichting op de gecombineerde staat van baten en lasten
46 HET LEGER DES HEILS		134 · Toelichting bestedingen aan doelstellingen
48	Artikel 'Ik wilde alle ellende vergeten'	135 · Bezoldiging stichtingsdirectie en toezichhouders
50	De mensen van het Leger des Heils	138 Statutaire balans Stichting Leger des Heils
52	Textielinzameling	139 Statutaire staat van baten en lasten Stichting Leger des Heils
54	Duurzaamheid	140 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling
58	Samenwerkingsverbanden	141 Grondslagen van waardering van activa en passiva
60 ORGANISATIE		144 Grondslagen van resultaatbepaling
62	Governance	146 Grondslagen voor gebeurtenissen na balansdatum
65	Besturen Toezichhoudende organen	148 Toelichting op de statutaire balans Stichting Leger des Heils
66	Overzicht nevenfuncties	152 Toelichting op de statutaire staat van baten en lasten
68	Rooster van aftredende toezichhouders	154 OVERIGE GEGEVENS EN BIJLAGEN
69	Medezeggenschap	156 Overige gegevens
70	Artikel Leger zet zich in voor vluchtelingen Oekraïne	157 Controle verklaring van de onafhankelijke accountant
74	Kwaliteit van hulp en dienstverlening	164 Meerjarenoverzicht
77	Integriteitssysteem	
79	Personeel en beloning	
80	Hoofdpijnen financieel beleid	
85	Fondsenwerving	
88	Beleggingen	
91	Risicoanalyse	
94	Vermogen	
96	Weerstandsfactor	
98	Gang van zaken tijdens boekjaar	
100	Vooruitzichten en gecombineerde begroting 2023	
102	Bestuursverslag Stichting Leger des Heils (statutair)	

Wat we willen bereiken

Het Leger des Heils is een beweging van geloof, liefde, hoop en perspectief. Het Leger is ontstaan vanuit de overtuiging dat ieder mens recht heeft op:

- > het horen van de boodschap van Gods liefde voor alle mensen;
- > een menswaardig bestaan;
- > erkenning.

Daarom willen we blijvende impact op de samenleving hebben. Dit komt tot uiting in de volgende idealen en doelen.

Verbondenheid met God

Wij geloven dat mensen ertoe bestemd zijn te leven in verbondenheid met God. Die verbondenheid leidt tot wat de Bijbel noemt 'het leven in al zijn volheid.' Het is onze overtuiging dat Jezus de weg is naar dit leven. Daarom verkondigen we, waar mogelijk en passend, het Evangelie. We nodigen mensen uit Jezus te leren kennen en hun leven aan Hem toe te wijden.

Menswaardig leven

Een dak boven je hoofd, genoeg voedsel, iets te doen hebben, een nieuwe kans als je foute keuzes hebt gemaakt... het zijn basisvoorwaarden voor een menswaardig bestaan. Enkele honderdduizenden Nederlanders ontbreekt het hieraan. Het Leger des Heils maakt zich daarom sterk voor onderdak, zorg, werk en/of opleiding voor iedereen.

Persoonlijke aandacht

Gezien en gekend worden. Ook dat hebben mensen nodig om tot hun recht te komen. Daarom creëert het Leger gelegenheden waar mensen elkaar ontmoeten en samen kunnen optrekken. Ook bieden we op verschillende manieren geestelijke zorg en pastorale bijstand.

Onderlinge betrokkenheid

In een menswaardige samenleving zijn mensen op elkaar betrokken. Samen met andere organisaties bestrijdt het Leger des Heils daarom eenzaamheid. Zelf geven we hieraan onder meer vorm door mensen op te zoeken en contacten te leggen. Ook realiseren we projecten op het gebied van werk, vrije tijd en huiskamers van de buurt. In de 'huiskamers' bieden we mensen

Op de een of andere manier zijn mensen allemaal op zoek naar wat mooi, goed en waar is.

de gelegenheid op basis van gemeenschappelijke vragen en interesses bij elkaar te komen.

Sociale gerechtigheid

Het welzijn van mensen is ook afhankelijk van een rechtvaardige samenleving. Daarom zet het Leger des Heils zich in voor de rechten op vrijheid, huisvesting en zorg. We doen dat onder meer door ons in het publieke debat te mengen, te lobbyen bij de overheid, tegen mensenhandel te strijden, armoede tegen te gaan, oorlogsvluchtelingen op te vangen en ons sterk te maken voor duurzaamheid. Dat doet het Leger in binnen- en buitenland, onder meer als een speler op het terrein van hergebruik van textiel en het ontwikkelen van internationale samenwerking.

Persoonlijke ontwikkeling

Wij geloven dat mensen door God gegeven capaciteiten hebben om te groeien en zich te ontwikkelen. Op tal van manieren biedt het Leger des Heils hieraan ruimte. Denk aan trainingen op het gebied van wonen, leven en werken. Maar ook door gelegenheden te bieden om goed te doen voor een ander. Bovendien bieden we activiteiten aan met betrekking tot reflectie, bezinning, verdieping en geestelijke groei.

Inspiratie

Mensen zijn spirituele wezens. Vroeg of laat zoeken we verbinding met Datgene dat groter is dan wijzelf. Op de een of andere manier zijn mensen allemaal op zoek naar wat mooi, goed en waar is. Vanuit zijn christelijke overtuiging ontplooit het Leger daarom activiteiten die gericht zijn op inspiratie en geloof. Dit doen we zelf of samen met anderen. Denk hierbij onder meer aan concerten, events en vieringen.

Geloofsgemeenschappen

Voor wie dat wil biedt het Leger des Heils een geestelijk thuis. Op tal van plaatsen en op heel wat manieren zijn geloofsgemeenschappen gevormd. In deze gemeenschappen versterken we ons geloof in Jezus Christus en moedigen we elkaar aan Hem in het dagelijks leven te volgen. In een sfeer van vertrouwen vieren we het leven, rouwen we bij verlies en zien we naar elkaar om.

Sustainable Development Goals

In grote mate sluiten de idealen en doelen van het Leger des Heils aan bij de zogeheten Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties. Deze maken deel uit van een internationale ontwikkelingsagenda tot en met 2030. Kernpunten van de Sustainable Development Goals zijn een einde te maken aan extreme armoede, ongelijkheid, onrecht en klimaatverandering.

De inhoud en richting van ons werk als Leger des Heils worden ingegeven door de leefregel God lief te hebben boven alles en onze naaste als onszelf. In dat licht nodigen we mensen uit volgelingen van Jezus te worden en kijken wij naar sociale misstanden en zingevingsvragen van deze tijd. Vanuit ons christelijk geloof zijn we met elkaar en anderen in gesprek over persoonlijke motieven. Om de Sustainable Development Goals te behalen is immers een verandering van drijfveren nodig. ●

Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag 2022 van Stichting Leger des Heils. Stichting Leger des Heils is onderdeel van het Leger des Heils in Nederland. De rechtspersonen die behoren tot het Leger des Heils in Nederland en die de naam 'Leger des Heils' dragen, onder die naam naar buiten treden en het bekende rode schild als logo voeren, vormen samen een groep. De Leger des Heilsgroep waarborgt, door middel van verbindende regelingen, de eenheid van beleid en missie.

Het Leger des Heils in Nederland bestaat uit de volgende juridische entiteiten:

- Stichting Leger des Heils
- Kerkgenootschap Leger des Heils
- Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg
- Stichting Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering
- Stichting Leger des Heils Woonvermogen
- Stichting Leger des Heils Fondsenwerving
- Stichting Leger des Heils ReShare
- Stichting Leger des Heils Dienstverlening
- Scouting Vereniging Leger des Heils

Het Leger des Heils in Nederland acht zich eraan gehouden om als groep verantwoording af te leggen richting maatschappij en publiek. Omdat een groepshoofd ontbreekt, is jaarverslaggeving volgens de methode van consolidatie niet mogelijk. Daarom is gekozen om de gecombineerde groeps cijfers van het Leger des Heils in Nederland te presenteren in de toelichting van de statutaire jaarrekening van Stichting Leger des Heils.

Dit jaarverslag is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het bestuur van Stichting Leger des Heils en betreft het kalenderjaar (=boekjaar) 2022.

Met dit jaarverslag legt zowel het Leger des Heils in Nederland als geheel als Stichting Leger des Heils statutair verantwoording af over de activiteiten en de inzet van de hiermee samenhangende middelen. ●

Dit jaarverslag wordt gepubliceerd op de website legerdesheils.nl

Het jaar 2022

Impact van het Leger des Heils op de samenleving

Mensen

In 2022 zijn 114.636 (2021: 100.329) mensen, voor het eerst of opnieuw, in aanraking gekomen met activiteiten van het Leger des Heils. Hiervan hebben 60.358 mensen aangeklopt om zorg, hulp of steun van de welzijns- en gezondheidszorg, inclusief 4.071 opgevangen Oekraïense vluchtelingen. Vanuit de Jeugdbescherming en Reclassering werden 16.043 mensen begeleid. De overige personen namen deel aan één of meer activiteiten van het programma 'Geloven in de Buurt' (30.094) en ReShare (14.606).

Buurtgerichte activiteiten

Buurtgericht werk om sociale uitsluiting en eenzaamheid tegen te gaan, is een belangrijk speerpunt van het Leger des Heils. Na het opheffen van de corona-maatregelen

konden in 2022 weer meer mensen (8.369) wekelijks deelnemen aan activiteiten in de buurthuis kamers dan in 2021 (5.134), maar dat is nog ongeveer de helft minder dan voor 2020.

Aan het begin van de winter is het Leger des Heils begonnen met de actie 'Warme Kamers' waarbij het zijn buurthuis kamers heeft opengesteld om mensen niet in de kou te laten zitten. Daarbij zijn ook andere organisaties uitgenodigd zich bij deze actie aan te sluiten om zo een deken van warme kamers over Nederland te leggen. Dit heeft geleid tot 1.400 warme kamers.

Ook de tweedehands kledingwinkels kampten tijdens de lockdown periodes met langdurige sluiting. In 2022 was het gemiddeld aantal bezoekers in tweedehandswinkels per week

(29.786) aanmerkelijk hoger dan in 2021 (23.013) en bijna op het niveau van 2019. In 2022 bezochten, in de weken waarin dit was toegestaan, 2.153 personen (2021: 2.107) per week de kerkdiensten. Vanuit diverse locaties werden via livestream bijeenkomsten georganiseerd waarin gemiddeld per week 6.465 mensen participeerden.

Werk en vrije tijd

Het hebben van werk of een andere zinvolle dagbesteding biedt mensen perspectief in het leven. Het aantal deelnemers aan arbeids-re-integratietrajecten bij de 50|50 Workcenters en ReShare steeg in 2022 na de coronapandemie: van 2.997 deelnemers in 2021 naar 3.929 deelnemers in 2022. In 2022 namen 1.218 mensen (2021: 364) deel aan sociale vakanties die werden georganiseerd in 50|50 Hotel Belmont.

**In 2022 zijn
114.636
in aanraking
gekomen met het
Leger des Heils**

Overnachtingen

Het Leger des Heils verzorgde in 2022 3,6 miljoen (2021: 2,2 miljoen) overnachtingen vanuit zijn accommodaties, waarvan 1,1 miljoen voor Oekraïense vluchtelingen. In 80% van de reguliere gevallen was sprake van opvang van dak- en thuislozen en zwerfjongeren. Maaltijden: in 2022 zijn in totaal 11,1 miljoen (2021: 7,1 miljoen) maaltijden verstrekt (aan vluchtelingen 3,2 miljoen). Hiervan werden 3,9 miljoen maaltijden gratis, of tegen zeer

geringe bijdrage, verstrekt vanuit de Leger des Heils-buurthuis kamers, de dag en nachtopvangvoorzieningen en soeppussen voor dak- en thuislozen.

Ontwikkelingssamenwerking

In 2022 is € 2,3 miljoen (2021: € 4,0 miljoen) geïnvesteerd in projecten voor ontwikkelingssamenwerking. Hiermee zijn ruim 108.000 mensen bereikt (2021: 66.000).

Milieu

Met de inzameling van 16,3 miljoen kilo gebruikt textiel (18,6 miljoen kilo in 2021) draagt Leger des Heils ReShare bij aan een beter milieu.

Medewerkers en vrijwilligers

De hulpverlening is mogelijk door de inzet van duizenden betaalde en vrijwillige

medewerkers. Eind 2022 waren er 7.412 (2021: 7.104) betaalde medewerkers en 103 (2021: 95) officieren in actieve dienst, samen goed voor 5.378 (2021: 5.230) volledige arbeidsplaatsen. Daarnaast zetten 11.400 vrijwilligers zich in voor het Leger des Heils.

Kerkelijke leden

Eind 2022 zijn er 4.216 (2021: 4.405) mensen lid van Kerkgenootschap Leger des Heils als heilsoldaat, adherent of jongsoldaat.

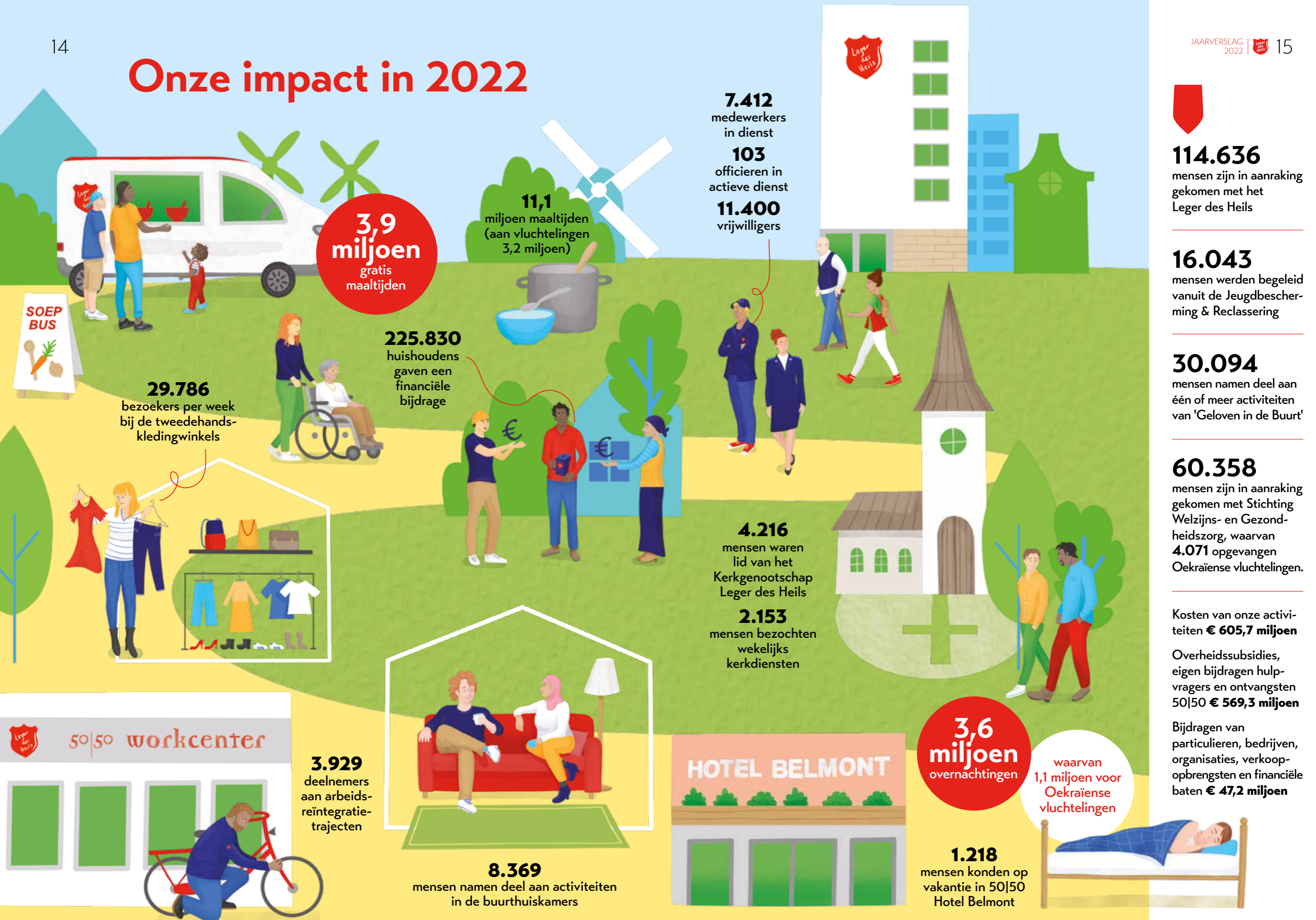
Donateurs

Om niet gesubsidieerde activiteiten mogelijk te maken, is de steun van donateurs noodzakelijk. Het Leger des Heils heeft ook in 2022 mogen rekenen op de financiële bijdrage van 225.830 (2021: 224.815) huishoudens. De jaarlijkse landelijke huis-aan-huiscollecte bracht in 2022 een bedrag van € 1.336.000 op (2021: € 1.248.000). Dit bedrag is bijeengebracht door de inzet van 8.500 collecterende vrijwilligers.

Exploitatie

De exploitatie-omvang van alle activiteiten van het Leger des Heils bedroeg in 2022 € 605,7 miljoen (2021: €551,2 miljoen). Het Leger des Heils heeft op grond van wet- en regelgeving in 2022 € 569,3 miljoen (2021: € 516,3 miljoen) ontvangen aan overheids subsidies, eigen bijdragen van hulpvragers en ontvangsten 50|50 Arbeidsparticipatie en -reïntegratie. Deze middelen zijn hoofdzakelijk bestemd voor de dekking van de kosten van welzijns- en gezondheidszorg, jeugdbescherming en reclassering. De baten vanuit bijdragen van particulieren, bedrijven, andere organisaties, opbrengst verkopen en financiële baten zijn in totaal € 47,2 miljoen (2021: € 50,4 miljoen). ●

Onze impact in 2022

114.636

mensen zijn in aanraking gekomen met het Leger des Heils

16.043

mensen werden begeleid vanuit de Jeugdbescherming & Reclassering

30.094

mensen namen deel aan één of meer activiteiten van 'Geloven in de Buurt'

60.358

mensen zijn in aanraking gekomen met Stichting Welzijns- en Gezondheidszorg, waarvan 4.071 opgevangen Oekraïense vluchtelingen.

Kosten van onze activiteiten € 605,7 miljoen

Overheidssubsidies, eigen bijdragen hulpvragers en ontvangsten 50|50 € 569,3 miljoen

Bijdragen van particulieren, bedrijven, organisaties, verkoopopbrengsten en financiële baten € 47,2 miljoen

Buurthuiskamer op wielen

Buurtgenoten én wildvreemden spreken elkaar in de Ontmoetingsbus van het Leger des Heils. 'In de bus kan ik mijn verhaal kwijt.'

Brommend en krakend komt hij aangereden. Het is nogal een gevaarte, de oude SRV-wagen die het Leger des Heils in Limburg ombouwde tot mobiele buurthuiskamer. Sinds eind 2021 doet deze Ontmoetingsbus de dorpen Born, Buchten en Holtum aan.

Twee Leger-des-Heils-mannen werken op de bus deze koude ochtend in januari. Ze parkeren 'm zo'n twee uur aan het Diepdal in Born. Medewerker Rick Overdijk zet het opstapje voor de entree, Kapitein Aalt Fikse tilt het kledingrek naar buiten. 'We maken het gezellig. En laten zien wat we hier zoal te bieden hebben.' Binnen komt de koffiegeur je tegemoet, Rick zet de kopjes klaar. Verwacht hij veel mensen? 'Het verschilt per keer. Gisteravond hebben we extra gefflyerd om buurtbewoners te laten weten dat we hier vanochtend staan en dat ze welkom zijn. Dat is soms een laatste aanmoediging.' Collega Aalt, die vandaag plaatsneemt achter het enorme stuurwiel, kan erover meepraten. 'We rijden sinds afgelopen november in deze dorpen. Het is coronatijd, veel buurthuis kamers en andere Leger des Heils-locaties waren dicht. En ook de bus bleef een paar weken in de garage. Halverwege januari was weer onze eerste rit dit jaar. Dan merk je dat mensen echt nog moeten wennen. Sommigen heb ik persoonlijk benaderd om langs te komen voor een kop koffie en een praatje.' Want dat is precies de bedoeling: mensen die alleen zijn en om een praatje verlegen zitten, een luisterend oor bieden.

Zieke man

Zoals Lies van den Heuvel (68). Samen met haar buurman stapte ze de bus in. 'Ik woon samen met mijn man in dit appartementen-gebouw hier in de wijk. Helaas is hij ernstig ziek en zijn we nogal aan huis gekluisterd.' Lies vertelt dat ze zijn verhuisd vanwege zijn ziekte. 'Er is een stuk van zijn longen weggehaald, nu heeft hij nog maar weinig longcapaciteit. Hij is ontzettend benauwd. In zo'n periode als nu, dat restaurants en koffiezaakjes dicht zijn vanwege de coronamaatregelen, kunnen we eigenlijk nergens naartoe. De Leger des Heils-bus is een uitkomst.'

Over grenzen gaan

Achterin de bus, in de comfortabele fauteuils, is Lies' buurman Tim Heijen (27) intussen druk in gesprek met Aalt. Ze hebben het over de dingen van de dag en het nieuws van het afgelopen weekend over de aanklachten tegen medewerkers van The Voice of Holland, over zaken die zich afspeelden achter de schermen van The Voice en wat dit met mensen doet. 'Zoiets is zeker een gespreksonderwerp', stelt Aalt. 'Als christen kijk ik naar wat hier gebeurt, en vorm ik zo mijn idee erover.' 'Het gaat alle grenzen te buiten', meent Tim. Zeker, zegt Lies. Ze begrijpt niet dat mensen die zoiets overkomt nog doorgaan in zo'n programma. 'Mochten ze niets vertellen hierover? Geldt er zwijgplicht, niet alleen over het verloop van het programma, maar ook als je wordt lastiggevallen? Doe je dan alles voor je carrière? Het is gewoon verschrikkelijk. Ook dat deze vrouwen en

meisjes de schuld bij zichzelf zoeken.' Dat is misschien hoe het gaat, denkt Aalt, 'als je als onbekende in de televisiewereld komt. Dan is mijn zorg als ik zoiets hoor: hoe kun je ervoor zorgen dat je niet wordt meegesleept, over grenzen gaat.' Voor zichzelf probeert hij iedere dag stil te staan bij wat hij doet, vertelt Aalt. 'Even die reset, die vraag aan mezelf: welk waarden en normen vind ik belangrijk? Geef ik voldoende mijn grenzen aan? Ik wil dat duidelijk hebben voor mezelf. Van dag tot dag vernieuwd worden, noemt de Bijbel dit.'

Wensen voor de toekomst

Lies nipt aan haar thee. 'Wat is dit voor wereld voor jonge mensen? Ik was nog jong toen ik moeder werd, 20. Mijn oudste zoon is inmiddels 48. Ik geloof niet dat ik nu nog jong zou willen zijn. Dat zeg ik ook wel eens tegen mijn man, blij dat wij al ouder zijn. De wereld is niet meer zo fijn.' Aalt wil weten hoe bezoekers Lies en haar buurman Tim naar de toekomst kijken. 'Wat wil je nog bereiken en doen in je leven, wat zijn nog wensen?' Poeh, daar moet Tim wel even over nadenken. 'Ik weet niet wat mogelijk is? Er zijn veel dingen die ik zou willen. Zoals ooit een grote auto.' Zelf werkt hij in de autofabriek van Nedcar, gezegend aan deze wijk. 'Typisch een mannenantwoord', lacht Lies, 'een auto. Ik zou eerder nadenken over wat voor leven ik zou willen hebben, in welke omgeving.'

Geloof en liefde

Het Leger des Heils komt ter sprake. Op de tafeltjes in de bus is allerlei informatiemateriaal over activiteiten van het Leger te vinden. Kenden jullie onze organisatie eigenlijk al, wil Aalt weten. 'Voor mij staat voorop: ze helpen mensen', zegt Lies. 'Bij mijn eerste bezoek aan deze rijdende huis-kamer nam ik deze boekjes mee, over hulp aan daklozen en de kledingwinkels. Leuk dat ook hier in de bus wat kleding hangt, daar ga ik zo nog even tussen kijken.' Voor Tim staat het bezoek aan de bus in het teken van koffie en kletsen. 'Ik kom even buurten omdat ik hier in de flat woon. Eigenlijk kende ik het Leger des Heils niet goed, wist niet heel specifiek wat zij doen.' Inmiddels is hij verder, en las Tim ergens een mooie tekst over liefde. 'En over geloof', vult Lies aan. 'Als ik zeg dat ik geloof, bedoel ik dat ik niemand besodemieter. Ik behandel mensen zoals ze mij behandelen.'

Zoon kreeg hulp

Terwijl de anderen verder praten, loodst Aalt via de telefoon twee nieuwe gasten richting de bus. 'We staan vandaag in een andere straat', vertelt hij, 'Ze konden de bus even niet vinden.' Even later staat het stel bij de busdeur, Ien Verhaegen (62) en Bert Kraus (60) uit Born. 'Ons eerste bezoek', zegt Ien. De van oorsprong Maastrichtse heeft COPD en kan geen lange

afstanden lopen. 'Vanuit mijn slaapkamer zag ik de bus steeds staan, en dacht ik: nu ga ik eens een kijkje nemen.' Zo gezegd, zo gedaan, daar is ze dan. Met vriend Bert met wie ze nu vierenhalf jaar samen is.

Ien kent het Leger des Heils via haar zoon. 'Mijn eigen zoon - hij is 31 - woonde in een opvang van het Leger des Heils. Hij lijdt aan PTSS, traumatisch stressyndroom,

hij had schulden, zijn leven stond op z'n kop. Door het Leger vond hij onderdak en is hij verder geholpen.' Ien is blij met de begeleiding voor haar zoon. 'Door de vele gesprekken kwam eruit dat hij in zijn jeugd misbruikt is door een oom. Meerdere malen deed hij een zelfmoordpoging. Die arme jongen... Gelukkig gaat het beter met hem, hij heeft een eigen kamer en wordt begeleid.' ●

De samenleving en maatschappelijke ontwikkelingen

Het Leger des Heils monitort voortdurend relevante sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen. Vanuit onze missie zijn we alert op ontwikkelingen, mechanismen en systemen die mensen uitsluiten van de samenleving. Dit hoofdstuk beschrijft hoe wij vanuit onze visie de wereld om ons heen duiden.

Gevolgen van de oorlog in Oekraïne en de coronapandemie bovenop al bestaande problematiek

De Russische inval in Oekraïne brengt naast veel leed, ook onzekerheid met zich mee. Gebleken is dat het aantal vluchtelingen uit Oekraïne dat naar Nederland komt, fors is. Gemeenten, veiligheidsregio's en andere betrokken partijen werken samen met de Rijksoverheid om hen veilige en humane opvang te bieden. Het belangrijkste economische gevolg is een hoge inflatie, aangejaagd door fors hogere energieprijzen, en dalende koopkracht van burgers. Daarnaast heeft de coronapandemie ingrijpende gevolgen gehad voor de volksgezondheid, de

economie en de samenleving als geheel. In het onderwijs waar al voor de pandemie kansongelijkheid zichtbaar was en er zorgen bestonden over de kwaliteit, zijn over de volle breedte leerachterstanden ontstaan. Ook zijn er signalen dat huiselijk geweld, en vooral kindermishandeling, is toegenomen evenals de psychische druk onder vooral jongeren.

Er is recordkrapte op de arbeidsmarkt. Werkgevers kunnen geen mensen vinden om het werk te doen. Hierdoor kan economische schade ontstaan doordat cruciaal werk blijft liggen. Een van de fundamentele oorzaken van de krapte is de vergrijzing van de Nederlandse bevolking. Ook de corona-

crisis heeft zijn aandeel gehad in de krapte. Door de miljarden coronasteun zijn veel meer bedrijven overeind gebleven. Ook bedrijven die voor de coronacrisis eigenlijk al niet levensvatbaar waren.

Het uitbreken van de oorlog in Oekraïne, de gestegen energieprijzen en de coronacrisis grijpt op veel terreinen in en verscherpt bestaande kwetsbaarheden. Een aantal groepen in de samenleving blijkt harder te worden geraakt dan andere groepen: lager opgeleiden, migranten en jongeren. Op diverse gebieden nemen verschillen toe, zoals gezondheid, arbeid, inkomen, scholing, eenzaamheid en welbevinden. Sociaal vertrouwen staat meer onder druk.

Nederlanders hechten sterk aan waarden als tolerantie, respect voor verschil en saamhorigheid. Over samenleven in de buurt zijn mensen positiever dan over samenleven in Nederland als geheel. Over Nederland als geheel maken ze zich zorgen. Het vertrouwen in de politiek is laag. Daarnaast maken burgers zich zorgen over onder andere de oorlog in Oekraïne, stijgende prijzen, de woningmarkt en een toenemende tweedeling in de maatschappij.

Armoede en schulden

Ongeveer 700.000 mensen in Nederland leven volgens informatie van het CBP in armoede. Dit was al zo voor het uitbreken van de oorlog in Oekraïne en de coronapandemie. Van hen zijn ongeveer 400.000 uitkeringsgerechtigd. De verwachting is dat de armoede in 2024 richting de miljoen gaat (5,8% van de bevolking) door het wegvallen van tijdelijke maatregelen. Personen met een laag inkomen (onvoldoende om in hun basisbehoeften (voedsel, kleding, wonen) te voorzien). Ruim 650 duizend huishoudens, meer dan een miljoen mensen, hebben problematische schulden. Hiervan krijgt zo'n 14 procent hulp bij gemeenten en schuldhulporganisaties. Na het hervatten van invorderingen door de Belastingdienst van toeslagen en overige aanslagen na corona, is de verwachting dat dit aantal weer zal toenemen. De gevolgen van schulden zijn niet alleen van financiële aard: ze zorgen voor stress en een slechtere gezondheid. Hierdoor wordt het moeilijker om sociaal-maatschappelijk te participeren en bijvoorbeeld werk te vinden en/of te behouden.

Eenzaamheid

Van de Nederlanders van 15 jaar of ouder voelt in 2021 11% zich sterk eenzaam, 32% was enigszins eenzaam. In 2019 was dat achtereenvolgens 9 en 26%. Als eenzaamheid langdurig aanhoudt,

leidt het tot gezondheidsrisico's, minder meedoen in de samenleving en gevoelens van somberheid. Bij sociale eenzaamheid heeft iemand behoefte aan meer sociale contacten. Bij emotionele eenzaamheid missen mensen een emotioneel hechte band. Mensen zonder partner zijn vaker sociaal én emotioneel eenzaam. Ook geldgebrek speelt een rol. Ondernemers die moeilijk rondkomen, voelt zeventien procent zich sterk eenzaam. De digitalisering en het aantal alleenstaanden nemen beide toe. De verwachting is dat hierdoor een grote groep mensen in een sociaal isolement raakt.

Middelengebruik

Alcohol en tabak zijn verantwoordelijk voor de meeste sterfgevallen door middelengebruik. Jaarlijks overlijden naar schatting 5.000 mensen aan de acute en chronische gevolgen van alcoholgebruik. Voor tabak gaat het om circa 19.000 sterfgevallen. Door overmatig alcoholgebruik komen veel mensen in de problemen. Ongeveer 7% van de Nederlanders boven de 18 drinkt overmatig alcohol. Zo raken zij geestelijk of lichamelijk afhankelijk, zorgen voor overlast op straat of worden agressief. Jongeren zijn kwetsbaarder als het gaat om alcohol drinken. Hun lichaam is namelijk minder gewend aan alcohol. Van de jongeren zijn de meisjes extra kwetsbaar. Zorgwekkend is de consumptie van verdovende middelen. Bijna een kwart (23,6%) van de volwassenen in Nederland heeft ooit weleens cannabis (hasj of wiet) gebruikt, het laatste-jaar-gebruik ligt in 2022 op 7,8%. Het gebruik van ecstasy steeg in 2022 naar 3,9%. Naar schatting gebruikt 2,4% van de volwassen Nederlanders cocaïne, 1,3% gebruikt lachgas. Sinds 2019 daalt het gebruik van lachgas geleidelijk, vanaf 2023 is het recreatief gebruik verboden. In Nederland zijn ongeveer een half miljoen mensen verslaafd aan medicijnen. Het gaat hierbij vaak om slaap- en kalmeringsmiddelen en pijnstillers. De medicijnen die een geestelijke en lichamelijke verslaving geven, vormen de grootste risico's.

Veranderende zorg bereikt niet iedereen

Door veranderingen in de zorg dreigen grote groepen mensen tussen wal en schip te raken. De afgelopen jaren is het aantal verblijfplaatsen in de geestelijke gezondheidszorg afgebouwd en is de behandelduur verkort. Ook het aantal plekken in tbs-

klinieken, gevangenissen en de jeugdhulp is kleiner geworden. Om dit op te vangen, is uitbreiding van ambulante zorg nodig, waaronder wijk- en jeugdteams. Maar de opbouw van de ambulante zorg gaat te langzaam. Bijkomende problemen zijn een groot tekort aan goedkope huizen, overvolle opvangvoorzieningen, het verdwijnen van sociale werkplekken en het tekortschieten van de schuldhulpverlening. Steeds meer wordt een beroep gedaan op zelfredzaamheid en ondersteuning door familie en vrienden. Maar lang niet iedereen kan voldoende voor zichzelf opkomen en beschikt over een hecht sociaal netwerk. Het gevolg daarvan is een toename van eenzaamheid, schulden en verward gedrag. Ouderen vormen een groep die steeds meer aandacht vraagt van de hulpverlening en het welzijnswerk. Door de stijgende levensverwachting wordt deze groep alsnog groter. Daar komt bij dat deze mensen steeds langer zelfstandig blijven wonen. Vaak wonen ouderen alleen. Het totale aantal eenpersoonshuishoudens is inmiddels gegroeid tot 38% van alle huishoudens. Ook jongeren doen een groot beroep op de zorg.

In 2022 ontving 10,2% van de jongeren tot 23 jaar jeugdhulp. Ongeveer 452 duizend jongeren krijgen jeugdzorg, 32 duizend jongeren tot 18 jaar krijgen jeugdbescherming.

Vrijwilligerswerk

Door een groter beroep op de zelfredzaamheid van burgers dreigt overbelasting van vrijwilligers. Dit kan ingrijpende gevolgen hebben, omdat hun aantal groot is. Het percentage Nederlanders dat aangeeft vrijwilligerswerk te verrichten is dalend. In 2021 gaf 39% (2020: 44%) van de bevolking van 15 jaar of ouder aan zich minstens één keer per jaar als vrijwilliger ingezet te hebben voor een organisatie of vereniging. Vrijwilligers zijn vaker te vinden onder de middelbare leeftijdsgroepen dan onder de jongere en oudere. Gemiddeld besteden mensen iets meer dan 4 uur per week aan vrijwilligerswerk. Het werk gebeurt vooral bij sportverenigingen, verzorging, scholen, jeugdwerk en levensbeschouwelijke organisaties.

Kerken missen aansluiting

Nederland is de afgelopen decennia, ook in vergelijking met veel andere landen, erg snel gesecculariseerd. Opgeteld vormen atheïsten en agnosten inmiddels een meerderheid

onder de bevolking, nadat hun aandeel de afgelopen decennia sterk is toegenomen. Nederland is inmiddels een van de meest seculiere landen in Europa en daarmee ook in de wereld. Meer dan de helft van de bevolking karakteriseert zichzelf als een niet-gelovig mens. Het aandeel Nederlanders van 15 jaar en ouder die zich tot een kerkelijke gezindte of levensbeschouwelijke groepering rekenen, is in 2022 niet verder gedaald (43%).

De 'grote verhalen' van religie en politiek spreken het grote publiek niet meer aan. Tegelijkertijd is een zoektocht zichtbaar naar geborgenheid, erbij horen, gezien worden, beleving en zingeving. Nog maar 33% gelooft in een persoonlijke God. Een grote meerderheid van de Nederlanders (86%) komt nooit of bijna nooit in de kerk. Van de bevolking is 56% buitenkerkelijk, 32% rekent zich tot een van de christelijke kerken, 6% is moslim en 6% hangt een andere godsdienst aan. Onder de groep buitenkerkelijken valt ook een groep gelovigen (17%) die enig christelijk geloof heeft behouden en mensen (10%) die niet gelovig maar wel spiritueel zijn. Driekwart van de Nederlanders geeft aan dat de kerken weinig of niet aansluiten bij de eigen visie op de zin van het leven. Twee derde zegt weinig of geen vertrouwen te hebben in de kerken of religieuze organisaties. Een ruime meerderheid van de Nederlanders vindt dat religie geen bepalende rol meer hoort te spelen in de politiek. Ook ten aanzien van onderwijs op godsdienstige grondslag is de balans negatief. Drie op de vijf kerken kampen na de coronacrisis met leegloop. Vooral jongere kerkganger blijft weg. Tellen gemeenten hun fysieke kerkgangers en online kijkers op dan ontstaat een andere beeld, gemiddeld volgt 12% regelmatig, minstens maandelijks een dienst via de sociale media.

Vertrouwen in goede doelen is stabiel

Van de Nederlandse huishoudens geeft ongeveer twee derde deel weleens aan een goed doel. Mensen met een modaal tot tweemaal modaal inkomen doneren relatief het meest. De aandacht voor maatschappelijk ondernemen maakt dat ook bedrijven de laatste jaren meer aan liefdadigheidsinstellingen geven. Het vertrouwen in goede doelen is volgens het Nederlands Donateurspanel was afgelopen jaar stabiel. De onderwerpen waarvoor volgen het

panel in 2023 meer aandacht moet komen is wordt aangevoerd door armoede in Nederland (47%), Vorig jaar was dat nog het Klimaatprobleem. Daarnaast vindt het panel dat ook vooral toenemende kosten voor gezondheidszorg in Nederland en de grotere wordende kloof tussen arm en rijk meer aandacht moet krijgen.

Klimaatcrisis en milieuvervuiling hoog op agenda

Het klimaat verandert. De temperatuur op aarde stijgt. Dit komt door de toename van broeikasgassen in de lucht. Klimaatverandering heeft grote gevolgen voor mens, natuur en milieu. Een overgang naar een duurzame energievoorziening is belangrijk om klimaatverandering tegen te gaan. Nederland werkt aan een energiesysteem waarbij nauwelijks nog CO₂ vrij komt. In 2050 moet de energievoorziening bijna helemaal duurzaam en CO₂-neutraal zijn. Mensen maken zich zorgen over het klimaatbeleid en milieuvervuiling. Een grote groep vindt dat de kosten van het klimaatbeleid voor de burgers te hoog zijn. Anderen vinden dat de maatregelen van de overheid niet ver genoeg gaan. De vraag naar grondstoffen voor bijvoorbeeld eten, elektrische apparaten en kleding neemt wereldwijd sterk toe. Voor de Rijksoverheid is dat een van de redenen om aan een recycle-economie te werken. Doel is dat er in de toekomst een circulaire economie is waarin geen afval bestaat en grondstoffen steeds opnieuw gebruikt worden. De overheid zet erop in om de Nederlandse economie in 2050 volledig te laten draaien op herbruikbare grondstoffen. De ecologische voetafdruk van de textielindustrie is groot. Het grote - en exponentieel stijgende - gebruik van land, water, energie en chemicaliën maakt de textielindustrie tot een van de vervuilste industrieën wereldwijd.

Ontwikkelingssamenwerking

Ontwikkelingssamenwerking helpt om armoede te verminderen. De verwachting is dat eind 2022 meer dan 860 miljoen in extreme armoede leven (dat is een stijging van 260 miljoen). Zij hebben minder dan 1,74 euro per dag om van te leven en beschikken niet over basisbehoeften zoals schoon drinkwater, voldoende voeding en onderdak. De moedersterfte is nog steeds hoog, net als de werkloosheid onder vrouwen en jongeren. Ook hebben zij geen toegang tot onderwijs. Dat maakt het extra

In Nederland ervaart meer dan 11% van de mensen sterke eenzaamheid

moelijk om te ontsnappen aan deze armoede. Bovendien worden gebieden wereldwijd minder leefbaar door klimaatverandering. Zij zijn afhankelijk van hulp. Ontwikkelingssamenwerking blijft ook nodig omdat er meer conflicten, vluchtelingen en migranten zijn dan ooit. Wereldwijd waren er eind 2021 89 miljoen mensen op de vlucht voor oorlog, geweld en vervolging. Sindsdien hebben de Russische invasie in Oekraïne en andere noodsituaties het cijfer over de dramatische mijnpaal van 100 miljoen geduwd. Kern van het Nederlandse ontwikkelings-samenwerkingsbeleid is de samenhang tussen het handels- en ontwikkelingsbeleid. De overheid werkt voor de uitvoering van het ontwikkelingsbeleid samen met het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen.

Mensen zonder helper

De professionele hulpverlening vanuit Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg en Stichting Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering wordt grotendeels bekostigd via overheidsregulering (opbrengsten vanuit WMO, WLZ, Jeugdwet, Justitie, Zorgverzekeringswet, en gemeentelijke en provinciale subsidies). Deze hulp richt zich op mensen die zijn vastgelopen in het leven; die nergens meer bij horen en niet meer in staat zijn om aansluiting te vinden bij een 'goede' groep. Het voorziet in een aantal noodzakelijke basisvoorwaarden voor menswaardig bestaan en het oplossen van problemen. Tegelijkertijd confronteert de setting van formele, gecontracteerde en gesubsidieerde hulp- en zorgverlening en de vaak zeer complexe problematiek van 'mensen zonder helper' het Leger des Heils met grenzen om onvoorwaardelijk te (kunnen) helpen.

Geloven in de Buurt

Het Leger des Heils ziet dat maatschappelijke uitsluiting en eenzaamheid toenemen, traditionele verbanden wegvallen, zorg voor sociaal zwakkeren verschaalt en mensen

zoeken naar nieuwe vormen van verbondenheid. Om hiervoor soelaas te bieden zijn Kerkgenootschap Leger des Heils en Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg en Stichting Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering een samenwerking aangegaan in het programma Geloven in de Buurt. Geloven in de Buurt werkt vanuit buurtlocaties en kent twee programmalijnen:

- Buurtwerk
- Geloof en zingeving

Paradoxaal imago

Het merendeel van de Nederlanders heeft veel respect en een hoge mate van sympathie voor de activiteiten van het Leger des Heils, maar wil ons liever niet in de buurt hebben (NIMBY). Dit heeft te maken met de verbinding tussen hulp- en zorg aan mensen aan de onderkant van de samenleving en de ervaren en/of te verwachten (omgevings)problemen met het gedrag van deze doelgroep. Dit werkt drempelverhogend om als Leger des Heils onderdeel van de buurt te worden. Mensen kunnen zich maar moeilijk voorstellen dat het Leger des Heils hen persoonlijk iets te bieden heeft. Tegelijkertijd ervaren we dat veel mensen ons werk willen steunen met tijd en/of geld. ●

De Verenigde Naties hebben Duurzame Ontwikkelingsdoelen opgesteld. De doelen voor 2030 zijn gebaseerd op zes kernwaarden:

- **Mensen:** Toegang tot gezondheidszorg en onderwijs voor iedereen (ook vrouwen en meisjes).
- **Waardigheid:** Einde aan armoede en tegengaan van ongelijkheid.
- **Welvaart:** Sterke economieën waar iedereen aan deelneemt.
- **Gerechtigheid:** Veilige en vredege samenlevingen met sterke instituten.
- **Samenwerken:** Versterken van mondiale solidariteit en duurzame ontwikkeling.
- **Planeet:** Beschermen van eco-systemen voor alle samenlevingen en toekomstige generaties

Meerjarenbeleid

In navolging van Jezus Gods liefde uitdragen in daad en woord. Stimulerend, inspirerend, daadkrachtig. Dat is wat het Leger des Heils in 2022 deed en ook de komende jaren wil blijven doen.

We doen ons werk in een samenleving waar het leven voor veel mensen moeilijker is geworden. Daar komt de maatschappelijke impact van de coronapandemie nog bij. Zowel in welvaart als welbevinden kunnen verschillen en ongelijkheid snel toenemen. Ook wordt voor veel mensen deelname aan het maatschappelijke leven lastiger. Dit zet de mogelijkheden tot ontspanning, ontplooiing, ontmoeting, ondersteuning en onderscheiding onder druk en dat kan ertoe leiden dat alleenstaanden, mensen met een kwetsbare gezondheid en ouderen meer eenzaamheid ervaren. De landelijke overheid heeft zich in de achterliggende jaren met name op het gebied van zorg en welzijn verder teruggetrokken. Van individuen wordt meer zelfstandigheid en verantwoordelijkheid verwacht. Tegelijkertijd brokkelen de sociale en zingevende kerkelijke verbanden steeds verder af. Geïnspireerd door Gods geest zal het Leger des Heils zich liefdevol en dienstbaar op blijven stellen in de samenleving. Want ieder mens doet ertoe en mag er zijn. Het Leger des Heils blijft perspectief bieden en naast de ander staan in de zoektocht naar zingeving, of op de weg terug richting het hart van de samenleving. De realisatie hiervan vergt een gezamenlijke inspanning van alle betrokkenen. Zodat niemand alleen hoeft te zijn.

In de buurt

Het Leger des Heils wil, in lijn met zijn missie, dichtbij mensen zijn. De komende jaren blijven we ons daarom steviger inzetten op present en actief zijn in de buurt. Daarbij kijken we goed naar wat we al doen en wat werkt. Ook gaan we op zoek naar manieren

Het Leger des Heils wil dichtbij mensen zijn

om nóg beter in te spelen op wat er in buurten nodig is. Gastvrijheid en toegankelijkheid staan hierin voorop. Belangrijke gebieden waarin het Leger des Heils in buurten actief is, of nog meer wil worden, zijn:

- Vrije tijd;
- Zingeving en geloofsoriëntatie;
- Aangaan of herstellen van relaties.

Hierbij streeft het Leger des Heils niet naar 'veel en groot', maar naar 'kleinschalig en laagdrempelig.' De bedoeling is dat mensen vanuit echtheid en oprechtheid aansluiting bij elkaar vinden. De rol van vrijwilligers en ervaringsdeskundigen wordt belangrijker.

Levendige geloofsgemeenschappen

Het Leger des Heils wil de komende jaren het aantal geloofsgemeenschappen uitbreiden. Deze gemeenschappen worden steeds meer ontmoetingsplekken. Het aantal hieraan verbonden buurtgerichte activiteiten, zoals buurthuiskamers, scouting, kledingwinkels, hobby- en vrijetijdsactiviteiten breiden we uit. De geloofsgemeenschappen richten zich op zowel gelovigen als op mensen die niet veel met kerk en geloof hebben, maar die een mogelijkheid zoeken om iets te doen met of voor een ander. Een open sfeer nodigt uit om het ook over diepere levens-/geloofsvragen te hebben. Een deel van de activiteiten zal zich richten op persoonlijke groei in geloof.

Leger des Heils-aanpak

De welzijns- en gezondheidszorg van het Leger des Heils blijft zich focussen op de onderlaag van de onderkant van de samenleving. Deze kwetsbare mensen, volwassenen en kinderen, hebben vaak problemen op meerdere van de volgende gebieden: dagbesteding/werk, zingeving, huisvesting, financiën (inkomen/schulden), woonvaardigheden, relaties/sociale vaardigheden, verslaving, problemen met justitie, psychische gesteldheid en lichamelijke gesteldheid.

Het gaat om:

- Kwetsbare huishoudens, dak- en thuislo-

zen, psychiatrische patiënten, degenen die niet meer aan de arbeidsmarkt deelnemen, werkende armen.

- Multiprobleemgezinnen, kinderen in crisis(volle)situaties, voortijdige schoolverlaters, zwerfjongeren, tienermoeders, jongeren/volwassenen die met justitie in aanraking (dreigen te) komen.
- Licht verstandelijk beperkte (LVB) jongeren, volwassenen en ouderen met een 'dubbeldiagnose': LVB en verslaafd, LVB en psychiatrisch, LVB en veelpleger, LVB en dakloos, LVB en sterk gedragsgestoord.
- Ex-gedetineerden/veelplegers zonder huisvesting/opvang/begeleiding, (ex-) drugs- of alcoholverslaafden, ernstig zieke dak- en thuislozen.
- Geïsoleerd levende zorgafhankelijke ouderen, zorgwekkende zorgmijders (thuis of op straat), 'stille' of verscholen mensen die vereenzaamd leven, vluchtelingen, afgevozen asielzoekers zonder enige status en zonder aanspraak op hulp.

Vanwege een combinatie van problemen krijgen mensen in de onderlaag van de onderkant van de samenleving vaak te maken met verschillende zorgverleners, methodieken en regels. Deze verkokering staat een oplossing veelal in de weg. Uitgangspunt bij de Leger des Heils-aanpak is daarom dat wordt aangesloten bij de eerste behoeften van deze mensen, waarbij de gehele leefsituatie in ogenschouw wordt genomen.

Realisatie kleine betaalbare woningen

Het Leger signaleert onder zijn deelnemers een grote behoefte aan kleine betaalbare woningen. Het gebrek hieraan is een belangrijke reden waardoor mensen (te) lang in de overvolle voorzieningen voor maatschappelijke opvang verblijven. Daarom zijn we ermee gestart onderzoeken we mogelijkheden om dit type woningen zelf of in publiek-private samenwerking te realiseren.

Meer textiel beter herbestemd

Het Leger des Heils zoekt aansluiting bij het beleidsprogramma circulair textiel 2020-2025 van de Rijksoverheid. De textielketen

dient in 2050 circulair te zijn en in 2025 moet in heel Europa textiel gescheiden worden ingezameld. Uit de in 2020 gepubliceerde massabalans blijkt dat in Nederland ongeveer 45 procent van het textiel gescheiden wordt ingezameld. Daarvan wordt 53 procent hergebruikt en 33 procent gerecycled. Niet al het textiel dat het Leger des Heils binnen krijgt, is geschikt om opnieuw te gebruiken of te dragen. Het deel van de ingezamelde kleding dat nog goed is, wordt in Nederland verkocht in winkels voor vintage- en tweedehandskleding. Deze winkels zijn sociale ondernemingen waarin de maatschappelijke functie voorop staat. Mensen met een kleine beurs kunnen er terecht voor een goede outfit. Het andere deel wordt verkocht aan textielsorteerbedrijven in binnen- en buitenland. Leger des Heils ReShare zet erop in meer ingezameld textiel zelf te sorteren. Hiermee kan meer textiel dat niet herdraagbaar of bruikbaar is, in Nederland verwerkt worden en kan de export hiervan worden teruggedrongen. Ook biedt dit kansen op werkgelegenheid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Samen met andere partijen blijft Leger des Heils ReShare zoeken naar meer mogelijkheden om niet herbruikbaar textiel om te vormen tot grondstof voor nieuwe producten. De ambitie is om binnen afzienbare tijd over een volledig transparante verantwoorde keten te beschikken.

Iedereen een zinvolle dag

Het Leger des Heils gelooft dat het voor elk mens belangrijk is zinvol de dag door te brengen. Het hebben van werk of een andere dagbesteding helpt daarbij. Via de 50|50 Workcenters en ReShare bieden we arbeidsre-integratieplaatsen voor deelnemers. Een meer commerciële aanpak van deze activiteiten en samenwerking met het bedrijfsleven zijn daarbij speerpunten.

Internationale ontwikkeling en samenwerking

Klimaatverandering en een groeiende wereldbevolking laten zien dat de mensheid in

Het Leger signaleert onder zijn deelnemers een grote behoefte aan kleine betaalbare woningen.

toenemende mate kwetsbaar wordt voor natuurgeweld en door mensen veroorzaakt leed.

Het Leger des Heils in Nederland is onderdeel van een internationale organisatie die aanwezig is meer dan 130 landen. De afdeling Internationale Ontwikkelings-samenwerking (IOS) ondersteunt vanuit Nederland projecten op het gebied van duurzame ontwikkeling. IOS richt zich ook de komende jaren op de thema's noodhulp, onderwijs, gezondheidszorg & water en inkomensontwikkeling. Ook investeert het Leger des Heils in Nederland in de komende jaren meer in het tegengaan van mensenhandel.

Verbinding met de samenleving verdiepen

We signaleren dat wat anderen over ons zeggen steeds bepalender wordt in de beeldvorming. Het Leger des Heils wil op een passende manier anticiperen op deze ontwikkeling door onze verbinding met de samenleving te verdiepen. Dat doen we met evenementen en activiteiten en door het delen van onderzoek en ideeën. De komende jaren zullen we vaker het publieke debat aangaan en meer online aanwezig zijn. Ook zoeken we naar meer samenwerkingsmogelijkheden met andere hulpverleningsorganisaties, kerken, verenigingen, onderwijsorganisaties, fondsen en vormen van publiek-private samenwerking.

Particuliere financiering blijft belangrijk

Lang niet al het werk van het Leger des Heils kan gefinancierd worden vanuit overheidsgeld. Vooral voor het werk in buurten zijn inkomsten uit eigen fondsenwerving nodig. De fondsenwervende kracht van het Leger des Heils gaan we versterken: bestaande succesvolle fondsenwervende activiteiten, waaronder direct marketing en straatwerving, intensiveren we. De landelijke collecte breiden we verder uit. Ook zoeken we meer contact met het bedrijfsleven. ●

Investeren in tegen gaan van mensenhandel

Koningin Máxima opent Majoor Bosshardthuis Leger des Heils

Koningin Máxima heeft op woensdag 8 juni in Amsterdam het Majoor Bosshardthuis van het Leger des Heils geopend. Het historische pand aan de Oudezijds Voorburgwal was het woonhuis van majoor Bosshardt, waar zij kwetsbare mensen opving uit de binnenstad van Amsterdam. In het Majoor Bosshardthuis kunnen bezoekers zich laten inspireren door het werk en leven van Majoor Bosshardt en het werk dat het Leger des Heils vandaag de dag nog steeds doet.

Met het onthullen van het wassen beeld van 'de majoor' in het Huis zelf werd het Majoor Bosshardthuis door Koningin Máxima officieel geopend. Het beeld is door Madame Tussauds in bruikleen gegeven aan het Leger des Heils. De Koningin kreeg daarna een rondleiding door het Huis en sprak met deelnemers van het Leger des Heils. Ook bracht ze een bezoek aan de buurthuiskamer die in het pand zit en ging in gesprek met enkele bezoekers. Tijdens een bijeenkomst in de Oude Kerk werd stilgestaan bij wie majoor Bosshardt was en wat zij voor mensen heeft betekend.

"Het werk en leven van de majoor is voor velen een inspiratie geweest. Haar tome-

'God dienen is mensen dienen en mensen dienen is God dienen'

loze inzet en toewijding vormen nog altijd een voorbeeld voor de huidige generatie. Dat is ook terug te zien in het werk dat het Leger des Heils nog dagelijks doet in de binnenstad van Amsterdam. Het Majoor Bosshardthuis is een prachtige plek om vanuit historisch perspectief kennis te maken met de missie en de alledaagse praktijk van onze organisatie," aldus kapitein Harm Slomp.

Open voor publiek

Mensen die meer willen weten over het werk en leven van Majoor Bosshardt en over het Leger des Heils kunnen er terecht voor een gratis rondleiding. Ook wordt het huis ingezet als vergader- en trainingslocatie.

Over Majoor Bosshardt

Majoor Bosshardt was en is een icoon van het werk van het Leger des Heils. Met tomeloze energie, doortastendheid en creativiteit gaf ze haar geloof heel concreet handen en voeten door haar leven in dienst te stellen van kwetsbare mensen in onze samenleving. Haar motto was 'God dienen

is mensen dienen en mensen dienen is God dienen'.

Over het Majoor Bosshardthuis

In de geest van 'de majoor' zal de huidige huiskamer van het pand een toevluchtsoord blijven voor kwetsbare mensen die in de Amsterdamse samenleving proberen te overleven. Voor de overige vertrekken is het Majoor Bosshardthuis een huis van beleving geworden: een experience center waarin bezoekers zich kunnen laten inspireren in 'er zijn voor de ander'. Ook worden er tentoonstellingen georganiseerd. Ook de werkplek van Majoor Bosshardt in jaren '70 stijl is te bezichtigen. Vanaf het Majoor Bosshardthuis vertrekt ook de toer over de Wallen van Amsterdam. Tijdens deze toer wordt de link gemaakt met het werk van de majoor toen en het dagelijkse werk van het Leger des Heils nu. ●

Meer over het Majoor Bosshardthuis

EVA EN LEGER DES HEILS ORGANISEREN 'ZORGMEDEWERKER VAN HET JAAR'

Vrouwenmagazine Eva en het Leger des Heils maakten in 2022 samen een special over het thema werken in de zorg. Tijdens de feestelijke presentatie van dit magazine ontving het Leger des Heils het eerste exemplaar. In het magazine komen diverse perspectieven van zorg aan bod, van dagbesteding tot ziekenhuis en van ggz-instelling tot thuiszorg. Daarnaast was dit moment de start van de verkiezing "Zorgmedewerker van het jaar 2022".

Zowel de zorgspecial als de verkiezing zijn ontstaan door een samenwerking tussen Eva, de community van de EO voor vrouwen, en het Leger des Heils. Met de verkiezing vragen de organisaties aandacht voor alle vrouwen die in de zorg werken. Via een speciale website konden mensen genomineerd worden door hun collega's. Begin 2023 is de winnaar bekendgemaakt.

COMMANDANT LEGER DES HEILS NEEMT AFSCHEID

Commandant van het Leger des Heils in Nederland, Hannelise Tvedt, heeft op 26 november afscheid genomen. In de dankdienst werd zij na 46 jaar van toegewijde dienstbaarheid op retraite gesteld.

Het Leger des Heils verduurzaamt

Het Leger des Heils wil verantwoord omgaan met de schepping. Daarom hebben we als organisatie een Green-team samengesteld dat de mogelijkheden om te verduurzamen in kaart brengt. Denk aan: vastgoed, onze inkoop, ons vervoer en hoe we al onze collega's en deelnemers kunnen inspireren om duurzamere keuzes te maken.

Samen verduurzamen

Verduurzaming moet een wezenlijk onderdeel worden van hoe we bij het Leger des Heils werken. Op de locaties kan elke collega en deelnemer dagelijks bijdragen aan de zorg voor onze aarde. Bijvoorbeeld door de verwarming uit te zetten in lege ruimtes of door de hele dag hetzelfde kopje te gebruiken. Ook hebben we op ruim 30 locaties een start gemaakt met het scheiden van afvalstromen. Er zijn hiervoor speciale inzamelingsmiddelen aangeschaft en geplaatst. Tegelijkertijd zijn alle prullebakjes die 'her en der' verspreid staan verwijderd. Dat was vaak wel even wennen, maar het resulteert wel in gescheiden afvalstromen waardoor afval weer gebruikt kan worden als nieuwe grondstof (PMD) of wordt omgezet naar biogas (etensresten). Hierdoor is er minder restafval dat verbrand hoeft te worden, wat tot een reductie van CO₂ uitstoot leidt.

Prachtig resultaat collecteweek 2022

Tijdens de collecteweek van 2022 gingen opnieuw duizenden vrijwilligers de straat op. Zij gingen langs de deur, ontmoetten anderen, vertelden over ons werk en haalden donaties op. Daarnaast maakten talloze mensen een digitale collectebus aan via ldh.nl/ikcollecteer. Het resultaat mag er zijn! In totaal werd een bedrag van € 1.336.050,20 opgehaald.

Mede dankzij deze prachtige opbrengst zijn we ook het komend jaar weer in staat om ons buurtwerk verder vorm te geven.

Opbrengst:
€ 1.336.050

Bezoek Koningin Máxima aan vluchtelingen Oekraïne

Hare Majesteit Koningin Máxima bezocht op woensdag 16 maart een Humanitarian Service Point voor vluchtelingen uit de Oekraïne. Een doorstroomlocatie waar vluchtelingen worden ontvangen en waar hulpvragen van de Oekraïners worden geïnventariseerd. De koningin sprak met vluchtelingen over hun ervaringen, de situatie in de Oekraïne en de reis naar Nederland. Het werkbezoek werd afgesloten met een rondetafelgesprek met medewerkers van het Leger des Heils, het Rode Kruis, Vluchtelingenwerk Nederland en Takecarebnb, de organisatie die vluchtelingen en gastgezinnen aan elkaar koppelt. In dit gesprek, waaraan kapitein Harm Slomp namens het Leger des Heils deelnam, werd gedeeld hoe de initiatieven voor de opvang van vluchtelingen op elkaar worden afgestemd en waar de uitdagingen lagen bij de samenwerking tussen hulporganisaties, vrijwilligersorganisaties en particuliere initiatieven. Hare Majesteit sprak haar waardering uit voor het vele werk dat door de organisaties wordt gedaan.

Leger des Heils detachement op Defilé Veteranendag

Een bedrijfsdetachement van het Leger des Heils liep op zaterdag 25 juni voor het eerst mee met het Nationale Defilé tijdens de Nederlandse Veteranendag. Een bijzonder moment voor medewerkers, vrijwilligers en deelnemers van het Leger des Heils die een veteranenachtergrond hebben. Collega Niels van den Bos liep als detachementscommandant van het Leger des Heils voorop. Het Nationaal Defilé werd afgenomen door Koning Willem-Alexander.

Meinke Erhardt is veteraan en werkt als manager bij de dag- en nachtopvang van het Leger des Heils. "Het is erg bijzonder dat we hieraan meedoen. Het is fijn om kameraadschap te ervaren met collega's die ook gediend hebben. Ik voel me heel trots." Meinke maakt deel uit van een groep medewerkers met een veteranenachtergrond die hun expertise inzetten voor veteranen in onze opvang. "Ik heb meegelopen omdat ik graag wil laten zien dat er meer aandacht komt voor de opvang van veteranen." Ook kapitein Harm Slomp van het Leger des Heils was aanwezig bij het Nationaal Defilé.

Hij voelde trots toen hij het Leger des Heils-detachement voorbij zag komen: "Het was een bijzonder moment om de Leger des Heils-vlag in deze context te zien."

LEGER DES HEILS ZIET GROTE STIJGING DAKLOZE JONGEREN

Het Leger des Heils constateert in november, op basis van eigen onderzoek, dat het aantal dakloze mensen fors (bijna 25%) is gestegen. Onder jongeren tussen 18 en 22 jaar is er zelfs sprake van een stijging van 50%. "Een schrikbarende constatering, zeker als je beseft dat we er alles aan proberen te doen om dakloze mensen, en met name jongeren, een eigen plek te geven. De oplossingen zijn bekend, er is geld, maar als dat nu niet omgezet wordt in actie zal het aantal mensen op straat alleen maar toenemen" aldus kapitein Harm Slomp.

Het Leger heeft de cijfers van afgelopen zomer met die in dezelfde periode vorig jaar vergeleken. Zowel in de maatschappelijke opvang als in het veldwerk is een flinke stijging van het aantal dakloze mensen te zien; respectievelijk 23,2% en 24,5%. In totaal steeg het aantal van 4876 naar 6016, een stijging van 23,4%. Het Leger des Heils maakt zich dan ook grote zorgen over de toekomst. "De situatie zal niet rooskleuriger worden. We maken ons zorgen over de komende maanden, want onze cijfers zijn van augustus en de ontwikkelingen van de afgelopen maanden zijn daar nog niet eens in meegenomen".

Meer lezen zie op de website.

REACTIE LEGER DES HEILS OP KABINETSPANNEN AANPAK DAKLOOSHEID

Het Leger des Heils steunt de plannen die het kabinet begin december heeft gepresenteerd voor de aanpak dakloosheid. Bestuursvoorzitter kapitein Harm Slomp: "Als Leger des Heils zijn wij enorm blij met het Nederlandse commitment aan de Europese ambitie om een einde te maken aan dakloosheid in 2030. Het Leger des Heils ziet het beëindigen van dakloosheid als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van meerdere beleidsdomeinen en niet meer alleen als een uitdaging van het sociale domein. Het begint allemaal bij het weer beschikken over een huis. Dat is niet alleen een mensenrecht, maar maakt het ook mogelijk dat mensen in plaats van bezig zijn met overleven, weer stappen zetten in hun leven."

De noodzaak is er om de plannen met daadkracht en lef zo snel mogelijk uit te voeren. Het Leger ziet de druk op maatschappelijke opvang toenemen en maakt zich met name zorgen over het groeiend aantal dakloze jongeren dat bij de opvang aanklopt. "Het is mogelijk om dakloosheid uit te bannen, maar dat is iets wat we met elkaar moeten doen. We zijn allemaal bekend met de term NIMBY- laten we een omslag maken naar YIMBY: Yes in My Backyard. Rijksoverheid, gemeenten, woningcorporaties, maatschappelijke organisaties en de samenleving moeten met elkaar de schouders eronder zetten. Want samenleven doe je niet alleen", aldus kapitein Harm Slomp.

Jubileum 135 jaar

Bekijk hier de terugblikken van deze mooie dag

Het 135-jarig bestaan van het Leger des Heils op 11 juni is groots gevierd. met duizenden belangstellenden uit onze eigen organisatie, onze deelnemers, de politiek, het bedrijfsleven en de samenleving. De dag stond bol van de activiteiten. Van muziek tot een prachtige dankdienst, en van presentaties tot een seminar over bestaansonzekerheid en een spetterend gala als afsluiting. Check hier de video-impressie. Er was muziek, dans en zang. Ook werd er ter ere van het 135-jarig bestaan een boek gepresenteerd. In dit boek staan 135 portretfoto's van mensen van het Leger des Heils.

KINDER- EN JEUGD-COACHING LEGER DES HEILS VEELBELOVEND BIJ GEZINNEN MET COMPLEXE PROBLEMATIEK

Wetenschappelijk onderzoek van Rijksuniversiteit Groningen toont aan dat Kinder- en jeugdcoaching van het Leger des Heils succesvol is voor jeugdigen (van 3 tot 18 jaar) die opgroeien in gezinnen met meervoudige en complexe problematiek. Individuele coaching en begeleiding heeft een positieve impact op hun welzijn en participatie in de samenleving. Kinder- en jeugdcoaching (KJC) is een intern ontwikkelde methodiek van het Leger des Heils en uniek in Nederland. KJC wordt sinds 2005 ingezet voor jeugdigen (3-18 jaar) uit gezinnen met meervoudige en complexe problematiek. Ze hebben vaak te maken gehad met meerdere ingrijpende ervaringen zoals een complexe scheiding, fysieke en/of psychische verwaarlozing, seksueel misbruik, huiselijk geweld, armoede of een uithuisplaatsing.

Voor dit promotieonderzoek van Arjen van Assen (Universitair docent Rijksuniversiteit Groningen) zijn vijftien kinderen gevolgd die Kinder- en jeugdcoaching ontvingen. De kinderen laten een aanzienlijke verbetering zien in psychosociale vaardigheden tijdens hun deelname aan de coaching. Bij dit onderzoek is de stem van de jeugdigen expliciet gehoord.

HULP AAN SLACHTOFFERS OORLOG OEKRAÏNE

Het Leger des Heils in Nederland, Tsjechië en Slowakije heeft in 2022 alles op alles gezet om vluchtelingen uit oorlogsgebieden in Oekraïne te kunnen helpen. In Tsjechië opende het Leger centers voor noodopvang, en kwamen er al snel 300 omklapwoningen en 250 flats beschikbaar. Omklapwoningen zijn woningen die door het Leger worden gehuurd en doorverhuurd aan vluchtelinggezinnen. Aan de grenzen van Tsjechië en Slowakije verrichtte het Leger veldwerk om gestrande vluchtelingen bij te staan en verder te helpen. Zij werden daarbij geholpen door Oekraïense vrijwilligers. In Nederland werd al snel na het begin van de oorlog een landelijk crisisteam wordt georganiseerd. Tevens werd gewerkt aan huisvesting voor vluchtelingen uit de oorlogsregio. Het ministerie van Justitie en Veiligheid heeft het Leger des Heils gevraagd om de opvang in diverse gemeenten te organiseren en coördineren. Ook realiseerde het Leger des Heils in Nederland opslagruimte voor fysieke donaties en werden transporten met hulpgoederen naar de oorlogsregio georganiseerd. Via www.legerdeshails.nl/oekraïne startte het Leger een liveblog met berichtgeving over de situatie in Oekraïne en de hulp die het Leger des Heils biedt. Het blog bood alle relevante informatie over de situatie in Oekraïne. Ook werd het mogelijk je online als vrijwilliger te melden om de helpende hand te bieden.

GASTHUISHOUDENS ONTVANGEN VLUCHTELINGEN VIA CONSORTIUM HULPORGANISATIES

Het consortium RefugeeHomeNL, bestaand uit Leger des Heils, Rode Kruis, VluchtelingenWerk Nederland, NLvoorelkaar en Takecarebnb, is begin april gestart met de opvang van Oekraïense vluchtelingen bij gasthuishoudens. RefugeeHomeNL ondersteunt gemeenten in opdracht van het Ministerie van Justitie en Veiligheid in de particuliere opvang van vluchtelingen uit Oekraïne bij

Nederlandse gasthuishoudens. Staatssecretaris Eric van der Burg van Asiel en Migratie: "Ik ben diep onder de indruk van wat deze hulporganisaties zo snel voor elkaar hebben gekregen. Deze opvang is een belangrijke stap richting duurzame particuliere opvang van de vluchtelingen uit Oekraïne." De pilotprojecten lopen veertien dagen. Gedurende de pilot worden vluchtelingen bij zo'n 140 gastgezinnen in de regio's Amsterdam en Eindhoven geplaatst. Op basis van de ervaringen vanuit de pilotfase is besloten de particuliere opvang landelijk verder uit te rollen. Eind 2022 werden ruim 3.000 vluchtelingen bij gasthuishoudens opgevangen.

De actie 'Warme Kamers', een initiatief van het Leger des Heils, heeft vanaf het eerste moment volop in de belangstelling van de media gestaan. Het aanhaken van kerken, buurtcentra, (overheids)instellingen, scholen, bedrijven en natuurlijk de bibliotheken is hartverwarmend. Eind 2022 waren er ruim 1.300 Warme Kamers verspreid over heel Nederland. De Warme Kamers zijn in het leven geroepen om mensen die, als gevolg van inflatie en hoge energieprijzen, de verwarming thuis niet meer aan (durven) doen, toch een warme plek te kunnen bieden. Naast de bibliotheken deden eind 2022 maar liefst 250 andere organisatie mee met de Warme Kamers. Ook werkgeversorganisaties VNO-NCW en MKB Nederland sloten zich aan bij het initiatief en riepen onder meer via nieuwsbrieven hun ondernemers op om mee te doen. Na het versturen van ons persbericht op 27 oktober, om de start op 1 november te promoten, is het echt uitgedraaid op een 'mediacircus'. Eind november had het nieuws al meer dan 6,5 miljoen mensen bereikt. En op basis van de input uit de Warme Kamers van het Leger des Heils, kon worden geconcludeerd dat er tegen de duizend extra bezoekers naar de buurthuis kamers zijn gekomen.

Grote (media) belangstelling voor Warme Kamers

EERSTE POSTNL PAKKETAUTOMAAT GEOPEND BIJ BUURTHUISKAMER

De eerste PostNL pakketautomaat is op vrijdag 23 december feestelijk geopend bij de Leger des Heils buurthuiskamer in Alkmaar. Buurtbewoners kunnen bij deze automaat hun pakketje ophalen of afgeven voor verzending. Bij elk pakket dat een buurtbewoner ophaalt, doneert het PostNL Bijzondere Momenten Fonds een bedrag waarmee de buurthuiskamer de bezoekers een warme kop koffie of soep aan kan bieden. Ook zorgt de pakketautomaat voor meer bekendheid van de buurt-

huiskamer in de wijk en zo voor meer ontmoetingen tussen buurtbewoners. Komend jaar plaatst PostNL nog meer pakketautomaten bij de buurthuis kamers van het Leger des Heils, verspreid over het land. De bedoeling is dat de buurthuis kamers zo meer bekend worden bij mensen in de buurt. De officiële in gebruik name van de pakketautomaat in Alkmaar gebeurde in het bijzijn van Thijs Kerckhoffs (directeur van het PostNL Bijzondere Momenten Fonds) en Margo Merts (programma directeur Geloven in de Buurt).

Lees meer over deze samenwerking op onze website.

Leger des Heils podcast

HOE WAS JE DAG?

In 2022 is hard gewerkt aan een nieuwe podcast - Hoe was je dag? Er zijn 4 afleveringen te beluisteren.

In de podcast worden vier collega's gevolgd tijdens een werkdag. Zo komen luisteraars te weten wat het inhoudt om gedragswetenschapper, jeugdbeschermer, verpleegkundige of groepsbegeleider te zijn bij het Leger des Heils. We hebben te maken met een behoorlijke krapte op de arbeidsmarkt. Door een inkijkje te geven in ons werk, hopen we mensen enthousiast te maken voor een baan bij het Leger des Heils. Daarnaast is het natuurlijk leuk om eens te horen hoe de werkdag van een collega eruit ziet.

Je kunt de podcasts hier beluisteren. Vind je ze leuk? Deel ze dan in je eigen netwerk. Op die manier kunnen we zoveel mogelijk mensen enthousiast maken voor een baan bij het Leger des Heils.

Podcast beluisteren? Scan QR code.

Bente Gundersen

Noorse Bente Gundersen volgt Hannelise Tvedt op als commandant Nederland

De Noorse Bente Strømmer Gundersen heeft per 1 januari 2023 het stokje overgenomen van Hannelise Tvedt, als commandant van het Leger des Heils in Nederland, Tsjechië en Slowakije. Commissioner Tvedt werd op 26 november 2022 op retraite gesteld.

De 54-jarige Gundersen heeft een lange staat van dienst, waaronder vele jaren op het Afrikaanse continent. Zo diende ze in Zambia, Rwanda en de Democratische Republiek Congo. Ze is opgeleid als leraar en heeft in diezelfde rol leidinggegeven aan opleidingsprogramma's voor officieren binnen het Leger des Heils. Daarnaast heeft ze een master in theologie. In haar vorige functie was Gundersen werkzaam als chef-secretaris van het Noorse territorie, dat Noorwegen, IJsland en de Faeröer eilanden beslaat.

LEGER DES HEILS SCOUTING 100 JAAR!

De scouting van het Leger des Heils bestond in 2022 maar liefst 100 jaar. "Wij zijn enorm dankbaar voor al die jaren waarin veel mensen hun thuis vonden bij de scouting en willen het vuur aanwakkeren om nog minstens 100 jaar door te gaan," aldus de leiding van de scouting. Op zondag 11 december werd het jubileum gevierd met muziek, workshops, een winters kampvuur, lekker eten bij een foodtruck en een viering. Tijdens het feest waren er tal van leuke activiteiten, werd teruggeblikt op de afgelopen 100 jaar en vooruit gekeken naar de komende jaren. Naast de diverse activiteiten, verspreidden de scouts ook samen het traditionele vredeslicht. Ieder jaar wordt dit vredeslicht ontstoken in Bethlehem. Een vuur dat vervolgens door duizenden scouts over de hele wereld wordt verspreid om zo een keten van licht te laten ontstaan; een teken van vrede en vriendschap.

Leger des Heils tekent de Green Deal Duurzame Zorg 3.0

Met het ondertekenen van de Green Deal Duurzame Zorg 3.0 committeert het Leger zich (opnieuw) aan het behalen van de klimaatdoelstellingen met onze organisatie. Op donderdag 8 december ondertekende Bert van de Haar, bestuurder bedrijfsvoering van het Leger des Heils, namens de organisatie de nieuwste versie van de Green Deal Duurzame Zorg. In oktober 2022 liep de eerder door ons ondertekende Green Deal Duurzame Zorg 2.0 af. Hiervoor in de plaats is een Green Deal Zorg 3.0 gekomen. Deze

nieuwe Green Deal is ambitieuzer en heeft meer concrete afspraken die minder vrijblijvend zijn. Deze afspraken gaan over de volgende vijf thema's:

- Preventie (voorkómen van zorg, inclusief een gezonde werk- en leefomgeving);
- CO₂-reductie (vastgoed (CO₂-route-kaarten) en vervoer);
- Circulair werken (afval, voeding, bouwmaterialen, inkoop);
- Terugdringen van medicijngebruik en medicijnresten in het afvalwater;
- Integren van het duurzame gedachtegoed in het (zorg)onderwijs.

‘Recht hebben is geen garantie’

Ik heb door ervaring geleerd dat er maar weinig garanties zijn in dit leven. We maken plannen, kijken soms jaren vooruit, denken dat het ons wel gaat lukken, en dan gebeurt er iets waardoor alles op zijn kop komt te staan. Artikel 25 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens formuleert het als volgt: ‘Eenieder heeft recht op een levensstandaard die hoog genoeg is voor de gezondheid en het welzijn van zichzelf en zijn gezin, waaronder inbegrepen voeding, kleding, huisvesting en geneeskundige verzorging en de noodzakelijke sociale diensten.’ Maar dat recht is nog geen garantie. Dagelijks word ik in mijn werk voor het Leger des Heils geconfronteerd met mensen die ongewild in omstandigheden zijn beland waardoor hun bestaan enorm onzeker is geworden. Vrouwen met kinderen die uit een gewelddadige relatie zijn gestapt en niets hebben om op terug te vallen. Ouderen die kip noch kraai hebben in deze wereld en wegwijnen achter de voordeur op driehoog achter. Jongeren die in uitzichtloze en liefdeloze gezinsomstandigheden geen andere uitweg zien dan verslavende middelen en geweld. Geen mensen om je heen die op je passen, steeds minder keuzemogelijkheden en op termijn geen dak meer boven je hoofd - en de zekerheid van je bestaan wordt met de dag ongewisser.

In 2022 vieren we dat het Leger des Heils al 135 jaar het verschil mag maken. Ook daarin staat bestaanszekerheid centraal. Iedere dag is het druk bij de soepbussen en het veldwerk van het Leger des Heils. Door de hoge energieprijzen en inflatie zal het aantal mensen dat in een penibele financiële situatie verkeert en daarmee het aantal ‘dreigend daklozen’ toenemen. Bestaanszekerheid is voor een toenemende groep niet meer vanzelfsprekend. Als samenleving kunnen we deze problemen oplossen. Een maatschappij met nul daklozen is absoluut mogelijk. Dat blijkt wel uit de enorme hoeveelheid woonplekken die in korte tijd gerealiseerd kunnen worden in tijden van crisis - ik doel op de opvang van vluchtelingen en de coronapandemie. Met inzet van het Rijk, gemeenten en maatschappelijke organisaties worden dan op tal van manieren extra plekken gecreëerd. Laten we hiervan leren en de plekken die voor vluchtelingen gecreëerd worden, behouden voor het huisvesten van studenten, starters en natuurlijk dak- en thuisloze mensen.

Kapitein Harm Slomp is bestuursvoorzitter van de stichtingen Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg en Jeugdbescherming & Reclassering.

Internationale Ontwikkeling & Samenwerking

De afdeling Internationale Ontwikkeling & Samenwerking (IOS) van het Leger des Heils ondersteunt vanuit Nederland, samen met collega IOS-afdelingen van het Leger des Heils wereldwijd, internationale programma's op het gebied van duurzame ontwikkeling. Vanuit IOS Nederland wordt expertise geleverd op het gebied van onderwijs, gezondheidszorg, water, sanitaire voorzieningen en hygiëne (WASH), mensenhandel/moderne slavernij, noodhulp en inkomensontwikkeling in arme(re) landen waar dat van toepassing is.

2022 kan voor IOS worden getypeerd als het jaar van de verandering. Na twee jaar COVID-pandemie gingen landen weer open, werden activiteiten en programma's weer volledig opgestart en is inzichtelijk geworden welke impact de pandemie heeft gehad op de wereld, maar vooral op de ontwikkelingslanden en de programma's. In veel landen is door COVID de armoede situatie verslechterd, evenals op het gebied van hygiëne, onderwijs en inkomensontwikkeling. Dat heeft geleid tot een inhaalslag bij sommige programma's en in andere gevallen tot aanvullende maatregelen. Gelukkig is mede door genomen maatregelen de situatie eind 2022 al significant verbeterd en is er eveneens weer ruimte ontstaan voor nieuwe initiatieven.

Een andere verandering is ontstaan door de oorlog in Oekraïne die sinds februari/maart 2022 een enorme impact heeft op de wereld en in het bijzonder op Europa. Daar waar tot dan toe de focus van het internationale ontwikkelingswerk vooral lag op Aziatische, Afrikaanse en Latijns Amerikaanse landen, is het Europees continent een focusregio geworden voor Noodhulpverlening (Disaster Management). De omvang en aard van deze ramp heeft ertoe geleid dat vele landen die deel uitmaken van het internationale Leger des Heils, zowel donorlanden als ontvangende landen als Oekraïne, Polen, Moldavië, Roemenië, Hongarije, Tsjechië en Slowakije de handen ineen geslagen hebben om de ellende het hoofd te bieden. Sinds medio 2022 vindt er wekelijks via Teams een internationaal afstemmingsoverleg plaats, ter coördinatie van de hulpverlening. Het Leger des Heils is in Nederland actief betrokken bij de opvang van Oekraïense vluchtelingen in zowel de Gemeentelijke Opvang als bij de Particuliere Opvang. Daarnaast heeft Leger

des Heils ReShare 11 transporten naar donorlanden met hulpgoederen verzorgd voor de door de oorlog getroffen Oekraïners.

In 2022 heeft de afdeling IOS wederom een actieve bijdrage geleverd aan het verbeteren en versterken van de leefomstandigheden en positie van mensen die leven onder kwetsbare omstandigheden in deze wereld.

€ 2,3 miljoen
was de totale investering van IOS
in programma's in 2022

Hoeveel mensen zijn er direct bereikt met onze projecten?

- Educatie **10.500**
- Gezondheidszorg **23.000**
- Inkomensontwikkeling **2.000**
- Noodhulp **72.000**
- Kleine projecten **1.500**
- Totaal aantal mensen bereikt **109.000**

Educatie

Dit jaar werden na lange tijd wereldwijd de scholen weer geopend na de COVID-19 lockdowns. In veel ontwikkelingslanden was er gedurende de periode 2020-2022 totaal geen online onderwijs mogelijk en de serieuze gevolgen van deze langdurige onderbreking gaan zien we nog steeds. Problemen zoals depressie, huiselijk geweld en een chronische leerachterstand worden al genoemd. Wanneer scholen de deur sluiten betekent dit naast het gebrek aan educatie vaak ook het mislopen van een dagelijkse warme maaltijd. Het zal de komende jaren zeker een opgave zijn op weer stabiliteit te creëren in het onderwijs milieu, aangezien bijna alle scholen op internationaal niveau financieel zijn getroffen door de crisis. We zullen in de toekomst dus zuinig moeten leren omgaan met beperkte middelen, waarmee we alsnog instaan voor het kwaliteitsonderwijs van de volgende generatie.

Angola

In Angola was er in 2022 sprake van extreme

inflatie en werd het hierdoor nog lastiger voor families om zichzelf in de basisbehoeften te voorzien. Wanneer de scholen na lockdown weer langzaam de deuren openden, werd er al snel gemerkt dat er veel minder kinderen aanwezig waren. Door de heersende armoede was het voor veel jonge kinderen niet meer mogelijk om naar school te gaan omdat ze aan het werk moesten om de familie te helpen. Om dit tegen te gaan heeft het Leger des Heils een project gestart ter ondersteuning van onze scholen in Luanda, om ervoor te zorgen dat er op iedere school een warme maaltijd verzorgd kon worden. Hierdoor liep de aanwezigheidsgraad snel op en werd het probleem van ondervoeding ook tegengegaan. Op de lange termijn zijn zowel goede voeding als toegang tot onderwijs belangrijke factoren in het leven van een kind.

Mali

Dit jaar hebben wij in Mali bijgedragen aan het bestrijden van het analfabetisme onder meisjes en vrouwen. Mali behoort tot een van de tien landen met de laagste alfabetiseringsgraad in de wereld en meisjes en vrouwen zijn vaak al extra benadeeld in de samenleving. Zij lopen verhoogd risico om vroeg uitgetrouwelijk te worden en geen toegang te krijgen tot het (hogere) onderwijs. Om deze scenario's tegen te gaan tracht het Leger des Heils in Mali al enkele jaren achtergestelde meisjes en vrouwen te bereiken om de vaardigheden van het lezen, schrijven en rekenen over te dragen. Er zijn in totaal 2495 meisjes en vrouwen bereikt met dit project en een vervolgfase staat al gepland met de toevoeging van nieuwe locaties wegens het bestaande succes. Een positief aspect was te zien bij de vrouwen die na eigen participatie in het project vroegen of zij hun jonge dochters ook mee konden nemen om deze belangrijke levensvaardigheden te leren. Mede dankzij dit project komt er steeds meer kennis over het recht op onderwijs bij meisjes en vrouwen in de gemeenschap, en beroepen meer mensen zich nu zelf op hun rechten.

Gezondheidszorg

De meeste gezondheidszorgprojecten zijn in 2022 weer herstart. De noodzaak om gezondheidsvoorlichting, met name hygiëne voorlichting/gedragsverandering, te integreren in bestaande programma's (onderwijs, water en sanitatie) is na COVID-19 meer nodig dan ooit. In Angola werd tijdens de lockdown in de hoofdstad geen vuilnis

meer opgehaald met alle gevolgen van dien; uitbraak van Tyfus en Cholera. Aanvullend op hygiëne- en gezondheidsvoorlichting hielp het Leger des Heils met extra medische zorg. Tijdens de monitoring bezoeken in Ghana en Indonesia werden eveneens bestaande water en sanitaire voorzieningen op duurzaamheid gecontroleerd. In diverse landen zijn projecten gestart om extra toiletvoorzieningen en toegang tot water te realiseren. Het bestrijden van mensenhandel blijft een speerpunt evenals de zorg voor kwetsbare vrouwen in de prostitutie en hun kinderen. In het centrum van Athene werd een ander pand gehuurd zodat de outreach plaats kon vinden dichterbij de straatprostitutie. Gelukkig waren er ook dit jaar vrouwen die uit de prostitutie zijn gestapt en met support in staat waren een nieuw leven en alternatieve bron van inkomsten op te bouwen. Het drop-in centrum voor kinderen van sekswerkers – direct naast de bordelen in Bangladesh – ging na de lockdown weer open zodat veiligheid en scholing weer gegarandeerd kon worden. De kinderen zijn erg leergierig en genieten van hun eigen programma in het kindercentrum waar ze veiligheid, aandacht en educatie krijgen.

In Griekenland werd door middel van multiculturele activiteiten geprobeerd immigranten beter te integreren in de samenleving. Hierbij participeren immigranten en Grieken samen in de activiteiten zoals interculturele maaltijden, muziekgroepen, multiculturele jongeren events, kinderclubs, etc. Het doel is wederzijds begrip, vertrouwen en samenleven te bewerkstelligen.

Tania komt uit een arm Bengaals gezin, haar vader stierf jong en haar moeder verwaarloosde haar. Ze groeide op in een kindertehuis, trouwde op jonge leeftijd. Haar dochttertje stief vlak na de geboorte aan longontsteking. Gefrustreerd door ellende en armoede raakte haar man aan de drank. Uiteindelijk dwong hij haar geld bij te verdienen en zo belandde ze in de prostitutie. Toen ze weer zwanger was raakte ze in paniek, wilde zelfmoord plegen, omdat ze niet wist wie nu de vader was, haar man of een klant uit de prostitutie. Ondertussen bleef ze doorwerken in het bordel en daar kwam ze in contact met een medewerker van het Leger des Heils. Langzaam groeide het ver-

Kenia

Als gevolg van de klimaatverandering heeft Kenia te kampen met grote droogte en vooral minder regen. Vooral nomadische groeperingen zoals de Masai in het noorden die van de veeteelt leven is het een hard gelag. Door de droogte is er voor het vee onvoldoende water en sterven er duizenden stuks vee. Maar ook het drinkwater is niet overal meer voldoende beschikbaar. IOS ondersteunt momenteel een project in Kenia om de gevolgen van de droogte het hoofd te bieden. We doen dit samen met andere Leger des Heils onderdelen. Het project richt zich op 25 scholen in de Turkana

trouwen waarna ze counseling kreeg. Dat hielp om emotioneel sterker te worden. Haar dochttertje werd geboren en verblijft nu overdag in het drop-in centrum waar kinderen veiligheid en zorg krijgen. Recent besloot ze te stoppen als sekswerker. Ze kreeg daarbij begeleiding en samen met haar werd naar een alternatief inkomen gezocht. Overdag verkoopt ze nu kleding en verdient daarmee een klein inkomen, minder dan voorheen, maar ze heeft haar waardigheid en vrijheid terug. In haar thuissituatie is nog steeds huishelijk geweld dat maakt dat zij en haar man nog steeds counseling ontvangen van het Leger des Heils om het huwelijksleven dragelijker te maken.

regio (noorden van Kenia). Ouders kunnen vanwege een gebrek aan inkomsten en de verhoogde voedselprijzen het schoolgeld voor hun kinderen niet meer betalen. Om te voorkomen dat kinderen van school gehaald worden, betaalt het Leger des Heils het schoolgeld voor 12.000 kinderen in de vorm van voedsel en water aan de scholen. Een win-win situatie voor iedereen; de ouders hoeven even geen schoolgeld te betalen, de kinderen krijgen voldoende te eten en ze kunnen onderwijs blijven ontvangen.

Pakistan

Is er in Kenia grote droogte, in Pakistan heeft men al sinds juni 2022 te kampen met grote overstromingen, veroorzaakt door zware regenval. Een derde van het land is overstroomd en 30 miljoen mensen zijn alles kwijtgeraakt; er zijn vele doden en gewonden. Huizen, scholen, ziekenhuizen, wegen, bruggen en treinrails zijn compleet weggespoeld. IOS ondersteunt een project van het Leger des Heils in Pakistan in onder andere Sindh en Punjab. Aan 1.000 gezinnen (circa 6.000 personen) wordt voedsel pakketten inclusief hygiëne artikelen en zeilen en dekens uitgedeeld. De selectie van de gezinnen gebeurt samen met de lokale overheden en dorps- hoofden.

Inkomensontwikkeling

Binnen het thema IGA (Income Generation Activities > werk & inkomen) maken we een onderscheid tussen projecten die inkomsten

verwerven ten behoeve van de organisatie en IGA projecten die bedoeld zijn om het inkomen te verhogen van de dorpsgemeenschap.

Onder de eerste categorie (inkomsten voor de organisatie) vallen onder andere een project in Mexico en Colombia, waarbij de opbrengsten ten goede komen aan naschoolse opvang en basisonderwijs. Tijdens de COVID periode hebben de projecten weinig inkomsten opgeleverd, maar in 2022 zijn de activiteiten weer gestart. Verder waren we betrokken bij een IGA project in Tanzania waarbij de opbrengsten ten goede komen aan een Training Center (voor onder andere ICT en Engels). De IGA projecten in Tanzania en Mozambique ten behoeve van de dorpelingen zijn in 2022, na een rustige periode vanwege COVID, weer opgestart. Honderden kleine boeren hebben training ontvangen in betere landbouwmethoden (Conservation Agriculture) en hoe kleinvee (geiten/kippen/ varkens) te verzorgen/fokken. ●

João Royeque - Nampula Province - Mozambique

Een persoonlijk verhaal van de 55 jarige João Royeque, één van de begunstigden van het Livestock-project in Mozambique.

Op een avond in de maand maart 2019 hoorde ik wat lichte neerslag, ik dacht dat het een beetje regende, maar ik wist niet dat het zich explosief zou gaan ontwikkelen. Enkele uren later zaten we midden in een cycloon! Omdat mijn huis is gemaakt van klei, palen en gras, stuurde ik snel de kinderen weg, naar een steviger gebouw huis. Ik maakte me meer zorgen om mijn kinderen te verliezen dan mijn huis! Ik stuurde mijn kinderen naar een ander huis, gemaakt van zink. Ons kleihuis stortte in, vrij snel nadat wij het huis hadden verlaten. Ik verloor keukengerei, zoals borden, kopjes, het fornuis en de etenswaren die ik van mijn veld had geoogst. Na 2 dagen was het ergste van de cycloon en de modderstromen voorbij en

ben ik in de bush op zoek gegaan naar bouwmaterialen om mijn huis weer op te gaan bouwen. Ik ben van plan om een stevig huis te bouwen dat bestand is tegen dit soort natuurgeweld. Dit om te voorkomen dat mijn gezin opnieuw aan een gevaar wordt blootgesteld. Ik ben nog lang niet op het niveau van voor de cycloon, maar ik vecht ervoor. Elke dag een stapje in de goede richting. Ik heb nu een geit en wat kippen die ik heb gekregen van het Livestock project. We zullen ook zaden ontvangen en we vertrouwen erop dat we in het komende seizoen voldoende voedsel kunnen planten en uiteindelijk ook zullen oogsten. Na de oogst verkopen we de mais zodat we schoolspullen voor de kinderen kunnen kopen. We kopen er ook zeep van, zout en andere voedingsmiddelen. Dankzij de kip kunnen we binnenkort kippenvlees eten, heel voedzaam! We zijn het project zeer dankbaar! Ik bid om Gods zegeningen aan de donateurs van dit project.

Het Leger des Heils

MONIQUE WAS JARENLANG VERSLAAFD

'Ik wilde de ellende vergeten'

Het leven van Monique is radicaal veranderd. Waar ze vroeger hele dagen dronk, hoopt ze nu een voorbeeld te zijn voor anderen. 'Het is echt mogelijk. Je kan stoppen. Maar je moet werken aan de problemen. Waarom drink je? Waarom gebruik je? Als je daar geen antwoord op kunt geven, gaat het niet werken.' Ze is ook trots op zichzelf. 'Vroeger vond ik dat ongemakkelijk, nu denk ik: ik heb het toch maar even gedaan. Daar mag je trots op zijn.'

Monique Geurtsen (52) woont al bijna acht jaar, met enkele korte periodes van onderbreking, in een beschermd wonen instelling in Ede. Jarenlang was ze verslaafd aan alcohol, tot haar lichaam het niet meer aankon. Monique wil graag haar verhaal vertellen, om aan anderen te laten zien dat je echt van een verslaving af kunt komen. Maar het is geen kort verhaal, waarschuwt ze lachend. 'Heb je een halve dag?'

Mooie jeugd

Zittend aan de kleine, houten tafel – er staan twee asbakken op – begint ze te vertellen. 'Ik heb een mooie jeugd gehad. Mensen denken vaak dat als het later in je leven misgaat, je een slechte jeugd hebt gehad. Maar dat was bij mij zeker niet het geval. We gingen op vakantie, ik had lieve ouders. Dat was het probleem niet' Monique gaat samenwonen met haar vriend. Ze krijgen twee kinderen, maar met haar tweede kind blijkt iets aan de hand te zijn. 'Niemand geloofde me, maar ik wist zeker dat er iets mis was. Ik moest heel vaak naar het ziekenhuis met hem. Hij ontwikkelde zich niet goed. Uiteindelijk was er een vrouw bij het consultatiebureau die me wel geloofde. Mijn zoon bleek een beperking te hebben.' Het is een zware tijd

voor Monique. Haar jongste zoon heeft alle aandacht nodig, terwijl ze ook nog een jonge dochter heeft. 'Toen begon het drinken. Vooral 's avonds, als de kinderen op bed lagen. Ik wilde de ellende vergeten.'

Verslaafd aan alcohol

Als de vriend van Monique de zorgen voor de kinderen te zwaar vindt worden en besluit bij haar weg te gaan, gaat het volgens haar pas echt mis. 'Ik begon heel veel te drinken. Ik wilde mijn problemen verdoven, maar dat werkt natuurlijk niet. De kater, de problemen, het komt allemaal steeds terug.' Monique zit niet goed op haar plek. Ze wil weg uit het huis waar ze woont en besluit toestemming te geven om een wietplantage te houden op zolder. 'Dat was heel dom natuurlijk. Maar ik hoopte wat geld te verdienen om te verhuizen. De plantage werd ontdekt en ik moest het huis uit. Terecht natuurlijk.'

Hulp

Uiteindelijk schakelt een vriend professionele hulp in en wordt Monique opgevangen. Eerst tijdelijk in een opvang voor vrouwen, later in de beschermd wonen instelling in Ede, waar ze nu nog steeds woont. 'In het begin bleef ik hier net zo veel gebruiken. Lichamelijk ging het steeds slechter met me, maar dat wilde ik zelf niet zien. Ik kon amper meer uit bed komen, at niets, woog nog geen 50 kilo. Uiteindelijk moest ik naar het ziekenhuis. Daar zei de dokter: "Als je doorgaat met drinken, kan ik niks meer voor je doen. Als je stopt, kun je nog herstellen." Dat kwam wel binnen. Het heeft echt mijn ogen geopend. Ik ben van de een op de andere dag

'Als je hulp nodig hebt, is het altijd dichtbij'

gestopt met drinken en heb het nooit meer aangeraakt.'

Vanaf dat moment kan Monique gaan werken aan haar herstel. Lichamelijk knapt ze op, hoewel ze wel medicijnen moet blijven slikken. Ze zit goed op haar plek in Ede. 'Het voelt veilig hier. Als je hulp nodig hebt, is het altijd dichtbij. Er zijn altijd een paar ogen die je in de gaten houden. Dat helpt me enorm.' Ze hoopt ooit weer helemaal zelfstandig te wonen, maar dan wel met ambulante begeleiding. 'Ik vind het nu nog een beangstigende gedachte om weer alleen te wonen. Als er dan in ieder geval een of twee keer per week iemand komt waar ik mee kan praten, zou het makkelijker zijn.'

Herstel

Monique is blij met hoe haar leven er nu uitziet. 'Het mooiste is dat ik veel meer kan genieten van alles. Ook van de kleine dingen, zoals een wandeling door het bos.' Aan de tafel in de kleine kamer zit een vrolijke vrouw, met een gezonde portie zelfspot en humor. Maar wanneer ze over haar kinderen praat, schieten de tranen in haar ogen. 'Mijn kinderen hebben me nooit laten vallen. Hoe slecht het ook met me ging.' Ze dekt haar ogen met een zakdoek. 'Ik kon nooit huilen. Maar sinds ik ben gestopt met drinken, kan ik mijn emoties weer uiten.' ●

'Als je doorgaat met drinken, kan ik niks meer voor je doen'

Mensen van het Leger des Heils

Het Leger des Heils is een christelijke organisatie en het christelijk geloof bepaalt onze identiteit. Een identiteit die gedragen wordt door alle mensen die bij ons actief zijn. Ook de persoonlijke identiteit van onze medewerkers wordt mede bepaald door het christelijk geloof. Jezus Christus heeft voor ieder van ons een levende betekenis, op wat voor wijze dan ook.

Ons geloof is bepalend voor wie wij zijn en wat wij doen. En juist vanuit dat geloof respecteren wij het feit dat andere mensen een ander geloof en/of culturele achtergrond kunnen hebben. Wij bieden een luisterend oor, zonder voorwaarden te stellen aan de levensovertuiging van degenen die een beroep doen op onze hulp. Als dat gewenst en mogelijk is, regelen we dat deze mensen geestelijke bijstand krijgen op een wijze die zij zelf passend vinden. De mensen van het Leger des Heils zijn op verschillende manieren verbonden aan de organisatie. Zij kunnen lid of bezoeker zijn van het Kerkgenootschap Leger des Heils en/of vrijwilliger of betaalde medewerker zijn.

Heilssoldaten, adherentleden en jongsoldaten

Heilssoldaten verklaren zich in te zetten

voor de doelstelling van de organisatie en doen daarbij een aantal beloftes voor hun levensstijl. Zo beloven zij geen alcohol en drugs te gebruiken en niet te roken. De motivatie hiervoor is dat een heilssoldaat een voorbeeld wil zijn en anderen wil helpen dit voorbeeld te volgen. Dit voorbeeld is ook een protest tegen de gevaren van verslavende middelen voor mens en maatschappij. Heilssoldaten dragen op vrijwillige basis het Leger des Heilsuniform. Eind 2022 zijn er 2.860 heilssoldaten.

Mensen die geen heilssoldaat willen zijn, maar zich wel thuis voelen bij onze kerk, kunnen adherent-lid worden (1.055 per einde 2022). Zij onderschrijven wel de doelstellingen van het Leger, maar leggen geen beloftes af en dragen ook geen uniform. Daarnaast kennen we jeugdleden: de 'jongsoldaten' (301 per einde 2022). Zij doen mee aan jeugdprogramma's binnen het kerkelijk werk.

Heilsofficieren

Een bijzondere groep heilssoldaten wordt gevormd door onze heilsofficieren (103 actief dienende officieren per einde 2022). Heilssoldaten kunnen officier worden, als zij op basis van een geestelijke roeping hun leven beschikbaar willen stellen aan God en het Leger des Heils. Als officieren werken zij fulltime voor de organisatie, maar ze krijgen daarvoor geen salaris. Het Leger voorziet wel in hun levensonderhoud. Officieren hebben een rang, zoals kapitein of majoor. Deze rangen zijn vooral gebaseerd op het aantal jaren dat iemand officier is. Het officierschap is een levenslange invulling. Wel worden officieren op de wettelijk pensioengerechtigde leeftijd op retraite gesteld, wat inhoudt dat zij uit hun actieve dienst terugtreden. Officieren kunnen zowel in onze kerk als in andere onderdelen van het Leger werkzaam zijn. Binnen het Kerkgenootschap geven officieren vaak leiding aan een korps (kerkelijke gemeente). Binnen andere

onderdelen van het Leger zijn zij veelal verantwoordelijk voor functies op het gebied van pastoraat, geestelijke verzorging en/of andere ondersteunende activiteiten.

Medewerkers

In het 'er zijn' voor kwetsbare mensen, speelt de identiteit van de organisatie, net als het persoonlijk geloof van de medewerkers en de specifieke Leger des Heilscultuur, een belangrijke rol. Van de betaalde medewerkers (7.412 per einde 2022) vraagt het Leger des Heils daarom dat zij de doelstelling van het Leger des Heils onderschrijven. Een christelijke levensovertuiging wordt daarbij gezien als een belangrijke competentie. Bij het aannamebeleid telt dit net zo zwaar mee als alle andere competenties, zoals vakbekwaamheid en geschiktheid. Werknemers van het Leger des Heils hebben verschillende (kerkelijke) achtergronden, maar delen in de kern hetzelfde geloof. Wij geloven in Jezus Christus, die zegt dat

7.412
medewerkers

103
officieren

11.400
vrijwilligers

2.860
heilssoldaten

1.055
adherentleden

301
jongsoldaten

we God moeten liefhebben met hart en ziel, met verstand en inzet van al onze krachten en dat we onze naaste moeten liefhebben als onszelf.

Vrijwilligers

Vrijwilligers nemen binnen de organisatie een belangrijke plaats in. Hoewel het aantal vrijwilligers voortdurend verandert en de duur en de mate van hun inzet verschillend is, blijft hun werk en inzet van groot belang. Daarbij is het belangrijk dat vrijwilligers het doel, de missie en de visie van de organisatie kennen en kunnen uitdragen. Niet alleen de werkzaamheden van vrijwilligers zijn verschillend, maar ook de (intrinsieke) motivatie van de vrijwilligers is divers:

- verlangen om anderen te helpen;
- door het geloof geïnspireerd;
- een 'verplicht' gestelde tegenprestatie om een uitkering te behouden;
- uit burgerplicht.

Al deze vormen van vrijwilligerswerk hebben binnen het Leger des Heils een plaats, in 2022 hebben ongeveer 11.400 vrijwilligers zich ingezet. Hiervan hebben circa 1.500 vrijwilligers een vrijwilligersovereenkomst. De overige 9.800 mensen hebben zich projectmatig ingezet tijdens de landelijke collecte, bij sociale vakanties, buurt- en wijkgerichte activiteiten, soepbus en -fietsrondes, activiteiten met en voor cliënten en bewoners, enzovoort. In eerdere jaren waren er in totaal zo'n 11.000 mensen actief als vrijwilliger. Met name het aantal collectanten voor de landelijke collecte is door corona teruggelopen. ●

Textielinzameling

Via ReShare zamelt het Leger des Heils sinds jaar en dag gebruikt textiel in. Met textielinzameling richt het Leger des Heils zich op de relatie 'mens en milieu'.

Het Leger des Heils zet zich, ook vanuit de bijbelse gedachte van 'rentmeesterschap voor de aarde', in om hergebruik van producten en materiaal te bevorderen.

Textielproductie en -consumptie veroorzaken een stijgend gebruik van land, water, energie en chemicaliën, een groeiende afvalberg, milieuvervuiling en slechte arbeidsomstandigheden in productielanden. Er is in de samenleving een sterk groeiend bewustzijn, in het bijzonder bij jongere generaties, over de impact van textiel op het milieu.

Leger des Heils ReShare zamelt textiel in, meestal via de bekende kledingcontainers, in gemeenten. Daarnaast zamelt ReShare textiel in bij kerken, winkelketens, verenigingen en via de Leger Heils vestigingen van 'Geloven in de Buurt' en de ReShare Stores. ReShare is meer gaan 'diep'-sorteren. Leger des Heils ReShare verwerkt en verkoopt het ingezamelde textiel in drie hoofdstromen:

- na opschoning en verwijderen van afval, wordt ingezameld textiel verkocht aan textielsorteerbedrijven in binnen- en buitenland
- verdere 'diep'-sortering in producten voor hergebruik (herdraagbaar), down- en upcycling en residu:

- textiel dat herdraagbaar is wordt afhankelijk van kwaliteit toegeleverd aan tweedehands kledingwinkels, waaronder die van het Leger des Heils zelf, ofwel verkocht aan textiel-sorteerbedrijven in

binnen- en buitenland

- recyclebaar materiaal wordt ofwel verkocht aan downcycling bedrijven die producten leveren aan bijvoorbeeld de auto- of poetsdoekenindustrie. Producten waarvoor upcycling mogelijk is worden aangeboden aan bedrijven die via mechanische recycling hiervan weer nieuwe garens maken
- textielmateriaal waarvoor voornamelijk geen nieuwe toepassingen zijn (residu) wordt aangeboden ter verbranding met als doel energieopwekking
- verkoop in Leger des Heils winkels, zowel in de meer trendy en vintage georiënteerde 'ReShare Stores' als in de tweedehands kledingwinkels van 'Geloven in de Buurt'.

Het verlengen van de gemiddelde levensduur van een kledingstuk met drie maanden vermindert met 5-10% de CO₂-, water- en afvalimpact van de kledingindustrie op het milieu. In 2022 zamelde ReShare in totaal 16,3 miljoen kg textiel in.

De markt van gebruikt textiel is nog redelijk ondoorzichtig, en automatisering en IT-gebruik staan in deze sector nog in de kinderschoenen. ReShare heeft zijn IT-ondersteuning en automatisering ook in 2022 verder verbeterd. Hierdoor kan ReShare de stromen van ingezameld textiel binnen haar deel van de textielketen nauwgezet volgen en inzichtelijk maken.

Leger des Heils ReShare is van mening dat voorkomen moet worden dat afgedankt textiel in bulk de grens overgaat en gedumpt wordt. De eenvoudigste manier om dit te bereiken is om te verbieden dat textiel met

afvalstatus wordt geëxporteerd. Er wordt gestreefd naar een zo hoog mogelijke circulariteit onder andere door het zoeken van nieuwe samenwerkingsverbanden en het verrichten van onderzoek.

De uitgebreide Producenten Verantwoordelijkheid (UPV) kan helpen de recycledoelstellingen vast te stellen. Er is een nieuw verdienmodel noodzakelijk, dat leidt tot een reëel rendement voor alle partijen in de keten en ruimte laat voor kwalitatieve factoren zoals meer textiel uit restafval, betere verwerkingstechnieken en innovatie. Leger des Heils ReShare ondersteunt een beloning op het gebruik van gerecycled content, zuivere en schone grondstoffen. Tweedehands is de beste manier om kleding zo lang mogelijk mee te laten gaan.

Sociale onderneming

Binnen het Leger des Heils fungeert ReShare als een sociale onderneming. ReShare creëert zoveel mogelijk werk-aanbod voor mensen in kwetsbare posities en met een afstand tot de arbeidsmarkt. Dit gebeurt zowel bij het inzamelen, opschonen en sorteren als in de winkels. ReShare heeft in 2022 omgerekend 23 fulltime arbeidsplaatsen voor mensen van een sociale werkvoorziening gerealiseerd en gemiddeld voor 91 deelnemers per maand vanuit Leger des Heils-afdelingen dagbesteding gerealiseerd. Vrijwilligers hebben ca. 30.000 uren besteed in de ReShare Stores. ●

Duurzaamheid

Het Leger des Heils wil verantwoord om gaan met de ecologische systemen en natuurlijke hulpbronnen in haar omgang met materialen, middelen en gebouwen. De organisatie werkt er aan om haar bijdrage te leveren aan de doelstelling zoals beschreven in het klimaatakkoord: in 2030 een vermindering van 55% CO₂ en in 2050 een CO₂-neutrale bedrijfsvoering. In 2022 is een duurzaamheidsbeleidsprogramma opgesteld. Daarin zijn hoge ambities opgenomen om uitvoering te geven aan diverse verduurzamingsacties.

Milieuthermometer Zorg

Het Leger des Heils implementeert het milieumanagementsysteem MTZ (Milieuthermometer Zorg). In 2022 zijn op diverse locaties pilots gestart en is de eerste locatie, Woonzorgcentrum Merenhoef in Maarssen, gecertificeerd. In alle regionale facilitaire diensten zijn coördinatoren duurzaamheid benoemd die verantwoordelijk zijn voor de invoering van MTZ op geselecteerde locaties in hun regio. In 2023 zullen elk kwartaal locaties het MTZ-certificaat ontvangen.

Duurzaamheidsbeleid

In oktober 2022 is het duurzaamheidsbeleid 2022-2023 opgesteld en vastgesteld. In dat beleid zijn drie ambities geformuleerd;

- gezamenlijke bewustwording en actie
- integratie in de bedrijfsvoering
- terugbrengen van de CO₂ footprint

Vastgesteld duurzaamheidsbeleid geeft basis voor en richting aan alle verduurzamingsactiviteiten. Tevens is vastgesteld beleid een voorwaarde voor een MTZ-certificering. Naast het duurzaamheidsbeleid zijn ook de CO₂-routekaarten van het Leger des Heils vastgesteld.

Communicatie en bewustwording

In 2022 is een communicatieplan voor duurzaamheid opgesteld en onderdeel van het beleid geworden. Medewerkers, vrijwilligers, officieren en heilssoldaten, maar ook deelnemers worden periodiek geïnformeerd over het verduurzamen van het Leger des Heils (zie ook: www.legerdesheils.nl/duurzaamheid). Eind 2022 is een campagne gestart met tips over energiebesparing. Medewerkers worden bewust gemaakt van energieverbruik op de locatie waar ze werken.

Green Deal Duurzame Zorg 3.0

Eind 2022 tekende het Leger des Heils de Green Deal Duurzame Zorg 3.0, een uitwerking van de ambities uit het Klimaatakkoord en de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties, specifiek voor de zorgsector. Met deze ondertekening committeert het Leger des Heils zich (opnieuw) aan het behalen van klimaatdoelstellingen.

Afval scheiden

De afvalproductie van het Leger is in 2022 met ruim 10% gestegen. Het merendeel van de stijging betreft de diverse afvalstromen die duurzaam verwerkt worden. Slechts 7% bestaat uit restafval. Bij afvalscheiding gaat het om de vermindering van het aantal kilo's restafval, omdat bij verbranding daarvan veel CO₂ vrijkomt. Andere afvalstromen

worden gerecycled of omgezet in biogas. PMD en etensresten scheiden uit restafval levert in 2022 een CO₂-besparing op van 129.472 kilo per jaar. Dit staat gelijk aan 6.474 bomen die een jaar kunnen groeien of 17.349 tablets een jaar lang opladen. Op 103 locaties van het Leger des Heils wordt inmiddels afval gescheiden. Op 33 locaties is dit in uitvoer of moet nog gestart worden.

Ledverlichting en isolatie van leidingen

Enkele wettelijk voorgeschreven energiebesparende maatregelen zijn het vervangen van conventionele verlichting door Ledverlichting en het isoleren van leidingen in onverwarmde ruimtes. Eind 2022 is dit voor 38 van de 72 geplande locaties uitgevoerd. →

Elektrisch rijden en laadinfrastructuur

Het wagenpark is in 2022 duurzamer geworden. Van het wagenpark heeft inmiddels 12% een vorm van elektrificatie. Van de auto's die in bestelling zijn rijdt 60% hybride of elektrisch. Het 'elektrisch, tenzij' beleid heeft effect. Een voorwaarde om het wagenpark verder te kunnen verduurzamen is de aanwezigheid van laadinfrastructuur. In 2022 is een nieuw project gestart om laadinfrastructuur voor elektrische auto's te realiseren met als doel dat eind 2026 ruim 200 laadpalen zijn geplaatst bij locaties van het Leger des Heils.

Zonnepanelen

Sinds 2018 plaatst het Leger des Heils zonnepanelen op zijn panden. Ieder jaar neemt het aantal locaties met zonnepanelen toe. Eind 2022 liggen er zo'n 7.415 panelen verspreid over 42 locaties. In totaal levert dit ruim 2,12 GWh op. Hiervan kan je per jaar 850 huishoudens met gemiddeld stroomver-

bruik voorzien van elektriciteit. De zonnepanelen zorgen ervoor dat het Leger des Heils circa 15% van het jaarlijkse verbruik zelf duurzaam opwekt.

Energiemanagement

In 2022 is een start gemaakt met energimanagement. Via een portal hebben alle regio's inzicht in het energieverbruik van hun locaties. Daarmee wordt energiebeheer mogelijk.

Duurzaam (ver)bouwen

Uitgangspunt voor bouwprojecten is dat het Leger des Heils voldoet aan het bouwbesluit en daarmee aan wet- en regelgeving. Daarmee zijn landelijke normen en standaarden voor duurzaamheid geborgd. Het Leger des Heils kijkt daarnaast naar wat er nog meer mogelijk is qua verduurzaming. In 2022 is verder gebouwd aan de locatie Grote Kreek in Rotterdam: een nieuwbouwproject met circulaire materialen (houtbouw). Een complex en uitdagend project waar we als Leger des Heils veel van leren.

Textiel

De textielindustrie is een van de meest vervuulende industrieën en groeit jaar op jaar. Kleding, schoeisel en huishoudtextiel veroorzaken watervervuiling, broeikasgasemissies en afvalstorting. Zowel de EU als landelijke overheden hebben beleidsprogramma's opgesteld waarin opgenomen is dat de milieudruk van textiel verminderd dient te worden. Textielinzameling is voor het Leger des Heils een middel om onze doelen voor mens en milieu te realiseren. Het Leger des Heils is in Nederland een van de grotere organisaties die zich bezig houdt met inzameling van gebruikte kleding en textiel en, met 126 winkels, verkoop van tweedehands en vintagekleding. Vanuit deze positie zien wij het als onze verantwoordelijkheid om een voortrekkersrol te spelen in de transitie naar circulair textielgebruik.

Financieel gaat dit voor het Leger des Heils in de komende jaren het nodige kosten: het

huidige verdienmodel voor inzamelaars is onhoudbaar om alle textiel gescheiden in te zamelen en een duurzame bestemming te geven in een veranderende internationale markt. In contracten tussen gemeenten en textielinzamelaars is veelal opgenomen dat de inzamelaar een vergoeding per kg moet betalen voor het ingezamelde textiel. Bij het gunnen van gemeentelijk aanbestedingen gaat meestal over de hoogste prijs en niet over kwalitatieve uitdagingen zoals meer textiel uit het restafval, betere verwerkingstechnieken voor niet-herdraagbare fracties en innovatie.

Binnen de EU valt textielinzameling en -verwerking onder de afvalwetgeving. Het Leger des Heils dringt er op aan om afvaldumping van afgedankt textiel over de grens te voorkomen. Daartoe moet het ingezameld textiel worden gesorteerd in Nederland op herdraagbaar en niet-herdraagbaar. Afval en residu dienen in Nederland te worden verbrand ten behoeve van energieopwekking.

De eenvoudigste manier om dit te bereiken is om te verbieden dat textiel met afvalstatus wordt geëxporteerd. Het Leger des Heils streeft naar een zo hoog mogelijke circulariteit, met als belangrijke uitgangspunten:

- Draag- en gebruikstijd van textiel verlengen door hergebruik en waar mogelijk repair;
- Recycling van een zo hoog mogelijk percentage van niet-herdraagbaar textiel.

In 2022 heeft Leger des Heils ReShare een strategieplan 2022-2026 opgesteld. Hoofdpunten in dit strategieplan zijn dat ReShare:

- de omslag maakt van 'ingezameld textiel als afvalstroom verwerken' naar 'ingezameld textiel sorteren voor maximaal hergebruik en/of waardevolle grondstof';
- het aantal ReShare Stores verspreid over Nederland uitbreidt tot 24 eind 2026;
- meer samenwerken zoekt met derdenorganisaties gericht op de omzetting van 'ondersoorten' naar grondstoffen;
- zich maximaal inzet om 'ondersoorten' om te zetten naar grondstof. En anders gecontroleerd laat verbranden in Nederland;
- het inzamelvolume wil verhogen: bij gemeenten en daarnaast via scholen, verenigingen, Huis-aan-Huis-donatieproject en via retailers / bedrijven / groothandel;
- door ICT-toepassingen maximaal inzicht/transparantie biedt door het genereren van data over de (eind) bestemming van ingezameld textiel in de textielketen.

Social return/SROI

Door heel Nederland biedt het Leger des Heils onder het label 50|50, beschut werk aan mensen met een (zeer) grote afstand tot

de arbeidsmarkt alsmede aan taakgestraften. De 50|50 social enterprises bieden een gevarieerd aantal vakdisciplines voor arbeidsre-integratie van deelnemers. In het afgelopen jaar hebben 2.619 deelnemers aan de programma's van 50|50 social enterprises. 50|50 werkt daarbij samen met bedrijven en leveranciers die hun SROI-beleid actief vorm willen geven en opleidingsinstellingen. Het Leger des Heils kan zo aanjager en facilitator zijn voor bedrijven die maatschappelijk verantwoord willen ondernemen.

Bij Leger des Heils ReShare zijn medewerkers vanuit sociale werkvoorzieningen actief. Gedurende 2022 ging het gemiddeld om 23 fte aan arbeidsplaatsen. Verder hebben in 2022 gemiddeld per maand 91 dagbestedingsdeelnemers vanuit andere Leger des Heils afdelingen meegewerkt aan ReShare-activiteiten.

Het Leger des Heils heeft het PSO Certificaat voor Sociaal Ondernemen. Hiermee is ook de inzet van de 50|50 social enterprises en Leger des Heils ReShare op het gebied van arbeidsre-integratie voor doelgroepen van het Leger des Heils erkend. ●

Het gebruik van tweedehands kleding heeft een groot effect op CO₂-reductie. Als je zes kledingstukken per jaar minder koopt, kun je bijna 40 kg CO₂ per jaar besparen. Stel dat iedere Nederlander dat zou doen, dan scheelt dat net zoveel CO₂-uitstoot als 85.000 rondjes met de auto om de wereld rijden.

Samenwerkingsverbanden

Om doelstellingen te kunnen realiseren en vanuit zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid, zoekt het Leger des Heils altijd actief naar samenwerking. In 2022 werd onder meer samengewerkt met onderstaande organisaties.

Stichting Life Goals

Stichting Life Goals Nederland zet de kracht van sport in. Life Goals werkt als landelijk aanjager van lokale sportprogramma's voor kwetsbare mensen. Kwetsbare mensen hebben nauwelijks toegang tot regulier sportaanbod. Juist voor hen kan sport een geweldig instrument zijn voor nieuw perspectief en om er weer bij te horen. Life Goals biedt daartoe een aantal bijzondere sportprogramma's. Life Goals organiseert de cursus Maatschappelijke Sportcoach. Hierin leren welzijnsmedewerkers en sporttrainers hoe zij sport kunnen gebruiken als middel voor de persoonlijke ontwikkeling van kwetsbare mensen. Verder organiseert Life Goals jaarlijks in een aantal gemeenten sportfestivals en projecten.

Raad van Kerken

De Raad van Kerken in Nederland, waarin het Kerkgenootschap Leger des Heils participeert, is een landelijk samenwerkingsverband van 19 christelijke kerken en organisaties die de oecumenische dialoog bevordert. De Raad is erop gericht de gemeenschap en de eenheid van kerken te versterken en dient als platform waar kerken zich samen beraden op de uitdagingen die de samenleving stelt zowel ten aanzien van een aansprekende verkondiging van het Evangelie als ten aanzien van de maatschappelijke vragen en noden in de samenleving. De Raad is een aanspreekpunt voor de maatschappelijke organisaties, de media en de politiek.

MissieNederland

Het Kerkgenootschap Leger des Heils participeert in MissieNederland. Dit netwerk bestaat

uit kerkgenootschappen, lokale kerken, christelijke ondernemers en christelijke organisaties. MissieNederland wil deelnemers bijeenbrengen voor ontmoeting, inspiratie, toerusting om steeds weer een volgende stap te zetten bij het brengen van leven in de wereld, onderlinge opbouw en samenwerking en wil hen een stem geven in kerk, media en samenleving.

Micha Nederland

Het netwerk van Micha Nederland bestaat uit kerkelijke organisaties, christelijke ngo's en maatschappelijke organisaties. Micha Nederland komt op voor gerechtigheid en verbindt, inspireert en activeert kerken en organisaties om actief christen te zijn in deze wereld. Dichtbij én ver weg. Met oog voor mens en natuur. Het Kerkgenootschap Leger des Heils is bij dit netwerk aangesloten omdat ook het

Leger strijdt tegen armoede, uitsluiting, onrecht, sociale wantoestanden en zinloosheid.

Scouting Nederland

Het Leger des Heils heeft een aantal scoutinggroepen. Deze groepen zijn lid van Scouting Nederland en maken gebruik van methodes, materialen, trainingen en evenementen die Scouting Nederland ontwikkelt en aanbiedt. Het Leger des Heils scoutingterrein in Lunteren is officieel aangemerkt als Scouting Labelterrein.

Landelijk Overleg voor Vrijwilligersorganisaties in de Zorg

Het Landelijk Overleg voor Vrijwilligersorganisaties in de Zorg (LOVZ), waaraan het Kerkgenootschap Leger des Heils deelneemt, biedt een platform onder de paraplu van de

vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk (NOV). Via het LOVZ kunnen vrijwilligersorganisaties in de zorg en welzijn inhoudelijke kennis en ervaring uitwisselen, inspiratie opdoen, gezamenlijk naar buiten treden, nadenken over de specifieke rol van de vrijwilliger, gezamenlijke deskundigheidsbevordering en samenwerkingsverbanden stimuleren op deelterreinen binnen de vrijwillige zorg.

World Servants

Jongeren en volwassenen van het Leger des Heils participeren in projecten van deze christelijke organisatie die met hulp van groepen uit Nederland scholen, klinieken, schoonwater-voorzieningen en huizen bouwt in ontwikkelingslanden. Naast zich dienstbaar inzetten in de wereld, krijgen de deelnemers en hun achterban meer kennis van de problematiek in ontwikkelingslanden.

Prisma

Leger des Heils Internationale Ontwikkeling en Samenwerking is lid van Prisma. Prisma verenigt een twintigtal organisaties die wereldwijd actief zijn in ontwikkelingssamenwerking. Het doel is om door onderlinge samenwerking te strijden tegen armoede en onrecht in de wereld.

Brancheorganisaties

Het Leger des Heils is een actieve deelnemer aan tal van overlegplatformen in het maatschappelijk middenveld. De organisatie participeert in een aantal zorg-gerelateerde brancheorganisaties en werkgeversverenigingen zoals Sociaal Werk Nederland, Jeugdzorg Nederland, Valente, Actiz, GGZ-Nederland. Ook is het Leger des Heils lid van Goede Doelen Nederland, de branchevereniging van de goededoelensector. De afdeling Internationale Ontwikkeling en Samenwerking (IOS) is lid van de op ontwikkelingswerk gerichte branchevereniging Partos. Ook is de afdeling IOS onderdeel van The Salvation Army's International Development Services. Dit internationale Leger des Heils-netwerk adviseert de leiding van het Internationale Leger des Heils inzake ontwikkelingsbeleid. Leger des Heils ReShare is lid van de VHT, de brancheorganisatie voor de textielherwinningindustrie en de NVRD – Koninklijke Vereniging voor Afval- en Reinigingsmanagement. ●

Organisatie

Governance

Het Leger des Heils heeft een unieke structuur die verband houdt met de oorsprong van de organisatie. De verschillende entiteiten van het Leger des Heils in Nederland maken deel uit van de internationale organisatie The Salvation Army, gevestigd in Londen.

Het Leger des Heils heeft een unieke structuur die verband houdt met de oorsprong van de organisatie. De verschillende entiteiten van het Leger des Heils in Nederland maken deel uit van de internationale organisatie The Salvation Army, gevestigd in Londen.

Vóór 1988 was het Leger des Heils in Nederland, juridisch gezien, een kerkgenootschap. Om beter aan te kunnen sluiten bij de maatschappelijke ontwikkelingen en tegemoet te komen aan eisen van de overheid, vond in 1988 een juridische herstructurering plaats. Sindsdien bestaat het Leger des Heils in Nederland uit meerdere rechtspersonen. Het Leger des Heils in Nederland acht zich in beginselen, leer en bestuursvorm gebonden aan de internationale Orders en Reglementen van

The Salvation Army. Deze zijn verankerd in de statuten van de verschillende Leger des Heils-rechtspersonen.

Teneinde centrale sturing op de gezamenlijke missie en strategische koers van het Leger des Heils als geheel te behouden, zijn de rechtspersonen van het Leger des Heils een 'One Army'-raamovereenkomst aangegaan. Hierin zijn de afspraken vastgelegd over de 'groepsaangelegenheden' van het Leger des Heils in Nederland. In de 'One Army'-raamovereenkomst is de Territoriale Raad aangewezen als het orgaan dat de samenhang (groepsbelang) van het Leger des Heils in Nederland als geheel bevordert en bewaakt en die daartoe als coördinerend en richtinggevend orgaan fungeert.

In de governancestructuur van het Leger des Heils functioneren binnen de verschillende entiteiten, inclusief vacatures, 17 toezichthouders. Vier van hen zijn vanwege internationale voorschriften benoemd door, of na goedkeuring van, de internationaal leider van The Salvation Army, de Generaal. Dit betreft de territoriaal commandant, de chef-secretaris, de financieel secretaris en de assistent-secretaris. Zij verrichten, naast hun functies in de toezichthoudende organen van de stichtingen, dagelijkse werkzaamheden ten behoeve van het Kerkgenootschap Leger des Heils. Zij ontvangen geen salaris, maar een vergoeding voor levensonderhoud en hebben daarbij de beschikking over een dienstwoning.

Daarnaast worden zes andere toezichthouders voorgedragen door de onderscheiden medezeggenschapsorganen.

Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg, Stichting Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering, Stichting Leger des Heils Dienstverlening en Stichting Leger des Heils ReShare en Stichting Leger des Heils Fondsenwerving (sinds 2022) werken op basis van het Raad van Toezichtmodel.

Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg en Stichting Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering werken met een aantal vaste werkcommissies: de commissie Kwaliteit en Veiligheid, de Auditcommissie en de Selectie- en remuneratiecommissie. Het Kerkgenootschap Leger des Heils en Stichting Leger des Heils Woonvermogen hanteren het Raad van Beheermodel.

Om de organisatorische en/of de juridische structuur en samenhang van Stichting Leger des Heils Fondsenwerving, Stichting Leger des Heils Dienstverlening en Stichting Leger des Heils ReShare te optimaliseren zodat er een betere afstemming ('alignment') tussen deze drie entiteiten plaatsvindt en de slagkracht van het Leger des Heils als geheel verbeterd wordt voor wat betreft effectiviteit en efficiency, is in 2022 een personele unie tot stand gebracht op het niveau van het bestuur en van de Raad van Toezicht tussen Stichting Leger des Heils Dienstverlening en Stichting Leger des Heils Fondsenwerving. Het bestuursmodel van Stichting Leger des Heils Fondsenwerving wordt daarom gewijzigd van een bestuursmodel in een Raad van Toezicht model. De afstemming binnen het Leger des Heils op het gebied van fondsenwerving en communicatie kan hiermee worden verbeterd.

Daarnaast is in 2022 een juridische fusie tot stand gebracht tussen de Bosshardt Stichting Prijs voor een betere

samenwerking (als verdwijnende stichting) en Stichting Leger des Heils Fondsenwerving (als verkrijgende stichting). Als gevolg hiervan is de uitreiking van de Bosshardt prijs belegd bij Stichting Leger des Heils Fondsenwerving.

De algemene dagelijkse leiding van het Kerkgenootschap en de stichtingen berust bij een aantal bezoldigde bestuurders en directeuren. Scoutingvereniging Leger des Heils wordt bestuurd en vertegenwoordigd door het groepsbestuur van de vereniging. In de statuten van de onderscheiden rechtspersonen zijn de taken en bevoegdheden van de Raad van Toezicht, het bestuur en de directie beschreven. Het toezichthoudende orgaan stelt het beleid vast en houdt toezicht op de uitvoering en de algemene gang van zaken in de betreffende entiteit. De bestuurders/(stichtings)directie van een entiteit zijn/is verplicht regelmatig verantwoording af te leggen aan het betreffende toezichthoudende orgaan. De bestuurders/(stichtings)directie wonen in de regel (een deel van) de vergaderingen van het betreffende toezichthoudende orgaan bij.

Het toezichthoudende orgaan benoemt, schorst of ontslaat de bestuurders van de betreffende stichting en stelt hun arbeidsvoorwaarden vast. Het toezichthoudende orgaan bepaalt het aantal bestuurders en regelt de verdeling van taken en bevoegdheden tussen de bestuurders. Het toezichthoudende orgaan is bevoegd de bestuurders bindende richtlijnen en/of instructies te geven met betrekking tot het uitoefenen van haar taak.

Over de samenhang in beleid binnen het Leger des Heils als geheel wordt geadviseerd in de zogeheten Territoriale Raad. Deze raad bestaat uit de door de Generaal benoemde toezichthouders en de bestuurders/(stichtings)directies. Besluitvorming van beleid vindt plaats binnen het bestuurlijke kader van de verschillende entiteiten.

Evaluatie bestuurders en toezichthoudend orgaan

De respectievelijke toezichthoudende organen van de stichtingen kennen een

evaluatiesysteem voor het functioneren van de bestuurders en een zelfbeoordeling door het betreffende toezichthoudende orgaan. Ook wordt de onderlinge samenwerking tussen Raad van Bestuur/bestuurders en het toezichthoudende orgaan geëvalueerd. Bevindingen uit deze evaluatie hebben in enkele gevallen geleid tot aanpassingen in de werkwijze van het toezichthoudende orgaan en de bestuurders.

Bezoldiging toezichthouders

Leden van de toezichthoudende organen van Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg, Stichting Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclustering, Stichting Leger des Heils Dienstverlening, Stichting Leger des Heils ReShare en Stichting Leger des Heils Fondsenwerving ontvangen een bezoldiging.

Toezichthouders die zijn aangesteld door de Generaal van The Salvation Army ontvangen hiervoor geen aparte vergoeding. De gedurende het boekjaar betaalde bezoldiging aan de leden van de toezichthoudende organen is weergegeven in het hiertoe opgenomen overzicht in de jaarrekening.

Planning & Control

Het Leger des Heils maakt op verschillende manieren en op diverse niveaus gebruik van planning & control-cycli. De invulling hiervan hangt mede af van het aantal managementlagen dat in een werkgebied noodzakelijk is. Het algemene uitgangspunt is, dat voorafgaand aan een nieuw begrotingsjaar door uitvoerend verantwoordelijken een begroting en een jaarplan worden opgesteld die, na voorafgaande goedkeuring van het toezichthoudende orgaan, door de bestuurders van de entiteit worden vastgesteld. In dit proces is expliciet ingebed dat uitvoerende entiteiten financiële middelen vanuit de baten uit eigen fondsenwerving beschikbaar krijgen gesteld op basis van projecten. Daarnaast vindt tussentijds afstemming plaats tussen Stichting Leger des Heils Fondsenwerving en de begunstigde entiteiten over gewenste en onderbouwde verschuivingen in de goedgekeurde projectaanvragen. Dit kan leiden tot herziene projectbegrotingen voor het lopende jaar.

De entiteiten (behoudens Kerkgenootschap Leger des Heils en Scoutingvereniging Leger des Heils) beogen om, binnen een periode van zes maanden na afloop van het boekjaar, de jaarrekeningen, voorzien van controleverklaring van de externe accountant, in de betreffende vergadering van het toezichthoudende orgaan te bespreken en vast te stellen. De externe accountant is aanwezig in de vergadering van het betreffende toezichthoudende orgaan bij de bespreking van de jaarrekening en het accountantsverslag. Voor het Leger des Heils in Nederland is Stichting Leger des Heils Fondsenwerving de houder van het CBF-certificaat Erkend Goed Doel, waarbij geldt dat alle onderdelen van het Leger des Heils vallen onder de CBF-verantwoording. Periodiek wordt door het CBF getoetst of het Leger des Heils voldoet aan de CBF erkenningseisen. Hiertoe worden onder meer de statutaire jaarrekening van Stichting Leger des Heils Fondsenwerving en dit algemeen jaarverslag ter beoordeling overlegd.

Over de samenhang in beleid binnen het Leger des Heils als geheel wordt geadviseerd in de zogeheten Territoriale Raad. Periodiek wordt door het CBF getoetst of het Leger des Heils voldoet aan de CBF erkenningseisen. ●

Het Leger des Heils acht zich gebonden aan de toepassing van onder meer de volgende governancecodes:

- **Zorgbrede Governance Code;**
- **Reglement CBF-erkenning Goeddoelenorganisaties;**
- **Codes en richtlijnen voor leden Goede Doelen Nederland;**
- **Investeren in een betere wereld, (professor H. Hummels), Code Duurzaam Beleggen;**
- **UN Principles for Responsible Investment.**

Besturen en toezichthoudende organen

Per 31 december 2022 bestonden de besturen, directies en Raden van Toezicht van de entiteiten van het Leger des Heils uit de volgende personen:

Kerkgenootschap Leger des Heils

Bestuur

- Commissioner Hannelise Tvedt, commandant
- Kolonel Donna Evans, chef-secretaris
- Lt.-kolonel John den Hollander, financieel secretaris

Veldsecretaris (operationeel directeur)

- Kapitein Anita Kamperman

Stichting Leger des Heils

Bestuur

- Commissioner Hannelise Tvedt, voorzitter
- Kolonel Donna Evans, vice-voorzitter
- Lt.-kolonel John den Hollander, secretaris-penningmeester

Stichtingsdirectie

- Lt.-kolonel John den Hollander

Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg / Stichting Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclustering

Raad van Toezicht

- Commissioner Hannelise Tvedt, voorzitter

- Kolonel Donna Evans, vice-voorzitter
- Lt.-kolonel John den Hollander, penningmeester
- Drs. Wout Adema RA MBA
- Faridah Azimullah
- Prof. dr. Willemien den Ouden
- Ir. Henk Broeders
- Drs. Wytse Postma
- Mr. drs. Jan de Vries

Raad van Bestuur

- Kapitein H. Slomp RA
- Ir. Bert van de Haar
- Karin Bloemendal MMI

Stichting Leger des Heils Fondsenwerving / Stichting Leger des Heils Dienstverlening / Stichting Leger des Heils ReShare

Raad van Toezicht

- Commissioner Hannelise Tvedt, voorzitter
- Kolonel Donna Evans, vice-voorzitter
- Lt.-kolonel John den Hollander, secretaris
- Drs. Marelva van Erp
- Mr. Carolien Heemsker
- Drs. Paul Venhoeven
- Drs. Judith Meeng
- Ivana Srecec BA
- vacature

Stichtingsdirectie (bestuurder)

- Envoy Harm van Teijlingen

Stichting Leger des Heils Woonvermogen

Bestuur

- Drs. Cees Hendriks, voorzitter
- Jhr. Mr. Tjalling Eysinga, penningmeester
- Mr. Maurice van Heemst, secretaris

Operationeel directeur

- Lt.-kolonel John den Hollander

Scoutingvereniging Leger des Heils

Groepsbestuur

- Geert-Jeroen Klootsema, voorzitter
- Peter Hilhorst, secretaris
- Lt.-kolonel John den Hollander, penningmeester

Territoriale Raad

- Commissioner Hannelise Tvedt, voorzitter
- Kolonel Donna Evans, vice-voorzitter
- Lt.-kolonel John den Hollander
- Kolonel Stuart Evans
- Kapitein Anita Kamperman
- Kapitein Harm Slomp RA
- Ir. Bert van de Haar
- Envoy Harm van Teijlingen

Overzicht nevenfuncties

In dit overzicht zijn vermeld de nevenfuncties per 31 december 2022 van de leden van de toezichthoudende organen en de bestuurders van Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg, Stichting Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclasseur, Stichting Leger des Heils Dienstverlening, Stichting Leger des Heils ReShare en Stichting Leger des Heils Fondsenwerving.

Commissioner Hannelise Tvedt

- Geen externe nevenfuncties

Kolonel Donna Evans

- Geen externe nevenfuncties

Luitenant-kolonel John den Hollander

- Bestuurslid Stichting Missie Nederland
- Lid Financiële commissie Raad van Kerken Nederland
- Lid van de CIO - Commissie Kerkgebouwen

Kapitein Harm Slomp RA

- Lid FEZ Commissie Bestuur Nederlands Bijbel Genootschap

Envoy Harm van Teijlingen

- Lid bestuur Nationale Reclassering Actie

Ir. Bert van de Haar

- Voorzitter Bestuur GBA Ships e.V., Mosbach Duitsland
- Bestuurslid Operation Mobilisation International, Carlisle, UK

- Voorzitter Bestuur Doulos Ltd., San Gwanny, Malta
- Voorzitter Bestuur Stichting 10-site
- Voorzitter Oudstenraad Evangeliegemeente De Regenboog Veenendaal

Karin Bloemendal MMI

- Lid van de Raad van Toezicht Zorggroep Noordwest Veluwe
- Voorzitter Kerkenraad Gereformeerde Kerk Ermelo

Drs. Wout Adema RA MBA

- Directeur zorg bij Zorgverzekeraars Nederland
- Lid bestuur stichting Kwaliteitsgelden Medisch Specialisten (SKMS-Utrecht) (nevenfunctie van Directeur Zorg ZN)
- Voorzitter bestuur Stichting Capaciteitsorgaan (Utrecht) (nevenfunctie van Directeur Zorg ZN)
- Lid bestuur stichting Kwaliteitsgelden Patiënten Consumenten (SKP en SKPC-Utrecht) (nevenfunctie van Directeur Zorg ZN)
- Voorzitter RvT Interaktcontour
- Penningmeester Stichting

- Vermogensbeheer Hoogeland Zorg
- Treasurer Artsen Zonder Grenzen/Médecins Sans Frontieres

Faridah Azimullah

- Directeur-eigenaar Eleftherios BV
- Voorzitter MKB-Haarlem
- Lid Raad van Toezicht Dunamare, Voorzitter CIE Kwaliteit
- Lid Raad van Advies van Inholland
- Bestuurslid Stichting Culturele Activiteiten (SCAS)
- Voorzitter Stichting Beter op Weg (BOW)
- Lid Raad van Commissarissen bij Altenastaete, CIE Kwaliteit en Veiligheid

Ir. Henk Broeders

- Voorzitter Raad van Commissarissen Stater N.V.
- Vice-voorzitter Raad van Commissarissen PGGM N.V.
- Lid Raad van Commissarissen Alexander Monro borstkanker ziekenhuis
- Voorzitter stichtingsbestuur Stichting Hanarth Fonds

- Bestuurslid Stichting Steun VUmc Alzheimer Centrum
- Bestuursadviseur iClusion B.V.
- Extern adviseur McKinsey & Company
- Lid Raad van Advies Stichting Steun Zorg na Werk in Corona (ZWIC)
- Lid Raad van Advies Hersenonderzoek.nl
- Lid Raad van Advies Aboard (Alzheimer's Research program)
- Eigenaar Broeders Board Services

Drs. Wytse Postma

- Directeur Stichting De Noordzee
- Bestuurslid Eduardo Frei Stichting
- Eigenaar Networking, Strategy en Consulting

Mrs. drs. Jan de Vries

- Burgemeester van de gemeente Sliedrecht
- Voorzitter Stichting ter Bevordering van de Christelijke Pers in Nederland (dagblad Trouw)
- Lid Raad van Toezicht CAOP
- Lid Raad van Toezicht Sardes
- Voorzitter Vereniging Woongroep De Groene Wei
- Directeur Jan de Vries Bestuur & Advies

Drs. Marelva van Erp

- Lid Raad van Toezicht Halt
- Lid Raad van Toezicht Aloysius Stichting
- Lid Auditcommissie FNV
- Bestuurslid Stichting Literaire Activiteiten Amsterdam

Mr. Carolien Heemskerck

- Rechter in opleiding Rechtbank Amsterdam

Drs. Judith Meeng

- Lid Raad van Toezicht Design Academy Eindhoven
- Lid Raad van Commissarissen PC Uitvaart
- Lid Raad van Toezicht Regionale Publieke Omroepen

Prof. Dr. Willemien den Ouden

- Staatsraad bij de Raad van State
- Deeltijd hoogleraar bestuursrecht Universiteit Leiden
- Voorzitter van het bestuur van de Vereniging voor bestuursrecht (VAR)
- Rechter plaatsvervanger in het College van Beroep voor het bedrijfsleven
- Lid bestuur Stichting Recht en Overheid
- Lid van de Referendumcommissie

- Lid van de Regieraad Responsieve Overheid
- Redactielid Nederlands Tijdschrift voor Bestuursrecht

Ivana Srecec BA

- Manager Marketing & Communicatie, Woonstad Rotterdam

Drs. Paul Venhoeven

- Lid Raad van Toezicht en Lid Auditcommissie van Stichting Middin
- Voorzitter Rekenkamer Gemeente Utrecht
- Penningmeester Vereniging Vrienden van Hilversum
- Aandeelhouder/bestuurder Helmhout Holding B.V.

Rooster van aftreden toezichthouders

	Datum benoeming	Einde periode eerste termijn	Einde periode laatst mogelijke termijn
Commissioner Hannelise Tvedt ¹	1 augustus 2018	31 december 2022	
Kolonel Donna Evans ¹	1 juli 2020	onbepaald	
Lt.-kolonel John den Hollander ¹	14 november 2016	onbepaald	
Kolonel Stuart Evans	1 juli 2020	onbepaald	
Drs. Wout Adema RA MBA	22 augustus 2019	augustus 2023	augustus 2027
Faridah Azimullah ³	1 juli 2020	juli 2024	juli 2028
Drs. Marelva van Erp	1 mei 2020	juni 2024	juni 2028
Mr. Carolien Heemskerk	26 juni 2018	juli 2022	juli 2026
Drs. Judith Meeng	8 mei 2020	mei 2025	mei 2029
Prof. dr. Willemien den Ouden	25 april 2018	april 2022	april 2026
Ivana Srecec BA	8 mei 2020	mei 2025	mei 2029
Drs. Cees Hendriks	22 juni 2020	onbepaald	
Jhr. mr. Tjalling van Eysinga	22 juni 2020	onbepaald	
Mr. Maurice van Heemst	22 juni 2020	onbepaald	
Drs. Paul Venhoeven	7 december 2021	december 2023	december 2027
Ir. Henk Broeders	1 juni 2021	juni 2025	juni 2029
Drs. Wytse Postma ²	14 september 2022	september 2026	september 2030
Mr. drs. Jan de Vries ²	25 april 2018	25 april 2022	25 april 2026

¹ De commandant, de chef-secretaris, de financieel secretaris en de assistent chef-secretaris zijn benoemd door de Generaal van The Salvation Army. Uit hoofde van deze aanstelling geldt dat deze personen niet vallen onder het reguliere rooster van aftreden. In januari 2023 is Commissioner Bente Gundersen geïnstalleerd.

² Deze functionarissen zijn voorgedragen door een Ondernemingsraad.

³ Functionaris op voordracht van de Landelijke Cliëntenraad.

Medezeggenschap

Binnen het Leger des Heils in Nederland zijn diverse medezeggenschapsorganen actief.

De Centrale Ondernemingsraad (COR) van Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg (W&G) en Stichting Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering (LJ&R) is samengesteld uit afgevaardigden van de lokale ondernemingsraden van de regio's van deze stichtingen. De Ondernemingsraad van Stichting Leger des Heils Dienstverlening en Stichting Leger des Heils ReShare is samengesteld uit leden vanuit een aantal kiesgroepen vanuit beide stichtingen. Voor W&G en LJ&R is een Landelijke Cliëntenraad ingesteld. Deze raad bestaat uit afgevaardigden van de (aan regio's verbonden) cliëntenraden.

Voor officieren van het Leger des Heils is er de Officieren Overleg Groep en de Gemeenschap van Officieren op Retraite. Deze overlegorganen hebben in 2022 een aantal malen vergaderd met de leiding van het Kerkgenootschap Leger des Heils.

Centrale Ondernemingsraad W&G/ LJ&R

In 20221 vond er zeven keer een overlegvergadering plaats tussen de Centrale Ondernemingsraad en de bestuurder. Twee van deze overlegvergaderingen werden bijgewoond door een vertegenwoordiger van de Raad van Toezicht. In de overlegvergaderingen met de COR zijn onder andere de volgende instemmingsverzoeken besproken: 'digitalisering personeelsdossiers', 'rookbeleid en verder', 'herijking Leger des Heils Academie', 'notitie wervingsbonus', en 'indexering vergoeding dienstreizen'. Daarnaast zijn de volgende adviesaanvragen aan de orde geweest: 'statutenwijzigingen', 'nota corona-aanpak', 'gestegen brandstofprijzen en reiskostenvergoeding' en 'nota ervaringsdeskundigheid'.

Ondernemingsraad Dienstverlening/ ReShare

De Ondernemingsraad Leger des Heils Dienstverlening/ReShare heeft in 2022 zeven maal overleg gevoerd met de bestuurder. Eén overlegvergadering werd bijgewoond door een lid van de Raad van Toezicht. In de overlegvergaderingen zijn onder meer de volgende instemmingsverzoeken besproken: 'nota In alle zorgvuldigheid/deel 2 en aanstelling vertrouwenspersonen aangaande het beleid inzake ongewenste omgangsvormen (SIAGPD)', 'WIA-hiaat' en 'vergoeding dienstreizen'. Verder zijn onder andere aan de orde geweest: 'ontwikkelingen ICT', 'Medewerkers Tevredenheidsonderzoek', 'Gezond betrokken', 'Risicoinventarisatie en -evaluatie' en 'advisering statutenwijzigingen Dienstverlening, ReShare en Fondsenwerving'.

Landelijke Cliëntenraad W&G

Tussen de Landelijke Cliëntenraad en de bestuurder vond in 2021 zes keer een overlegvergadering plaats. Eenmaal werd een vergadering bijgewoond door een vertegenwoordiger van de Raad van Toezicht. In de overlegvergaderingen zijn onder meer de volgende onderwerpen aan de orde geweest: verslagen en besluitenlijsten van vergaderingen van de raad van bestuur en de directieraad. Daarnaast de vergoedingen leden cliëntenraad, warme kamers en energiefonds en verhoging van het voedingsgeld van deelnemers. Verder werden er adviezen of instemming gevraagd over de volgende onderwerpen: 'statutenwijziging', 'aanstelling Wzd-functionaris', 'ervaringsdeskundigheid', 'abstinente woonvormen', 'medezeggenschapsregeling', 'rookbeleid', 'voeding', 'voedingsgeld voor deelnemers' en 'klachtenregeling'.

Verpleegkundige en Verzorgenden Advies Raad (VVAR)

Naast de reguliere medezeggenschap heeft W&G in 2022 een landelijke Verpleegkundige en Verzorgenden Advies Raad (VVAR) ingesteld. Dit is een adviesorgaan van verpleegkundigen en verzorgenden en vormt de brug tussen de verpleegkundige professie (inhoud) en het bestuur (lijn). De VVAR heeft als doel om professionele beroepsuitoefening van de verzorgenden en verpleegkundigen te bevorderen en de kwaliteit van zorg te waarborgen en indien mogelijk te verbeteren. ●

Leger zet zich in voor vluchtelingen Oekraïne

Sinds het begin van de oorlog in Oekraïne hebben de 'strijdmachten' van het internationale Leger des Heils zich verenigd om de stroom vluchtelingen te helpen: in Oekraïne, langs de routes naar het Westen, en in Nederland. Halverwege maart nemen we een kijkje bij een korps van het Leger des Heils in Lviv, in het westen van Oekraïne, en op een cruiseschip in Rotterdam waar het Leger des Heils vluchtelingen opvangt.

LVIV, MAART 2022

Het is een koude ochtend in Lviv. Sergii en Galina Nika zijn net opgestaan als ze vanuit het raam van hun appartement vier bommen zien vallen op het vliegveld, enkele kilometers bij hun huis vandaan. Het stel woont sinds een halfjaar in deze stad, samen met hun kinderen van 8 en 2 jaar. Ze runnen er als officieren van een klein korps, een kerkje van het Leger des Heils.

Sinds het uitbreken van de oorlog gaan ze elke dag op zoek naar boodschappen, die ze vervolgens uitdelen aan mensen die bij hen aankloppen. Dat zijn vrouwen en kinderen op de vlucht, of mensen uit Lviv die sinds het uitbreken van de oorlog hun eigen boodschappen niet meer kunnen doen. En ook al overheerst de angst, vanwege de bommen die zo dichtbij vallen waardoor ze hun huilende kinderen moeten geruststellen, ook vandaag vertrekken ze gewoon naar het korpsgebouw.

Boodschappen van het Leger des Heils

Bij het korps halen ze vers water en koekjes op die ze naar de basisschool in de buurt brengen. Er zijn veel kinderen die dit vanmorgen thuis niet hebben gekregen. Daarna gaan ze terug naar het korps, waar een aantal mensen langskomt voor boodschappen. Eén van de mensen die langskomt is Rima. Rima is een vrouw van 56. Ze vertelt: "Ik heb geen werk. Ik was oppas, maar toen brak de oorlog uit en de familie van de kinderen op wie ik paste vertrok. Daarmee zijn mijn inkomsten ook weg. Ik ontvang geen pensioen, en ik heb geen man die me financieel ondersteunt. Daarom ben ik maar wat blij dat ik nu boodschappen krijg van het Leger des Heils." Een andere dame van 69, met hoogblond haar onder haar hoofddoek, komt voor de eerste keer boodschappen ophalen. Halina:

"Ik had al weinig geld met alleen een klein pensioentje voor mij en mijn zieke zoon, maar door de oorlog zijn de prijzen enorm gestegen. Boekweit kost bijvoorbeeld wel drie keer zoveel als een paar weken terug. Ik kan niet anders dan hier vragen om eten." De laatste die boodschappen komt ophalen, is Tamara (70), oma van vijf kleinkinderen. "Dit is voor mij ook de eerste keer dat ik hier kom. Ik zag de oproep langskomen op Facebook. Ik kan mijn boodschappen niet meer betalen sinds de oorlog is uitgebroken. De prijzen zijn zo hoog en ik moet voor mijn familie kunnen zorgen."

ROTTERDAMSE HAVEN, MAART 2022

Zo'n 1.400 kilometer naar het westen is het ook een koude ochtend. Je kunt de Eras-

musbrug nét niet zien vanaf het dek, maar het is duidelijk dat je je midden in de havens van Rotterdam bevindt. Hier ligt één van de cruiseschepen waar honderden Oekraïense vluchtelingen een tijdelijke thuishaven vinden. Extra bijzonderheid: op deze boot is zo ongeveer de helft van de negentig vluchtelingen doof. Ze zijn met opzet bij elkaar gebracht, zodat ze met elkaar kunnen communiceren, en zodat ze kunnen worden gelinkt aan het doveninstituut in Rotterdam.

Kleine kamertjes

Op het dek schijnt een waterig zonnetje. Er zitten wat mensen bij elkaar, ze praten met handgebaren – Oekraïense doventaal. Aleksandra (38) rookt een sigaret, terwijl ze één van haar kinderen observeert die met een fiets van de boot de kade oprijdt – en weer terug. Ze is vorige week met haar vier

Uitdelen van boodschappenpakketten in Lviv.

BEGELEIDING PARTICULIERE OPVANG EN TRANSPORTEN

Miljoenen Oekraïeners zijn sinds het begin van de oorlog gevlucht voor het geweld en zochten een veilig onderkomen in een ander land. Ook Nederland vangt tienduizenden van hen op. Naast de gemeentelijke opvang voor deze vluchtelingen, is het Leger des Heils ook actief in de particuliere opvang bij gasthuishoudens. In opdracht van het ministerie van Justitie en Veiligheid hebben het Leger des Heils, het Rode Kruis, Vluchtelingenwerk Nederland en Takecarebnb 'RefugeeHome' in het leven geroepen.

De verschillende organisaties zijn in april 2022 dit initiatief gestart, en de verantwoordelijkheden zijn verdeeld naar expertise. Takecarebnb werft en screent de particulieren die hun huis openstellen, het Rode Kruis screent de Oekraïeners die Nederland binnenkomen, Vluchtelingenwerk ondersteunt met betrekking tot alle praktische vragen voor de ontheemden, en het

Leger des Heils ondersteunt zowel de gasthuishoudens als de gasten als ze eenmaal bij elkaar in huis wonen. De samenwoon-periode duurt in principe drie maanden, en kan – als het bevalt – verlengd worden. Eind 2022 heeft RefugeeHome ruim 3.000 Oekraïeners ondergebracht bij zo'n 1.300 gasthuishoudens. Meer informatie: www.rhnl.nl

GOEDERENTRANSPORT MOLDAVIË

Sinds het begin van de oorlog heeft het Leger des Heils ook verschillende transporten georganiseerd naar het door oorlog getroffen gebied en de grensstreken. Een voorbeeld: In mei vertrok er een transport uit Nederland naar Moldavië om daar Oekraïense vluchtelingen van goederen te kunnen voorzien. De vrachtwagen, gevuld met onder meer babyvoeding, shampoo, ondergoed, toiletpapier, sokken, kleurpotloden, kinderrugzakjes en tandenborstels, werd door het Leger des Heils in Moldavië uitgeladen en gedistribueerd.

kinderen aangekomen vanuit Odessa. "Mijn man is achtergebleven, omdat hij daar gaat vechten. Ik ben met mijn kinderen en een koffer op de trein gestapt naar Polen. Onderweg kwamen we overal hulpverleners en mensen tegen die ons verder hielpen. Vanuit Polen zijn we met de bus naar Rotterdam gebracht. En vanuit de sporthal naar deze boot. We hebben er in totaal een week over gedaan om hier te komen. Maar we zijn zo verrast over de behulpzaamheid en liefde van iedereen die we tegenkomen. Ook hier bij het Leger des Heils. Ik had niet kunnen dromen dat er zo goed voor ons zou worden gezorgd." Natuurlijk is er een keerzijde: "Ik luister of lees geen nieuws uit Oekraïne, ik houd alleen contact met mijn man en familie in Odessa om te horen of het nog goed met ze gaat. Verder kan ik even geen nieuws verdragen. Ik moet ook sterk blijven voor mijn kinderen. Ik wil regelen dat ze naar school kunnen, en ik wil zelf graag aan het werk. De hele tijd zitten en moeten nadenken is ook niet goed."

Huilen om vader

Dieneke van de Werken (28) is één van de coördinatoren op de cruiseboot in Rotterdam.

Normaal gesproken werkt ze als teamleider op een dag- en nachtopvang voor vrouwen in Rotterdam. Nu is ze gevraagd om samen met een collega de opvang op deze boot in goede banen te leiden.

Dieneke: "Wij begeleiden als Leger des Heils de mensen op de boot. Dat bestaat uit medische hulp, helpen bij allerlei praktische zaken en spelletjes doen met de kinderen, maar ook het geven van psychische steun. Gisteren zag ik hoe een van de moeders die op deze boot zitten haar kindje aan een andere vrouw gaf om vervolgens op een bankje op de wal te gaan zitten waar ze in tranen uitbarstte. Zo'n vrouw houdt zich dan de hele tijd groot voor haar kind, maar heeft het eigenlijk vreselijk zwaar. Dan ga ik even naar haar toe. Er was gisteren ook een kindje dat de hele dag huilde om zijn vader. Het is echt niet niks, wat deze mensen doormaken." Ze besluit: "Ik voel dit zelf ook wel een beetje als mijn roeping. Je komt op het heftigste moment in iemands leven binnen. Om dan te laten zien dat er mensen zijn die naar je luisteren en om je geven, dat zie ik wel als onze taak. Ondanks de taalbarrière wil ik op deze manier Jezus' liefde laten zien."

ROTTERDAM CENTRUM 18 MAART 2022

Iets verderop werkt Alex Noorland (19) in een prachtig hotel in het Rotterdamse centrum. Hier zijn vluchtelingen te vinden die hun huisdier mee hebben genomen. Dieneke is zijn teamleider. Ze vroeg hem of hij bij het team wilde dat de opvang in de hotels zou coördineren. "Naast de boten zijn er op dit moment zo'n elf hotels met per hotel ongeveer vijftig vluchtelingen. Met de meeste mensen die hier verblijven gaat het relatief goed, maar ik merk wel dat veel mensen gestrest zijn."

Verloren gehoorapparaat

"Zo was er een vrouw van rond de vijftig die haar dochtertje en oude moeder bij zich had; die moeder werd dusdanig ziek dat haar dochter helemaal in paniek raakte. Ik probeerde haar te kalmeren en te zeggen dat het goedkomt. Een familielid dat Engels sprak, vertelde dat deze oude vrouw een hoge bloeddruk had, met aanzienlijke gezondheidsrisico's als de stress te groot zou worden. Voor de zekerheid heb ik toen een ambulance gebeld. In het ziekenhuis bleek ze vocht achter de longen te hebben. Een dag later mocht ze weer naar ons terug. Er is hier ook een oudere vrouw die tijdens de vlucht haar gehoorapparaat is verloren. Haar hebben we direct naar een audicien gestuurd."

Langzaam praten

In het hotel waar Alex werkt, zijn vooral moeders met kinderen en ouderen. Volgens Alex komt dat doordat het in Oekraïne normaal is om je ouders in huis te nemen. Alex is zelf een aantal keer in het land geweest. "Mijn kerk heeft vroeger altijd projecten gedaan met arme mensen uit Oekraïne. Ze werden hier in gastgezinnen opgevangen en wij zochten hen elke twee jaar op in Oekraïne. In totaal ben ik vijf keer geweest, dus ik voelde al een band met het volk. Toen ik hoorde dat het Leger des Heils ging helpen, dacht ik meteen: daar moet ik bij zijn. Ik spreek een klein beetje Russisch, dat doet deze mensen zichtbaar goed. Als zij langzaam praten, kan ik het in grote lijnen volgen."

Alex doet deze ochtend in de lobby van het hotel een spelletje met drie jonge kinderen. Zijn collega's zijn druk bezig met het managen van praktische zaken. Er is veel te regelen,

maar er gewoon zijn voor de mensen is net zo belangrijk.

"Mijn uitgangspunt is: stel dat de situatie andersom was, dat ik gevlucht was. Hoe blij zou ik dan zijn met deze opvang?"

VLUCHTELINGEN OEKRAÏNE

Na het uitbreken van het conflict in Oekraïne in februari 2022, zijn er meer dan 86.000 mensen naar Nederland gevlucht. Door de overheid is een beroep gedaan op maatschappelijke organisaties, zoals het Leger des Heils, om vluchtelingen op te vangen. Dit is georganiseerd via gemeenten en particuliere opvang Oekraïeners.

In samenwerking met en bekostigd door diverse gemeenten heeft het Leger des Heils in korte tijd veel (tijdelijke) opvanglocaties opgezet om Oekraïense vluchtelingen op te vangen. Gedurende het jaar 2022 zijn er in totaal 35 opvanglocaties (waaronder cruise-

schepen, voormalige bejaardenhuizen, hotels, kantoren en scholen) tot stand gekomen. Eind 2022 zijn er nog 25 opvanglocaties in gebruik met een totale verblijfs capaciteit 4.071 plaatsen.

Er zijn in deze opvanglocaties van het Leger des Heils in 2022 ruim 1 miljoen overnachtingen geboden aan ruim 4.000 gevluchte mensen. Gemiddeld werden 3.500 ontheemden per maand opgevangen.

Om de opvang door particulieren te coördineren is op verzoek van de rijksoverheid een consortium gevormd bestaande uit Vluchtelingenwerk Nederland, Takecarebnb, het Rode Kruis en het Leger des Heils. Het consortium opereert onder de naam RefugeeHome. Het Leger des Heils levert vrijwilligerscoördinatoren die ongeveer 300 vrijwilligers begeleiden bij de ondersteuning van gasthuishoudens die mensen opvangen. Naast de ondersteuning van de gasthuis-

houdens, is er ook de mogelijkheid dat het Leger des Heils in voorkomende gevallen preventieve zorg aanbiedt. In 2022 zijn ongeveer 3.000 Oekraïense vluchtelingen ondergebracht bij ongeveer 1.500 gasthuishoudens na matching door RefugeeHome. De rijksoverheid bekostigt de activiteiten van het consortium.

Donaties

Vanuit de samenleving ontving het Leger des Heils in 2022 van particulieren, bedrijven en derde organisaties financiële giften voor hulp aan Oekraïeners. Daarnaast werden goederen en transporten gedoneerd door bedrijven. De donaties zijn aangewend voor 11 transporten (trucks) met hulpgoederen naar Oekraïne, Polen en Moldavië. Daarnaast is gesorteerde kleding gegeven aan vluchtelingen op opvanglocaties in Nederland, en zijn er bonnen verstrekt waarmee zij kleding kunnen aanschaffen in de winkels van het Leger des Heils. ●

Kwaliteit van hulp- en dienstverlening

Het Leger des Heils streeft naar consistentie en goede kwaliteit in zijn hulp- en dienstverlening. Als gevolg van de diversiteit van de activiteiten worden verschillende accenten gelegd.

Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg, Jeugdbescherming & Reclassering
Het Leger des Heils wil kwalitatief goede zorg bieden aan kwetsbare mensen tegen een acceptabele kostprijszorg. Ten einde systematisch de kwaliteit van de zorg, hulp- en dienstverlening te bewaken, beheersen en te verbeteren heeft de organisatie een kwaliteitsmanagementsysteem. Het kwaliteitsmanagementsysteem wordt ondersteund door een aantal geautomatiseerde kern-applicaties. In het kader van risicomangement worden regelmatig interne audits uitgevoerd. De onderwerpen en inhoud van de audits worden besproken met de Raad van Bestuur, evenals de rapportages welke ook aan de orde komen in de (commissie Kwaliteit en Veiligheid van de) Raad van Toezicht. In de afgelopen jaren heeft de organisatie via (deelnemerservaringen) onderzoek inzicht verkregen in hoe deelnemers hun zorg- en/of begeleidingstraject ervaren. Dit geeft handvatten voor mogelijkheden tot verbetering. Vanwege de uitbraak van de Coronapandemie werd een dergelijk onderzoek uitgesteld tot eind 2021/begin 2022

gehouden. In een nieuwe vorm is de mening van deelnemers en de beleefde kwaliteit van de geleverde zorg uitgevraagd met als doel dat de organisatie aan verbetering van zorg en de aansluiting daarvan op de wens en de noden van deelnemers kan blijven werken. De resultaten daarvan worden in 2022 gepresenteerd en besproken.

Klachten en meldingen

De Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg (W&G) en de Stichting Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering (LJ&R) hebben een klachtenprocedure voor cliënten en hulpvragers. Hierin staat vermeld op welke manier de behandeling van klachten van hulpvragers in de regio geregeld is. In 2022 werden binnen W&G in totaal 94 (2021: 104) klachten ingediend. Indien een klacht niet tot een (bevredigende) oplossing leidt, dan kan de klacht bij een externe klachtencommissie worden neergelegd. In het hoofdstuk 'Integriteitssysteem' wordt hierover verslag gedaan. Het bieden van zorg en ondersteuning aan kwetsbare mensen met complexe problemen

brengt (veiligheids) risico's met zich mee. In de dagelijkse praktijk komen situaties voor die de veiligheid voor deelnemers zelf, voor medewerkers en andere betrokkenen bedreigen (denk aan seksueel misbruik, agressie, suïcide, medicatie incidenten, brand in een voorziening). Het Leger des Heils wil een lerende organisatie zijn en hanteert ten aanzien van het melden van incidenten de methodiek van 'Veilig Verbeteren'. Beoogt wordt om een zodanige cultuur van openheid en vertrouwen te bewerkstelligen rondom (bijna-) incidenten, vermoedens en gesignaleerde risico's, dat daadwerkelijk leren en verbeteren mogelijk wordt. Sinds 2021 wordt een project 'Integrale Veiligheid' uitgevoerd binnen de regio's. Dit project verankert het Veiligheids-management systeem sterker in de organisatie.

Gemiddeld zijn in het verslagjaar ruim 400 meldingen per maand geregistreerd. Het project 'Integrale Veiligheid' leidt tot een toename van het veiligheidsbewustzijn in alle lagen van de organisatie. Hoewel het veiligheidsbewustzijn in 2022 is toegenomen, door meer aandacht voor communicatie naar medewer-

kers en deelnemers, is het aantal meldingen gedaald. Deze afname is in belangrijke mate te wijten aan het nog niet optimaal functioneren van het (nieuwe) digitale meldproces, hetgeen medewerkers nu nog belemmert in de registratie. Begin 2023 zullen de noodzakelijke aanpassingen in het digitale meldproces doorgevoerd zijn. De 5.106 (bijna) incidenten die in 2022 (6.068 in 2021) zijn geregistreerd binnen W&G betreffen voor 43% (2021 60%) grensoverschrijdend gedrag, waarvan 69% (86% in 2021) ook over een vorm van agressie. De impact van deze incidenten op de medewerkers is fors. Vanuit de methodiek van 'Veilig Verbeteren' worden de medewerkers gestimuleerd om zelf met het team na te denken over de basisoorzaken achter de incidenten alsmede over passende verbetermaatregelen.

Geloven in de Buurt

Eind 2022 is er een landelijk onderzoek naar de ervaringen van de bezoekers van de buurthuis kamers gedaan. Het doel van dit zogenoemde Bezoekers-Ervarings-Onderzoek is het verkrijgen van inzicht in hoe bezoekers de locaties van het Leger des Heils, die zich op

met name het buurtwerk richten, ervaren en op basis van deze ervaringen onderzoeken op welke punten verbetering mogelijk is. De 459 respondenten bevestigen de relevantie van de locaties GidB. Ze geven een gemiddeld rapportcijfer van 8.3. Opvallende uitkomsten zijn dat de waarde die de respondenten aan de sociale contacten met medebezoekers geeft, gelijkligt aan de waarde die wordt toekent aan sociale contacten met gezinsleden, huisgenoten, familie. Daarnaast krijgt de helft van de respondenten op enerlei wijze ondersteuning. Van de respondenten die hulp en/of ondersteuning krijgen 13% te kennen dat de bezoeken aan de locatie GidB een positieve invloed hebben en ze minder hulp en/of ondersteuning van derden nodig hebben.

Stichting Leger des Heils Fondsenwerving

Stichting Leger des Heils Fondsenwerving is gekwalificeerd als 'Erkend Goed Doel', conform de 'Erkenningsregeling Goede Doelen' van het CBF. Toezichhouder CBF controleert de hieraan verbonden kwaliteitseisen. Stichting Leger des Heils Fondsenwerving krijgt een jaarlijkse check en eens in de drie jaar een uitgebreide toets. In 2022 heeft het CBF de driejaarlijkse (her)toets aangaande het Leger des Heils uitgevoerd. Het resultaat hiervan is positief beoordeeld, en de CBF Erkenning is gecontinueerd. Verder voldoet het Leger des Heils in Nederland aan de ANBI-eisen die de belastingdienst stelt. Het Leger des Heils heeft eind 2021/begin 2022 onderzoek laten doen naar de tevredenheid van donateurs en collectanten over de manier van communiceren door het Leger des Heils tijdens contactmomenten. De centrale conclusie is dat de communicatie positief wordt beoordeeld met een algemeen rapportcijfer van 7,9. Onderdeel van het kwaliteitsbeleid van Stichting Leger des Heils Fondsenwerving is een heldere klachtenprocedure. Deze is beschikbaar op de website van het Leger des Heils. Het servicecentrum van de donateurs-administratie is, behalve per e-mail of post, ook iedere werkdag telefonisch bereikbaar. Hier kunnen mensen terecht met vragen over incasso's, benadering via telemarketing en onjuiste verwerking van een adreswijziging of overlijden. Deze telefonische meldingen worden direct afgehandeld. Daarnaast kunnen mensen een schriftelijke klacht indienen, deze worden centraal gedocumenteerd in een klachtenregister. In 2022 werden 45 klachten geregistreerd. Deze klachten varieerden tussen het ontvangen van fysieke post, straatwerving en het niet ontvangen van reactie op een schenkingsformulier.

Stichting Leger des Heils ReShare

ReShare beschikt over een 'VHT-certificaat'. Met dit certificaat wordt voldaan aan de Certificeringsregeling Herwinning Textiel van de Vereniging Herwinning Textiel (VHT) voor een geoptimaliseerd inzamel- en sorteerproces. De certificeringsregeling wordt getoetst door de onafhankelijke, certificerende Instelling TÜV Rheinland.

Internationale Ontwikkeling en Samenwerking

De internationale ontwikkelingssamenwerking van het Leger des Heils heeft te maken met andere kwaliteitseisen. Hierbij wordt gebruikgemaakt van een Community Project Management Support System. Dit systeem zorgt voor tegemoetkoming aan behoeften die lokaal in ontwikkelingslanden gesignaleerd worden. Dat gebeurt aan de hand van een internationaal gestandaardiseerde werkwijze waarbij eigenaarschap bij alle belangen geborgd is. De lokale context is de maat waarnaar initiatieven ontwikkeld, geïmplementeerd en ondersteund worden. De verwachting is dat het meten van effectief resultaat ('impact') kan helpen bij de verbetering van de bedrijfsvoering en de communicatie met de verschillende belanghebbenden in binnen- en buitenland.

Privacy

Het Leger des Heils in Nederland heeft een beleidskader privacy vastgesteld met hierin opgenomen de privacy beheersmaatregelen van de organisatie. Tevens is een Functionaris Gegevensbescherming aangesteld. Deze fungeert als interne toezichthouder op de uitvoering van privacybeleid en op het voldoen aan privacywetgeving en als adviseur bij voorkomende privacyvraagstukken. Het voldoen aan wetgeving op het gebied van privacy en het identificeren van risico's en verbeterpotentieel op dit terrein, krijgt aandacht binnen het interne audit-programma. In 2022 zijn er 52 meldingen gedaan bij de interne datalekcommissie van het Leger des Heils. Uiteindelijk was er in 70 gevallen daadwerkelijk sprake van een datalek. In 47 gevallen betrof dit het verzenden per email of post van persoonsgegevens aan verkeerde ontvangers of het inzien van dossiers door hiervoor niet geautoriseerde personen. Van poging tot hacking en phishing werd 9 keer melding gemaakt. In 8 gevallen is een apparaat/gegevensdrager kwijtgeraakt of gestolen. Acht datalekken zijn gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens. ●

Integriteitssysteem

Om ongewenst gedrag binnen de organisatie tegen te gaan heeft het Leger des Heils het volgende geheel aan beleid, protocollen en procedures ingericht.

Gedragregels
Het Leger des Heils heeft gedragsregels opgesteld voor medewerkers, stagiaires en vrijwilligers.

Deze gaan over omgangsvormen, het (niet) aanvaarden van geschenken, goederen en diensten, (beroeps)houding, het gebruik van telefoon, internet en e-mail en de omgang met persoonsgegevens.

Beleid tegen (seksuele) intimidatie, agressie, geweld, pesten en discriminatie (SIAGPD)

Het Leger des Heils hanteert als uitgangspunt dat ieder mens uniek is. Deze uniciteit dient tot haar recht te komen en gerespecteerd te worden. Anderen hebben geen recht grenzen ten aanzien van de eigenheid van de persoon te overschrijden. (Seksuele) intimidatie, agressie, geweld, pesten en discriminatie berusten op het overschrijden van de grenzen van het individu en worden door het Leger des Heils dan ook niet getolereerd.

Het is belangrijk om continu aandacht te geven aan het SIAGPD-beleid, zodat leidinggevend en medewerkers zich bewust blijven van de mogelijkheid van het zich voordoen van (seksuele) intimidatie, agressie, geweld, pesten en discriminatie. Het Leger des Heils heeft zijn SIAGPD-beleid

(kortweg Ongewenste omgangsvormen) vastgelegd in een de kadernotitie 'In alle zorgvuldigheid'. In deze notitie is weergegeven hoe binnen het Leger des Heils de verantwoordelijkheden aangaande het integriteitsbeleid zijn belegd. Kern van de notitie is dat medewerkers en vrijwilligers de gelegenheid wordt geboden om, als zij slachtoffer zijn van ongewenste omgangsvormen – (seksuele) intimidatie, agressie, geweld, pesten en discriminatie – ruimte krijgen om in alle zorgvuldigheid daarover te spreken. Daarbij is het aanreiken en bespreken van deze notitie binnen de organisatie onderdeel van de aanpak van dit thema. Er is een systeem opgezet met landelijke en regionale vertrouwenspersonen, met een heldere taakomschrijving, zowel voor wat betreft opvang van slachtoffers als voor wat betreft voorlichting en informatie. Tevens kunnen medewerkers zich ook richten tot de landelijke klachtencommissie SIAGP. De kadernotitie 'In alle zorgvuldigheid' is digitaal beschikbaar voor medewerkers en vrijwilligers. In 2022 is gewerkt aan het verder professionaliseren van de vertrouwenspersonen en de inbedding van vertrouwenspersonen in de organisatie. Aanvullend aan centrale activiteiten rondom aandacht voor dit beleid, brengen de regiovertrouwenspersonen binnen de regio's het beleid onder de aandacht. In het bespreekbaar maken van knelpunten ten aanzien van ongewenste omgangsvormen zijn de regiovertrouwenspersonen belangrijke schakels.

De landelijke vertrouwenspersoon is in 2022 zes keer benaderd door medewerkers op eigen initiatief middels persoonlijk contact.

Externe klachtencommissies

Cliënten kunnen gebruikmaken van een interne klachtenprocedure. Indien een klacht niet tot een (bevredigende) oplossing leidt, dan kan de klacht bij een externe klachtencommissie worden neergelegd. In 2022 is gewerkt aan een aangepaste klachtenregeling voor deelnemers. Uitgangspunt is hierbij dat het voor alle deelnemers van belang is dat er zorgvuldig aandacht is voor de onvrede/klacht van een deelnemer, los van het wettelijk kader en financiering. Een deelnemer kan hierbij ook ondersteuning krijgen van een onafhankelijke cliëntvertrouwenspersoon. In de loop van 2023 zal deze ingevoerd worden. In 2022 zijn binnen de regio's in totaal 94 klachten ingediend (2021: 104).

Eind 2021 stonden bij de klachtencommissie voor de Jeugdbescherming 11 klachten open. In 2021 werden 40 klachtbrieven ontvangen, 41 klachtzaken zijn door de klachtencommissie afgerond, 2 zijn niet in behandeling genomen; eind 2021 stonden nog 8 klachten open. Bij de Klachtencommissie Reclassering zijn in 2022 4 klachten ingediend. Bij Leger des Heils Dienstverlening zijn 2 klachten ingediend, die inmiddels beide zijn afgewikkeld.

Klokkenluidersregeling

Het Leger des Heils heeft een klokkenluidersregeling. De klokkenluidersregeling is gebaseerd op de voorbeeldprocedure die is uitgebracht door de Stichting van de Arbeid. Het hoofd van de afdeling Kwaliteit, Compliance & Internal Audit is uit hoofde van zijn functie de persoon bij wie meldingen kunnen worden gedaan. ●

'Eder mens
is uniek'

Personeel en beloning

Het Leger des Heils strijdt vanuit zijn christelijke opdracht voor een rechtvaardige samenleving waar ieder mens tot zijn recht komt. De inhoud en richting van ons werk worden ingegeven door de opdracht God lief te hebben boven alles en je naaste als jezelf, in de context van sociale misstanden en zingevingsvragen van deze tijd. Ook het personeelsbeleid is gekoppeld aan deze opdracht.

Duurzame inzetbaarheid medewerkers
 Marktwerking, zowel in de zorg als in de textielinzameling, de afstemming van zorgaanbod op individuele zorgbehoeften en de vergrijzing van de beroepsbevolking, zijn van grote invloed op het personeelsbeleid. Het jaar 2022 werd bepaald door de oorlog in Oekraïne, hoge inflatie en personeelskrapte, Het hoge arbeidsverzuim steeg niet verder en bleef constant op 7,8%. De gemiddelde leeftijd van het personeelsbestand van 41,9 jaar en de vrouw-man-verhouding van 71%-29% bleven in 2022 vrijwel gelijk aan eerdere jaren. Gemiddeld zijn medewerkers 7,2 jaar werkzaam bij het Leger des Heils. Ten behoeve van het terugdringen van verzuim zijn in het afgelopen jaar diverse interventies ingezet. De overstap naar een andere ARBO-dienstverlener in 2022 ging gepaard met een verandering in de verzuimaanpak: Oplossingsgericht verzuimmanagement. Leidinggevenden zijn in 2022 door de nieuwe arbodienst in deze methodiek verder getraind. De arbeidsmarktcrapte is steeds meer een factor voor het kunnen blijven bieden van kwaliteit van zorg en ondersteuning. Een nieuwe arbeidsmarktcommunicatiecampagne (in voorbereiding) en sterk recruitment, met een onderscheidend verhaal wat het Leger des Heils te bieden heeft, tezamen met aantrekkelijke on-boardings van nieuwe medewerkers en het binden/boeien van medewerkers, is ingezet om dreigende personeelstekorten (zoveel mogelijk) te voorkomen.

Cao's
 Binnen het Leger des Heils in Nederland wordt gewerkt met acht verschillende cao's en een arbeidsvoorwaardenreglement. Onder welke cao medewerkers vallen, hangt af van het werkveld waarin zij actief zijn. De directiefunctionarissen, managementteamleden en medewerkers van ondersteunende diensten vallen in beginsel onder de cao Sociaal Werk. Geen van hen verdient meer dan het maximum dat deze cao aangeeft. Voor medewerkers (inclusief bestuurders en toezichhouders) actief in de welzijns- en gezondheidszorg, jeugdbescherming en reclassering ligt het beloningsniveau onder het betreffende maximum dat gesteld is in de Wet Normering Topinkomens. De beloning van de directie en medewerkers werkzaam op het gebied van fondsenwerving, ligt onder het betreffende maximum van de Regeling Beloning Directeuren van goede doelen. Naast de cao Sociaal Werk, zijn in verschillende afdelingen van het Leger des Heils ook de volgende cao's van toepassing: Jeugdzorg, Geestelijke Gezondheidszorg, Verpleeg-, Verzorgingshuizen & Thuiszorg, Reclassering, Gehandicaptenzorg, Horeca en Ziekenhuizen. Leger des Heils ReShare heeft een eigen arbeidsvoorwaardenreglement. Afhankelijk van de cao nemen medewerkers deel aan pensioenregelingen van Pensioenfonds Zorg & Welzijn, ABP Pensioenfonds, Pensioenfonds Horeca & Catering en Pensioenfonds voor de Nederlandse Groothandel. Het laatstgenoemde fonds betreft medewerkers van Leger des Heils ReShare en wordt aangevuld met een suppletierегeling.

Heilsofficieren
 Officieren van het Leger des Heils werken niet op basis van een arbeidsovereenkomst. Zij ontvangen geen salaris, maar een vergoeding voor levensonderhoud en hebben daarbij de beschikking over een dienstwoning. Na het bereiken van de daartoe gerechtigde leeftijd, ontvangen officieren retraitetoeelagen uit een door het Kerkgenootschap Leger des Heils ingesteld retraitefonds.

Vrijwilligers
 De vergoedingen van kosten die betaald worden aan vrijwilligers zijn geharmoniseerd. Uitgangspunt is dat vrijwilligers op basis van declaratie gemaakte reiskosten vergoed kunnen krijgen of een vaste vergoeding naar rato per maand ontvangen, tot het maximum van wat wettelijk onbelast als vrijwilligersvergoeding mag worden gegeven. ●

‘Werken aan oplossingsgericht verzuimmanagement’

Hoofdlijnen van financieel beleid

In dit hoofdstuk en ook in andere hoofdstukken (waaronder Fondsenwerving, Beleggingen, Risicoanalyse en Vermogen) wordt het financiële beleid van het Leger des Heils in Nederland nader uiteengezet.

Verscheidend profiel van inkomsten

Alle juridische onderdelen van het Leger des Heils in Nederland hebben de opdracht en de verantwoordelijkheid om een gezonde financiële huishouding te voeren. De entiteiten hebben ieder een ander profiel van inkomsten: bij het Kerkgenootschap ligt de nadruk op lokale kerkelijke inkomsten waarbij een belangrijk deel van de sociale activiteiten wordt gefinancierd door toedeling van ontvangen nalatenschappen via de centrale Leger des Heilsorganisatie. Dit werk wordt vooral uitgevoerd door vrijwilligers. De inkomsten van de welzijns- en gezondheidszorg, jeugdbescherming en reclassering bestaan hoofdzakelijk uit ontvangen subsidies en zorgdeclaraties (Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO), Jeugdwet, Wet langdurige zorg (Wlz), Zorgverzekeringswet, Reclassering en Forensische Zorg). De landelijke textielinzameling door ReShare is voor inkomsten afhankelijk van de hoeveelheid ingezamelde kleding, de daarvoor geldende marktprijzen en de verkopen van de ReShare stores.

De uitwerking van de bestuurlijke verantwoordelijkheid verschilt per entiteit, omdat de feitelijke omstandigheden sterk verschillen. Een aantal aspecten geldt echter voor de volle breedte. Het Leger des Heils kent een centraal georganiseerd kasbeheer, waarbij beschikbare liquiditeiten en te beleggen middelen gezamenlijk worden beheerd.

De Leger des Heilsorganisatie als geheel heeft gekozen voor een eenduidige overlegafpraak met de Belastingdienst over de relevante belastingen in het kader van Horizontaal Toezicht. Tevens hebben de entiteiten zich gezamenlijk aansprakelijk

verklaard richting de Belastingdienst. De stichtingsdirecties hebben gestructureerd overleg over de aspecten van bedrijfsvoering die overstijgend zijn ten opzichte van een deel van de Leger des Heilsorganisatie. De bestuurlijke verantwoordelijkheid blijft echter berusten bij de te onderscheiden besturen en toezichthoudende organen.

Stichting Leger des Heils fungeert als de interne bankier en voegt de beschikbare financiële middelen samen om gebruik te maken van een gezamenlijke beleggings- en treasury-aanpak. Stichting Leger des Heils heeft een beperkte algemene reserve om fluctuaties in de rente te kunnen opvangen. De te vergoeden rente over reserves, fondsen en rekening-courant verhoudingen wordt vastgesteld op basis van aannames over realistisch te bereiken rendementen in het betreffende jaar.

Het Leger des Heils houdt bankrekeningen aan bij enkele Nederlandse banken. In deze bancaire stelsels is in beginsel steeds sprake van een creditsituatie (tegoed bij de bank). Daarnaast heeft de organisatie, ten behoeve van de financiering van zorgvastgoed, hypothecaire leningen opgenomen bij diezelfde banken ter financiering van vastgoed in gebruik voor de eigen professionele hulpverlening. Contractueel zijn de creditsstelsels en de hypothecaire financiering van elkaar gescheiden. Stichting Leger des Heils als interne bankier accepteert echter de financiële verantwoordelijkheid voor tijdige betaling van rente en aflossing op de door de banken aan Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg verstrekte hypothecaire leningen. Tegenover deze financiële verantwoordelijkheid kan Stichting Leger des Heils ook beschikken over de bestemde reserves van de andere entiteiten aangehouden bij Stichting Leger des Heils.

Financieren of beleggen

Het opgebouwde vermogen van het Leger des Heils in Nederland dient mede ter financiering van de activiteiten. Het feitelijk verdelen van werkkapitaal, beleggen en zelf financieren van vastgoed in eigen beheer hangt af van de omstandigheden zoals die een bepaalde periode gelden. Relevante invloedaspecten zijn bijvoorbeeld: rendementen op de beleggingsportefeuille, marktomstandigheden, beschikbaarheid hypothecaire financieringen, structurele behoefte aan werkkapitaal en schommelingen in de Leger des Heils kasstroom op maandelijkse basis. Als gevolg van de toedelingssystematiek van fondsenwervende inkomsten, worden financiële middelen gefaseerd beschikbaar gesteld aan de doelstelling en worden ze in de tussenperiode als bestemde reserves en fondsen verantwoord bij Stichting Leger des Heils respectievelijk Stichting Leger des Heils

Fondsenwerving. De betreffende reserves en fondsen zijn geoormerkt ten behoeve van Kerkgenootschap Leger des Heils (inclusief internationale ontwikkelingssamenwerking) respectievelijk Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg.

Keuze voor hulp aan 'mensen zonder helper'

Wij hebben ervoor gekozen om ons (blijvend) op te werpen als partij die hulp biedt aan 'mensen zonder helper'. Deze keuze is het meest expliciet in onze professionele hulpverleningsorganisatie en geldt ook voor situaties die voor ons financieel onaantrekkelijk zijn. Een deel van de activiteiten op het terrein van welzijns- en gezondheidszorg is daarom niet via subsidies gedekt, omdat wij ook hulp verlenen zonder of buiten een geldende subsidietitel. Op jaarbasis betreft dit een bedrag van enkele miljoenen euro's dat

ten laste komt van de exploitatie. Bestuurlijk wordt deze keuze volledig ondersteund en worden de beheersprocessen periodiek beoordeeld. De vanuit bedrijfsleven, institutionele fondsen en publiek verkregen inkomsten, zijn voor ons van groot belang. Dankzij deze financiële bijdragen is het mogelijk om activiteiten te (gaan of blijven) ontplooien, ook als er geen subsidietitel beschikbaar is. Veel innovatie in onze organisatie is op deze wijze mogelijk geworden.

Verdeelsleutels van fondsenwervende inkomsten

Het Leger des Heils bewaakt de bedoeling van de donateur bij de toedeling van de ontvangen financiële bijdragen. Deze bestemde gelden worden zo goed mogelijk ingezet binnen de bestemming die de donateur heeft aangegeven bij de gift of in het testament.

Daarnaast ontvangen we veel algemene (niet-bestemde) gelden. Omdat het Leger des Heils in Nederland uit meerdere onderdelen bestaat, worden voor deze niet bestemde gelden vaste verdeelsleutels gehanteerd.

Verdeelsleutel inkomsten direct mail en vergelijkbare inkomsten

- Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg 90%
- Internationale Ontwikkeling en Samenwerking 10%

Verdeelsleutel inkomsten nalatenschappen en schenkingsovereenkomsten

- Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg 45%
- Kerkgenootschap Leger des Heils 45%
- Internationale Ontwikkeling en Samenwerking 10% ●

Fondsenwerving

Stichting Leger des Heils Fondsenwerving houdt zich bezig met het werven van fondsen. Deze stichting is gekwalificeerd als 'Erkend Goed Doel', conform de Erkenningregeling Goede Doelen van het CBF, waarbij geldt dat alle onderdelen van het Leger des Heils zijn meegenomen in de CBF-verantwoording.

Geïntegreerde fondsenwerving
De fondsenwerving van het Leger des Heils werkt volgens een zogenoemde 'multichannel-aanpak'. Daarbij zijn alle beschikbare direct marketingtechnieken in één brede strategie ondergebracht. Op die manier worden nieuwe donateurs geworven en wordt getracht hen als regelmatige donateurs te binden met als doel meer fondsen te werven voor onze doelstelling. Daarnaast wordt het steeds belangrijker om donateurs niet alleen maar om geld te vragen, maar een relatie op te bouwen door hen breed te informeren en aandacht te besteden aan wensen en vragen.

Bekendheid en waardering
Door middel van structurele onderzoeken, zoals de Charibarometer van onderzoeksbureau Mediad en de Kien monitor, wordt periodiek onderzoek gedaan naar de bekendheid en waardering van goede doelen bij het Nederlandse publiek. De spontane naamsbekendheid van het Leger des Heils als goed doel bij het Nederlandse publiek is al jaren stabiel, ±3%. Dit betekent dat maar weinig Nederlanders onze naam spontaan noemen als wordt gevraagd naar goede doelen. De geholpen bekendheid van het

Leger des Heils scoort echter al vele jaren rond 90%. Dat wil zeggen dat verreweg de meeste Nederlanders ons wel degelijk van naam kennen.

Donateursbestand

Dankzij onze donateurs kan het Leger des Heils nieuwe activiteiten ontwikkelen die aansluiten bij de behoeftes van medemens zonder helper. De gehanteerde direct-marketingstrategie stoelt op de volgende drie pijlers:

- het werven van nieuwe donateurs;
- het behouden van actieve donateurs;
- het 'opwaarderen' van bestaande donateurs.

Er wordt onderscheid gemaakt in actieve (laatste gift minder dan 24 maanden geleden) en inactieve donateurs (laatste gift meer dan 24 maanden geleden). Actieve donateurs worden benaderd met een regulier programma van thema-mailings. Voor inactieve donateurs is er een apart 'reactiveringsprogramma', dat erop gericht is inactieve donateurs weer tot actieve donateurs te maken.

Verantwoording aan donateurs

In thema-mailings wordt informatie verstrekt over activiteiten waarvoor een donatie wordt gevraagd. Daarnaast zijn er digitale nieuwsbrieven om donateurs te informeren over ons werk en verantwoording af te leggen over de besteding van gelden. Elk jaar ontvangen de actieve donateurs een verkort jaarverslag met daarin de belangrijkste gegevens van het afgelopen jaar. Voor donateurs

wordt ook een magazine uitgegeven, Kans. Dit blad verschijnt driemaal per jaar. Met Kans willen wij het Nederlandse publiek laten zien wat het Leger des Heils doet en wie de mensen zijn die een beroep doen op onze ondersteuning. Ook worden donateurs door middel van antwoordkaarten, uitnodigingen en oproepen in Kans uitgenodigd om te reageren, ook zonder dat direct om geld wordt gevraagd.

Inkomsten en kosten

Het totaal aan bijdragen van particulieren, bedrijven, andere organisaties en opbrengst verkopen (exclusief omzet 50/50 arbeidsparticipatie en -reïntegratie, eigen bijdrage en huur cliënten) bedroeg in 2022 € 46,2 miljoen (2021: € 44,3 miljoen). De hiermee samenhangende wervingskosten bedroegen in 2022 € 9,3 miljoen (2021 € 7,6 miljoen) en de kosten van beheer en administratie € 2,7 miljoen (2021: € 2,1 miljoen). De verhouding wervingskosten en kosten beheer en administratie ten opzichte van de totale baten is in 2022 respectievelijk 20,1% en 5,8% (begroot was 20,0% en 8,1%) en is in totaal 0,3% lager dan in 2021.

Het bestuur van de Stichting Leger des Heils Fondsenwerving stelt fondsen ter beschikking aan de uitvoerende entiteiten binnen het Leger des Heils in Nederland. Voor de vaststelling en toetsing van de bijbehorende doelstellingen zijn de bestuurders en toezichthouders van deze entiteiten verantwoordelijk. De uitvoerende entiteiten hanteren kwaliteitssystemen om een verantwoorde besteding van fondsen te waarborgen.

'Relatie opbouwen met donateurs'

**TOELICHTING OP FONDSEN-
WERVENDE ACTIVITEITEN****Collecten**

Het Leger des Heils heeft als lid van de stichting Collecteplan een vaste week op het landelijk collecterooster, week 48. Dankzij de landelijk huis-aan-huis collecte en de hieraan verbonden media-aandacht is het Leger des Heils meer zichtbaar en worden nieuwe contacten gelegd met het publiek. Vanuit het oogpunt van wervingskracht worden hiermee ook andere activiteiten positief ondersteund. De opbrengst van de landelijke collecte in 2022 bedroeg ruim € 1,3 miljoen. Het blijkt steeds moeilijker om nieuwe collectanten te werven en daarbij is het niet voorhanden zijn van contant geld een groeiende uitdaging. Het Leger des Heils zet in op het gebruik van de QR code zodat digitaal doneren aan de deur mogelijk is en op 'online' collecteren met een digitale collectebus. Door verandering in het betalingsverkeer ontstaat een mogelijkheid om nieuwe wegen te onderzoeken (bv. fysiek 'digitale' collectebord) om toch huis-aan-huis te blijven gaan. Verder houden vestigingen van 'Geloven in de Buurt' jaarlijks plaatselijke 'kerstpottenacties', onder meer ten behoeve van kerstvieringen en andere sociaal-maatschappelijke activiteiten.

**Inkomsten uit donaties via direct
mail-acties**

Hoewel de samenleving verder digitaliseert, werft Stichting Leger des Heils Fondsenwerving nog altijd nieuwe donateurs per post met een acceptgiro. Actieve donateurs worden maximaal vijfmaal per jaar benaderd met thematische verzoeken om te doneren. Direct-mail acties worden ook ingezet om inactieve donateurs te vragen weer te gaan doneren.

**Inkomsten uit donaties via incasso-
machtigingen**

Het Leger des Heils streeft ernaar zo veel mogelijk donateurs via automatische incasso te laten doneren. De werving hiervoor op bestaande donateurs vindt voornamelijk via telemarketing plaats. Verder worden wervingsbureaus ingezet voor de werving van nieuwe donateurs op straat, en ook huis aan huis.

**Inkomsten uit donaties via
schenkingsovereenkomsten**

Zowel aan potentiële als bestaande donateurs wordt de optie voorgelegd of zij hun donatie via een zogenoemde schenkingsovereenkomst willen doen. Belangrijk voordeel voor de donateur is dat giften via een schenkingsovereenkomst volledig aftrekbaar (zonder drempel) zijn van de inkomstenbelasting.

Giften

Wij ontvangen giften van particulieren, bedrijven en vermogensfondsen. Voor de laatste categorie geldt dat deze vaak aan specifieke projecten worden toegekend. Giften bestaande uit diensten worden in het algemeen niet financieel verantwoord, tenzij dit op geld waardeerbare diensten van bedrijven betreft.

Nalatenschappen

Nalatenschappen zijn en blijven een belangrijke bron van inkomsten voor het Leger des Heils. Ten behoeve van de werving worden diverse middelen ingezet, veelal gericht op de oudere Nederlander: advertenties, aanwezigheid op beurzen, infomiddagen op locatie, TV programma De Nalatenschap, participatie in Nu - Testament.nl, nieuwsbrief Nalaten en Kans. Ook participeert het Leger des Heils in TOEGIFT.NL, een gezamenlijke campagne van samenwerkende erkende goede doelen.

De opbrengsten uit nalatenschappen zijn moeilijk te begroten. Een relatie tussen wervingsactiviteiten en opbrengsten is lastig te leggen. De tijd tussen de datum waarop iemand zijn laatste testament maakt en de datum van overlijden, is gemiddeld zeven jaar. De inkomsten aan nalatenschappen zijn in 2021 aanzienlijk hoger dan begroot.

De opbrengst
van de landelijke
collecte in 2022
bedroeg
€ 1.336.000

Gedragscode

Het Leger des Heils stelt hoge eisen aan de wijze waarop en de intensiteit waarmee fondsen worden

geworven. De afdeling Fondsenwerving & Marketing Intelligence houdt zich dan ook aan de gedragscode voor fondsenwerfers van Nederland Filantropieland. Belangrijke elementen uit deze gedragscode zijn:

- respect voor privacy en keuze - vrijheid van de donateur;
- het publieke vertrouwen mag niet beschaamd worden;
- naleving van Nederlandse wetten regelgeving;
- geen persoonlijk winstbejag;
- verstrekking van alle relevante informatie aan het publiek.

Tevens is het Leger des Heils lid van brancheorganisatie Goede Doelen Nederland en als zodanig gehouden aan de afspraken en besluiten die binnen Goede Doelen Nederland zijn genomen.

Het Leger des Heils zet bij de geïntegreerde fondsenwerving in op:

- direct mail-acties;
- telemarketing;
- donateurswerving op straat en huis-aan-huis;
- werving van schenkingsovereenkomsten;
- werving van nalatenschappen;
- huis-aan-huis-collecte en kerstpottenactie;
- projectaanvragen bij vermogensfondsen en overheden;
- relatiebeheer;
- evenementen (met name concerten), informatiebijeenkomsten en werkbezoeken;
- social network fundraising;
- donateursmagazine Kans;
- verkort jaarverslag voor donateurs;
- digitale/sociale media.

AANTAL DONATEURS	ACTIEF	INACTIEF	TOTAAL
2021	224.815	472.488	697.303
2022	225.830	493.090	718.920

Beleggingen

Stichting Leger des Heils beheert het belegde vermogen voor alle onderdelen en activiteiten van het Leger des Heils in Nederland.

Het beleggingsbeleid van het Leger des Heils is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- beleggingsbeleid is geënt op een maximaal financieel rendement bij een defensieve strategie;
- kapitaalmarktbeleggingen zijn noodzakelijk om de gewenste rendementen in de komende jaren te kunnen realiseren;
- het eigen vermogen van het Leger des Heils heeft een aantal functies waaronder die van weerstandsvermogen om risico's en/of tegevallen te kunnen opvangen;
- het primaat van de toepassing van ethische normen ligt boven het beleggingsrendement.

De in de voorziening retraitsvoelage ('retraitefonds') aanwezige middelen worden beheerd in een afzonderlijke beleggingsportefeuille.

Sociaal verantwoord beleggen

Het Leger des Heils heeft er al tientallen jaren geleden voor gekozen om zijn grondbeginselen ook in het beleggingsbeleid zichtbaar te maken. Het Leger des Heils hanteert daarbij ook de uitgangspunten van de Richtlijn Financieel Beheer, zoals gepubliceerd door de brancheorganisatie van fondsenwervende instellingen Goede Doelen Nederland en Verenigde Naties Global Impact. De keuzes leiden tot de volgende lijst van sectoren, bedrijven en landen waarin niet belegd mag worden:

- tabak;
- alcohol;
- pornografie en goedkoop amusement;
- gokken;
- wapen- en oorlogsindustrie;
- fraude en corruptie;
- kinderarbeid, discriminatie en schending van mensenrechten;
- ernstige milieuvuiling;
- onrechtvaardige overheden: 'state governance issues: business ethics, public policy related controversies and incidents'
- fossiele brandstoffen.

De uitsluitingen zijn van toepassing als de voor de uitsluiting relevante omzet meer bedraagt dan 5% van de ondernemingsomzet of

als het onderdeel in sterke mate bepalend kan worden geacht.

Vanwege de toepassing van een ethisch normenkader, is het beleggen in fondsen (verzameling van meerdere aandelen of vastgoed) slechts mogelijk indien aannemelijk gemaakt wordt dat het totaal van het fonds past binnen de eerdergenoemde uitgangspunten. Derivaten, anders dan valutatermijntoelagen ten behoeve van Leger des Heils ontwikkelingsprojecten in het buitenland, zijn niet toegestaan.

In 2022 heeft het Leger des Heils ook belegd in een aantal missiegerelateerde fondsen, onder meer in, Actiam Institutional Microfinance

Fund I en II (voorheen SNS Institutional Microfinance Fund I en II) en in Oikocredit. Stichting Leger des Heils laat zich door IBS Asset Management adviseren over het beleggingsbeleid. IBS rapporteert maandelijks aan het Leger des Heils. Ten minste driemaal per jaar wordt het beleggingsbeleid geëvalueerd met IBS en interne financieel deskundigen van het Leger des Heils.

Deze evaluatie betreft de behaalde resultaten, de duurzaamheidsscreening, vooruitzichten en bijzonderheden. De beleggingsresultaten, duurzaamheidsscreening en de algemene ontwikkelingen worden door de financieel secretaris verantwoord aan de Territoriale Raad van het Leger des Heils.

Het rendement over 2022 bedroeg negatief 4,8% (2021: positief 20,5%), op het totaal van de beleggingen van de reservepositie en het retraitsfonds. Door de marktomstandigheden en de groei van de organisatie met bijbehorende investeringsbehoefte, is een situatie ontstaan waarbij het Leger des Heils beschikbaar eigen vermogen meer gaat inzetten voor de financiering van (investerings in) bedrijfsactiva (zoals vastgoed, zonnepanelen en leningen) en social impactbeleggingen. Dit vervangt deels de noodzaak voor het Leger des Heils om externe leningen aan te trekken en bevordert per saldo het financieel resultaat. Ook heeft dit een beperkende werking op de omvang van de beleggingsportefeuille. Op de langere termijn, met andere marktomstandigheden, zou een omslag kunnen plaatsvinden waarbij voorrang wordt gegeven aan externe financiering en daarmee beschikbaar krijgen van beleggingsmiddelen. ●

Risicoanalyse

Het Leger des Heils kent een integraal risicomanagement waarmee op gestructureerde en expliciete wijze risico's in kaart worden gebracht en geëvalueerd. Met de uitkomsten van de analyse wordt proactief omgegaan, waardoor risico's beter worden beheerst. Indien nodig worden beheersmaatregelen genomen en geïmplementeerd.

Risicomanagement wordt binnen het Leger des Heils toegepast op drie niveaus: strategisch-tactisch niveau, procesniveau en individueel casus-niveau. In het kader van deze verslaglegging wordt hoofdzakelijk ingegaan op het strategisch-tactische niveau.

Imago

Het imago van het Leger des Heils is sterk, maar verdient blijvend aandacht. De brede activiteiten van het Leger des Heils in de samenleving, nationaal en internationaal, en de betrokkenheid van grote groepen medewerkers en vrijwilligers, maakt dat de organisatie kwetsbaar is voor gevolgen van negatieve publiciteit.

Om dit risico te beheersen hanteert het Leger des Heils een '4-lines-of-defence' model, waarbij beheersingsmaatregelen bestaan op achtereenvolgens het niveau van (1) primaire processen, (2) staffuncties, (3) interne auditfunctie en (4) externe auditors en toezichhoudende functies. In dit model zijn ook beheersingsmaatregelen opgenomen ter voorkoming van fraude, het bewaken van integriteit en onvolkomenheden in financiële rapportages.

Bekostiging van welzijns- en gezondheidszorg

De aanpak van overheden en verzekeraars als het gaat om de financiering van de bekostiging van welzijns- en gezondheidszorg, sluit niet als vanzelfsprekend aan op de werkwijze van het Leger des Heils richting kwetsbare doelgroepen aan de onderkant van de maatschappij. Dat brengt verhoging van risico's op het gebied van kwaliteit, innovatie en

financiering van zorg met zich mee. Er is druk op tarieven voor te leveren zorg, de zorg aan de specifieke doelgroep van het Leger des Heils vraagt om maatwerk en niet-generieke tarieven, er is een groot aantal contractpartners, voorwaarden en declaratiemethoden en er is een toenemende sturing van financiers op formele vereisten aan facturatie. Ook is er druk op werkkapitaal vanwege de overgang van bevoorschotting naar facturatie achteraf en zijn er risico's vanwege leegstand bij langdurige huurcontracten.

Daarnaast is recente stijging van inflatie en rente een toenemend risico als dit niet in hetzelfde tempo in de tarieven wordt gecompenseerd. Daarbij zijn er beperkingen in de beschikbare stuurinformatie. Om de toegenomen financiële risico's het hoofd te bieden, wordt sterk ingezet op verdere procesverbeteringen binnen het indicatie-, registratie-, declaratie- en debiteurenincasso-proces. Er wordt strakker gestuurd op de beheersing van productiviteit en werkkapitaal. Het bestuurlijk en politiek aandacht vragen voor reële tarieven en verantwoordingsmechanismen blijft cruciaal.

Human Resource Management

De complexe doelgroep van het Leger des Heils vraagt om specifieke deskundigheid en vaardigheden van medewerkers en om effectieve en ondernemende leidinggevendens. Vanuit de arbeidsmarkt speelt juist toenemende krapte en concurrentie met daarbij vanuit de Leger des Heils-organisatie de christelijke identiteit als randvoorwaarde bij het aantrekken van medewerkers.

In de koersbepaling 'Op weg naar 2030' neemt de aandacht voor onze medewerkers

en samenspel met het informele netwerk een belangrijke plaats in zodat we met voldoende mensen het werk kunnen blijven doen.

Het (langdurig) verzuim is hoger dan gewenst en er is sprake van relatief veel verloop in het personeelsbestand waardoor het gemiddeld aantal dienstjaren daalde. Het omgaan en motiveren van mensen met complexe problematiek is zwaar.

De arbeidsmarktkrapte is steeds meer een factor voor het kunnen blijven bieden van kwaliteit van zorg en ondersteuning. Een nieuwe arbeidsmarktcommunicatiecampagne (in voorbereiding) en sterk recruitment, met een onderscheidend verhaal wat het Leger des Heils te bieden heeft, tezamen met aantrekkelijke on-boarding van nieuwe medewerkers en het binden/boeien van medewerkers, is ingezet om dreigende personeelstekorten (zoveel mogelijk) te voorkomen.

Kerk en Staat

Gebruikmakend van verschillende onderdelen van de organisatie, wil het Leger des Heils de komende jaren steviger inzetten op presentie en actief zijn in buurten en wijken. Daarbij worden de buurtgerichte activiteiten op de gebieden 'Vrije tijd', 'Zingeving en geloofsoriëntatie' en het 'Aangaan of herstellen van relaties' uitgebreid. Ook worden geloofsgemeenschappen meer ontmoetingsplekken. Hiermee neemt het risico toe op de perceptie dat het Leger des Heils niet meer aan de uitgangspunten van scheiding van Kerk en Staat zou voldoen.

Het Leger des Heils heeft met zijn juridische vormgeving op dit aspect bewust kaders aangebracht. De juridische entiteiten hebben elk een eigen governance- en verantwoordingsstructuur. In de vormgeving van

interne samenwerking in wijken en buurten, worden deze gehandhaafd en gerespecteerd. Dat geeft belangrijke 'checks & balances' om kansen en potentiële spanningsvelden op dit terrein constructief-kritisch te blijven afwegen. In de interactie met de diverse stakeholders zijn we steeds aanspreekbaar op, en blijven we uitleggen hoe, het Leger des Heils invulling geeft aan de uitgangspunten van scheiding van Kerk en Staat. Tevens wordt hieraan aandacht gegeven in bewustwording en training van leidinggevend en medewerkers, evenals in de verantwoording van ontvangen financiering.

Afnemend aantal leden Kerkgenootschap

De rol van religie in de samenleving is verminderd, de 'grote verhalen' spreken het grote publiek niet meer aan. Ook wordt religie minder dan vroeger als sociaal bindmiddel beschouwd. Tegelijkertijd is in de samenleving een zoektocht zichtbaar naar geborgenheid, erbij horen, gezien worden, beleving en zinge-

ving. Veel mensen ervaren echter weerstand ten aanzien van geïnstitutionaliseerde verbanden, zoals traditionele kerken. Het Leger des Heils heeft een eigen cultuur en traditie. Dit kan zowel aantrekkelijk als belemmerend zijn voor mensen die zoeken naar zingeving en spiritualiteit. Het Kerkgenootschap richt zich op vitalisering van de bestaande geloofsgemeenschappen en betere toerusting van het lokale (vrijwilligers) kader. Ook zoekt het Leger des Heils naar andere vormen van geloofsgemeenschappen, dichterbij mensen van deze tijd en hun behoeften. Het bieden van deze ruimte, brengt wel vragen met zich mee over identiteit, herkenbaarheid en eenheid. Dit gaat over zowel uiterlijke vormen als om aspecten als roeping, lidmaatschap en het delen van het theologische gedachtegoed van het Leger des Heils. De komende jaren blijft hierop een nadere doordenking plaatsvinden. Dit moet eraan bijdragen dat de nieuwe geloofsgemeenschappen herkenbaar Leger des Heils zijn.

Structureel dekkingstekort Kerkgenootschap

Naast evangelisatie en pastorale zorg heeft het Kerkgenootschap Leger des Heils activiteiten op het terrein van sociale hulpverlening. De kerkelijke activiteiten worden, met uitzondering van een deel van de kerkelijke sociale hulpverlening, niet vanuit overheidsmiddelen gefinancierd, maar door kerkelijke (leden) bijdragen, de opbrengst van tweedehands textiel, beleggingsopbrengsten en een deel van de inkomsten uit nalatenschappen. Het blijft noodzakelijk om in de komende jaren aanvullende maatregelen te nemen om tot een structureel financieel gezonde huishouding te komen.

Voorziening retraitselagen officieren

Aan Leger des Heilsofficieren worden, na het bereiken van de daartoe gestelde leeftijd, retraitselagen uitgekeerd. Deze uitkeringen komen ten laste van de voorziening voor retraitselagen. De voorziening wordt gevoed

vanuit doorbelaste retraitselagen retraitselagen opbouw aan de aanstelling van de officieren en door het gerealiseerde beleggingsrendement van de specifieke beleggingen van het retraitselagensfonds.

De retraitselagenvoorziening is berekend op actuariële grondslagen waarbij de AG Prognose-tafel 2022 is gehanteerd. Het zogenaamde 'langlevensrisico' is niet extern verzekerd en komt dus volledig voor rekening van het retraitselagensfonds. De op retraitselagenstelling van officieren volgt de door de overheid gehanteerde AOW-leeftijd. Jaarlijks wordt op basis van de actuele marktrente ultimo boekjaar (de rekenrente) een 'technische voorziening' bepaald. Hieruit volgt een theoretische onder- of overdekking. Een onderdekking brengt een risico naar voren dat de groei van activa te laag is om toekomstige retraitselagen te kunnen blijven uitkeren conform de huidige retraitselagenregeling. De dekkinggraad is eind 2022 gestegen tot 106,8%.

Textielinzameling

Er bestaan onzekerheden in de textielinzameling en -verwerking. Het is niet eenvoudig om afzetverbreding en productontwikkeling te realiseren. Tegelijkertijd is er onder westerse consumenten en grote kledingproducenten/winkelketens een toenemend bewustzijn om de negatieve invloed van textielproductie op het milieu te beperken en de levensduur van producten te verlengen. Daarbij bestaat er onzekerheid over het doorzetten, tempo en uitvoering van de voornemens van de EU en de Rijksoverheid, bijvoorbeeld als het gaat om invoering van UPV (Uitgebreide Producenten Verantwoordelijkheid). Al deze omstandigheden maken dat het verzamelen van gebruikt textiel een hoog risicoprofiel heeft gekregen. ReShare heeft in de achterliggende jaren een aantal structurele wijzigingen doorgevoerd in haar bedrijfsvoering om deze onzekerheden en financiële risico's zoveel mogelijk te mitigeren. De organisatie is kleiner en wendbaarder geworden na het doorvoeren van een reorganisatie. ReShare hanteert een kostprijs-plus-model dat maakt dat financiële risico's en financiële resultaten per inzamelcontract meer in evenwicht zijn tussen beide contractpartijen. Verder biedt het 'diep'-sorteren de mogelijkheid om gebruikt textiel breder af te zetten zonder hiermee afscheid te hoeven nemen van bestaande afnemers en markten. Daarbij blijft de doelstelling om bijdragen te leveren aan de distributie van ingezamelde goederen naar mensen met een smalle beurs, aan arbeidsparticipatie van mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt en aan het realiseren van milieu- en klimaatdoelstellingen.

ICT

Het Leger des Heils heeft in toenemende mate te maken met digitalisering, cybersecurity, robotisering, het omgaan met grote stromen informatie, beveiliging van persoonsgegevens en het uitwisselen van informatie. Hierdoor wordt de afhankelijkheid van ICT vergroot. Verschillende gebeurtenissen of incidenten kunnen de operationele gang van zaken van het Leger des Heils op de een of andere manier in gevaar brengen en de mate van zekerbaarheid negatief beïnvloeden. Met als mogelijk reputatie en financiële schade voor de zorgprocessen en ondersteunende functies of de missie van de organisatie.

Het LdH ziet ICT gerelateerde risico's in:

- ongeautoriseerde (kwaadwillige of onbedoelde) openbaarmaking, wijziging of vernietiging van informatie

- de kans dat bepaalde dreigingen misbruik maken van kwetsbaarheden van de ICT systemen
- onvoldoende werking en beveiliging van ICT vanwege niet optimaal zijn infrastructuur en veroudering dan wel onvoldoende ontwikkelcapaciteit en implementatie
- datakwaliteit, gebrek aan invoercontroles, onbedoelde fouten en weglatingen
- onvoldoende effectieve uitwijk, back up en herstelprocedures

Veranderingen in geefgedrag

Wet- en regelgeving omtrent privacy voor de burger maken de werving van nieuwe donateurs lastiger. Tevens is er een risico op het afhaken van bestaande en benaderen van nieuwe donateurs vanwege de stringenter privacywetgeving en het verdwijnen van acceptgiro's. Daar komt bij dat donateurs zich vaak voor een kortere periode aan de gekozen organisatie verbinden. Gezien het grote aantal fondsenwervende instellingen in Nederland, is er een risico dat instellingen elkaar beconcurreren op de goede doelenmarkt. Het Leger des Heils zal in antwoord op deze ontwikkelingen meer gebruik gaan maken van andere manieren van werven, zoals online werving, lokale werving, evenementen en social network evenementen die inspelen op grotere betrokkenheid en beleving van bestaande en potentiële donateurs.

Beleggingen

Beleggen brengt risico's met zich mee; bewustzijn daarvan is noodzakelijk. We laten ons daarbij adviseren door deskundigen. Ook houden we een risicoprofiel aan dat past bij de organisatie en de doelstelling van ons beleid op het gebied van eigen vermogen en beleggen. Zo beleggen we bijvoorbeeld niet in hedge funds, opkomende markten en derivaten. Het risico bestaat dat het beleggingsresultaat negatief wordt beïnvloed door de schommeling in de prijzen van aandelen en obligaties. Dit risico wordt beperkt door passief te beleggen in indextrackers die voldoen aan de uitgangspunten van sociaal verantwoord beleggen zoals opgenomen in het beleggingsbeleid. Door te beleggen in trackers wordt beoogd dichterbij de benchmark te blijven en daardoor bij de brede markt.

Financiële instrumenten

Voor de toelichting op de financiële instrumenten en risico's wordt verwezen naar de jaarrekening, toelichting 12 op de gecombineerde balans. ●

Vermogen

Het Leger des Heils kent beleid op het gebied van vorming van het eigen vermogen. Voor de continuïteit van het uitoefenen van onze activiteiten, is eigen vermogen noodzakelijk. De directies en toezichthouders van de onderscheiden juridische entiteiten voeren, gegeven de diversiteit van activiteiten en de hiermee samenhangende uitgaven en inkomsten, een zelfstandig vermogensbeleid.

Regelgeving
Het Leger des Heils heeft te maken met richtlijnen van subsidiërende overheidsorganen en toezichthoudende instanties. In de verschillende regelgevingen worden eisen gesteld aan de aard en omvang van het vermogen. Deze regelgeving verschilt onderling en is veelal tegenstrijdig waar het gaat om de noodzakelijke omvang van het weerstandsvermogen.

De entiteiten van het Leger des Heils in Nederland behalve Stichting Leger des Heils Woonvermogen hebben een ANBI-status, waardoor de ANBI-randvoorwaarden van toepassing zijn. Een belangrijke voorwaarde is dat een organisatie niet meer vermogen aanhoudt dan redelijkerwijs nodig is voor de continuïteit van het werk. Daarom moet het eigen vermogen beperkt blijven. De vermogenssituatie van het Leger des Heils geeft nu

en op middellange termijn geen aanleiding om in conflict te komen met deze 'anti-oppot-eis' vanuit de ANBI-regelgeving.

Het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) kent in zijn Erkenning Goede doelen organisaties een verwijzing naar de Richtlijn Financieel Beheer Goede Doelen die stelt dat de continuïteitsreserve maximaal 1,5 maal de jaarlijkse kosten van de eigen organisatie mag bedragen. Het CBF verstaat onder de kosten van eigen organisatie: de totale personeelskosten, huisvestingskosten, kantoor- en algemene kosten, afschrijving en rente en de toegerekende kosten publiciteit en communicatie aan werving baten en beheer en administratie. De continuïteitsreserve dient te worden onderbouwd met een risicoanalyse die door het toezichthoudende orgaan moet worden bekrachtigd. Stichting Leger des Heils Fondsenwerving treedt op als keurmerkhouder voor het Leger des Heils in

Nederland. Deze richtlijn heeft daarmee zowel betrekking op Stichting Leger des Heils Fondsenwerving statutair als op het gehele Leger des Heils in Nederland. Ultimo 2022 valt de vermogenssituatie van het Leger des Heils ruim binnen de CBF-norm.

Voor de kerkelijke activiteiten van het Leger des Heils in Nederland geldt dat de geïnvesteerde waarde in onroerende zaken, conform internationale richtlijnen van The Salvation Army, afgedekt moet zijn met eigen vermogen. Deze kapitaalreserve voorkomt toekomstige financiële verplichtingen uit hoofde van rente en aflossing.

Het Leger des Heils onderkent als functies van het eigen vermogen:

- waarborgen van continuïteit;
- financiering van materiële vaste activa;
- egalisatie van nog niet gerealiseerde inkomsten.

Waarborgen van continuïteit

Iedere organisatie kent algemene en specifieke risico's. De door het Leger des Heils onderkende risico's worden toegelicht in het hoofdstuk 'Risicoanalyse'. Om tegenvallers uit hoofde van risico's te kunnen opvangen, moet het Leger des Heils kunnen beschikken over een minimaal beschikbaar eigen vermogen zodat de continuïteit van de Leger des Heilsorganisatie voldoende is gewaarborgd.

Financiering van materiële en immateriële vaste activa

Materiële vaste activa die ten behoeve van door de overheid gesubsidieerde activiteiten zijn aangetrokken, worden in beginsel gefinancierd met vreemd vermogen. Voor dat deel waar geen of moeilijk externe financiering verkrijgbaar is, wordt gebruikgemaakt van interne financiering tegen marktconforme tarieven. Er wordt bij voorkeur gekozen voor langere rentevast periodes.

Voor de financiering van immateriële vaste activa dient een wettelijke reserve te worden aangehouden.

Voor niet-gesubsidieerde activiteiten worden investeringen in vaste activa pas gedaan, wanneer hiertoe voldoende eigen vermogen aanwezig is. Dit om te vermijden dat deze (niet-gesubsidieerde) activiteiten worden belast met toekomstige rente- en aflossingsverplichtingen. Om in de toekomst gebouwen die gefinancierd zijn met eigen vermogen, te kunnen vervangen zonder daarvoor vreemd vermogen te moeten aantrekken, is het noodzakelijk dat dit eigen vermogen jaarlijks op peil wordt gehouden.

Egalisatie van nog niet-gerealiseerde inkomsten

Het Leger des Heils houdt een bestemmingsreserve aan ter hoogte van de verwachte inkomsten uit onbestemde nalatenschappen

die tot en met het boekjaar zijn aangemeld, maar nog niet zijn ontvangen. Pas in het jaar van ontvangst volgt beschikbaarstelling om de doelstellingen te bekostigen.

Herkomst van vermogen

Het Leger des Heils ontvangt jaarlijks substantiële donaties, nalatenschappen en schenkingen van het publiek/bedrijfsleven. In algemene zin geldt dat deze inkomsten gegeven zijn voor bestedingen aan niet door de overheid bekostigde activiteiten. Voornoemde bestedingen lopen in de tijd niet gelijk met de ontvangsten. Hierdoor ontstaan reserves welke bewust aangehouden worden bij Stichting Leger des Heils dan wel Stichting Leger des Heils Fondsenwerving. Hiermee wordt voorkomen dat overheidsinstanties oneigenlijk een beroep zouden kunnen doen op eigen vermogen gevormd vanuit deze donaties, nalatenschappen en schenkingen. Teneinde de continuïteit te verzekeren, kan jaarlijks niet meer aan de continuïteitsreserves worden onttrokken dan de som van het gemiddelde van de toevoegingen aan de betreffende continuïteitsreserve in de achterliggende drie jaren en het bedrag dat aan de Territoriale Raad geadviseerd wordt niet of extra toe te wijzen, in verband met de omvang van het vermogen van het Leger des Heils in Nederland.

Gewenst en beschikbaar weerstandsvermogen

Het Leger des Heils onderkent een spanningsveld met betrekking tot de omvang van het aan te houden vermogen. Enerzijds is er vanuit de missie van de organisatie een sterke behoefte om middelen direct in te zetten voor de hulp, zorg en ondersteuning aan kwetsbare mensen. Anderzijds is er het besef dat maatschappelijke en economische omstandigheden maken dat het aanhouden van een weerstandsvermogen noodzakelijk is.

Vanuit de onderkende functies van eigen vermogen heeft het Leger des Heils criteria gesteld aan de omvang van het gewenste weerstandsvermogen. De berekening van het gewenste weerstandsvermogen leidt ultimo 2022 tot een bedrag van € 197,3 miljoen. Het feitelijk beschikbare weerstandsvermogen is € 176,7 miljoen. Ultimo 2022 is er behoefte aan een extra weerstandsvermogen van € 20,5 miljoen. ●

De weerstandsfactor per 31 december 2022

BEDRAGEN IN 1 MILJOEN EURO

	2022	2021	2020	2019	2018
Exploitatieomvang:					
Besteed aan doelstelling	593,7	541,5	517,5	483,8	453,0
Kosten werving baten	9,3	7,6	7,3	8,9	8,6
Kosten beheer en administratie	2,7	2,1	2,0	1,8	1,7
Totale exploitatieomvang	605,7	551,2	526,8	494,5	463,3
Overheidssubsidies	536,7	491,8	464,8	421,4	401,0
Ontvangsten 50/50, deelnemersgelden, huur omklapwoningen etc.	32,6	24,4	23,0	22,2	20,3
Exploitatieomvang gesubsidieerde activiteiten	569,3	516,2	487,8	443,6	421,3
Saldo: Exploitatieomvang niet gesubsidieerde activiteiten	36,4	35,0	39,0	50,9	42,0
Berekening gewenst weerstandsvermogen					
15% van de gesubsidieerde activiteiten	85,4	77,4	73,2	66,5	63,2
Factor 1.5 maal de niet-gesubsidieerde activiteiten	54,6	52,5	58,5	76,3	63,0
Factor 1.0 maal voor mixed gesubsidieerde buurtactiviteiten	23,0	20,0	16,8	16,9	17,0
Wettelijke reserve (immaterieel actief)	2,6	3,6	4,8	2,7	2,7
Kapitaalreserve financiering activa	34,3	34,1	34,7	33,4	33,9
Reserve egalisatie beleggingsopbrengsten	3,7	5,5	1,1	4,1	1,1
Egalisatiereserve inkomsten nalatenschappen	16,1	11,4	12,4	14,2	10,3
Risicofactor brutomarge ReShare	(6,5)	(6,3)	(5,0)	(3,8)	(6,1)
Eliminatie afschrijvingskosten vaste activa gesubsidieerd	(14,9)	(15,2)	(14,8)	(14,5)	(14,7)
Eliminatie afschrijvingskosten vaste activa overige	(1,0)	(1,0)	(1,2)	(1,7)	(1,5)
Gewenst weerstandsvermogen ultimo boekjaar	197,3	182,0	180,5	194,3	168,9
Beschikbaar weerstandsvermogen	176,7	165,8	150,4	135,1	140,0
Behoeftte aan extra weerstandsvermogen ultimo boekjaar	(20,6)	(16,2)	(30,1)	(59,2)	(28,9)

Gang van zaken tijdens boekjaar

Het jaar 2022 markeerde het 135-jarig bestaan van het Leger des Heils in Nederland.

Na twee coronajaren is ook 2022 weer een opmerkelijk jaar geweest. Met het uitbreken van de oorlog in Oekraïne werd opnieuw een extra beroep op medewerkers, vrijwilligers, donateurs en relaties gedaan. Op verzoek van gemeenten en het Ministerie van Justitie en Veiligheid heeft het Leger des Heils hulp geboden bij zowel de gemeentelijke opvang van vluchtelingen als ook in de coördinatie van opvang bij particuliere gastgezinnen. Dit laatste in samenwerking met het Rode Kruis en Takecarebnb. Het is gelukt om in enkele maanden tijd duizenden extra bedden (naast onze bestaande opvangcapaciteit van 6.200 bedden) beschikbaar te stellen om aan ruim 4.000 Oekraïense vluchtelingen onderdak en begeleiding te bieden. Met de uitvoering van het driejarig Focusplan (2021-2023) zijn we

volop aan de slag met veranderingen die ook voor onze organisatie en zorgverlening nodig zijn. Met een efficiënte projectorganisatie, met betrokken medewerkers en projectleiders vanuit alle geledingen in de organisatie, zijn belangrijke veranderopgaven uitgewerkt. De aanscherping van onze visie op zorg - tot stand gekomen in dialoogsessies met regiodirecties, medewerkers, deelnemers en ervaringsdeskundigen - vormt daarbij de basis voor wat we doen en wie we zijn in relatie tot onze cliënten en samenwerkingspartijen.

Het aantal medewerkers is gestegen om de groei van het werk mogelijk te maken. Door de arbeidsmarktkrapte en de benodigde extra personele inzet in de opvang van Oekraïense vluchtelingen hebben we veel meer dan in andere jaren gebruik moeten maken van personeel-niet in- loondienst. Stichting Leger

de arbeidsmarkt en slechts een beperkte verbetering van de tariefstelling. Wel zijn er extra financiële middelen van het ministerie inzake de werkdrukverlaging bij gecertificeerde instellingen verkregen. Bij de reclassering was de impact van de coronamaatregelen nog merkbaar in de instroom van nieuwe producten. De financiële impact hiervan is nog beperkt in 2022. De afrekening van de gedragsinterventies over 2021 heeft een positieve impact op het resultaat over 2022 gehad.

Het Leger des Heils ziet dat maatschappelijke uitsluiting en eenzaamheid toenemen, traditionele verbanden wegvallen, zorg voor sociaal zwakkeren verschaalt en mensen zoeken naar nieuwe vormen van verbondenheid. Om hiervoor soelaas te bieden zijn Kerkgenootschap Leger des Heils en Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg een samenwerking aangegaan in het programma 'Geloven in de Buurt'. Beide Leger des Heils-rechtspersonen hebben activiteiten op de terreinen 'Buurtwerk' en 'Geloof en zingeving' ingebracht in dit samenwerkingsverband.

In het afgelopen jaar waren er ook zorgen over gestegen energieprijzen en hoge inflatie waardoor mensen in de problemen zijn gekomen. Aan het begin van de winter is het Leger des Heils begonnen met de actie 'Warme Kamers' waarbij het zijn buurthuiskamers heeft opengesteld om mensen niet in de kou te laten zitten. Daarbij zijn ook andere organisaties uitgenodigd om zich bij deze actie aan te sluiten en zo een deken van warme kamers over Nederland te leggen. Dit heeft geleid tot 1.400 warme kamers.

De baten en lasten verbonden aan de activiteiten van 'Geloven in de Buurt' in 2022 resulteerden in een sluitende exploitatie. Kerkgenootschap Leger des Heils heeft in 2022, mede na afloop van de coronacrisis meer baten uit sociale verkoop en bijdragen deelnemers gerealiseerd en werden minder kosten gemaakt dan begroot. Het financiële tekort is in 2022 beperkt gebleven tot € 0,5 miljoen. ReShare is uitgekomen op een break-even resultaat (begroot: € 0,4 miljoen positief).

Om tegenvallers te kunnen opvangen, moet het Leger des Heils kunnen beschikken over

een minimaal beschikbaar eigen vermogen zodat de continuïteit van de organisatie voldoende is gewaarborgd. Voor zover het eigen vermogen niet aangewend is voor de financiering van activa en het beschikbaar houden van benodigde liquide middelen, wordt dit belegd. In 2022 was het rendement op beleggingen nihil (waarvan € 1,5 miljoen ongerealiseerd verlies). Begroot was € 2,6 miljoen positief.

Het Leger des Heils vraagt, samen met andere organisaties, voortdurend aandacht voor de situatie van dak- en thuisloze mensen in Nederland. Het Leger des Heils constateert, op basis van eigen onderzoek, dat het aantal dakloze mensen fors (bijna 25%) is gestegen. Onder jongeren tussen 18 en 22 jaar is er zelfs sprake van een stijging van 50%. Een schrikbarende constatering, zeker als je beseft dat we er alles aan proberen te doen om dakloze mensen, en met name jongeren, een eigen plek te geven. De oplossingen zijn bekend, er is geld, maar als dat nu niet omgezet wordt in actie zal het aantal mensen op straat alleen maar toenemen.

Stichting Leger des Heils Woonvermogen heeft in 2022 het gewenste totaal bedrag van € 10 miljoen aan leningen kunnen aantrekken (2020/2021 in totaal € 20 miljoen). Woonvermogen levert als impactfonds een bijdrage aan het woonplekaanbod van het Leger des Heils aan deelnemers.

Stichting Leger des Heils Fondsenwerving heeft de campagnes en acties geïntensiveerd waardoor de wervingskosten en kosten van beheer en administratie € 1,7 miljoen hoger zijn dan begroot. Door deze intensivering hebben de campagnes en acties € 2,5 miljoen meer opgebracht dan begroot. De landelijke huis-aan-huis-collecte in november 2022 heeft met een opbrengt van ruim € 1,3 miljoen het record van 2021 gebroken. De opbrengsten vanuit nalatenschappen waren in 2022 € 3,7 miljoen hoger dan begroot en € 0,8 miljoen lager dan in 2021.

Vanwege voornoemde ontwikkelingen en omstandigheden heeft het Leger des Heils in Nederland per saldo in 2022 een positief saldo van baten en lasten gerealiseerd van € 10,9 miljoen (begroot: negatief € 0,5 miljoen; 2021: positief € 15,4 miljoen). ●

Vooruitzichten gecombineerde begroting 2023

Na twee intense jaren vanwege de coronapandemie, heeft de Russische inval in Oekraïne wereldwijd enorme impact. Naast veel leed brengt dit de nodige onzekerheid met zich mee. De periode die voor ons ligt is uitdagend en ook moeilijk. Tegelijkertijd is het Leger des Heils juist dan vasthoudend in het geven van zorg en aandacht aan medemensen en in het bijzonder aan hen die geen helper hebben. Dit vanuit de overtuiging dat God dienen mensen dienen is en dat mensen dienen God dienen is.

WELZIJS- EN GEZONDHEIDS- ZORG, JEUGDBESCHERMING EN RECLASSERING

De rol van het Leger des Heils als één van de organiserende organisaties die hulp biedt bij de particuliere opvang van ontheemde Oekraïners zal worden gecontinueerd. Dat geldt ook voor de coördinerende rol bij de gemeentelijk opvang van gevluchte Oekraïners. Het Leger des Heils ziet het als haar taak om er ook te zijn voor mensen die dak- en thuisloos zijn geraakt door oorlogsgeweld.

In het afgelopen jaar is vooral ook vooruitgekeken naar fundamentele veranderingen die zich aftekenen in onze samenleving. Steeds nadrukkelijker komen de grenzen van ons huidige zorgstelsel in zicht en daarmee ook een groeiend besef dat er andere antwoorden gevonden moeten worden om passende zorg en ondersteuning aan kwetsbare mensen ook in de toekomst mogelijk te maken. De krapte op de arbeidsmarkt, zichtbaar in 400 openstaande vacatures, is daar een teken van, maar ook de bureaucratie en complexiteit van systemen en regelingen waarop mensen, die het meest afhankelijk zijn van goede zorg en ondersteuning, vastlopen. Om ons goed voor te bereiden op deze fundamentele veranderingen en daarin onze strategische koers te bepalen, is een scenarioplanning

uitgevoerd met medewerking van ervaringsdeskundigen en externe stakeholders (waaronder brancheorganisaties en gemeentebestuurders) waarbij een beeld gevormd is van de 'wijk van de toekomst'. Hieruit zijn belangrijke hoofdthema's naar voren gekomen voor onze strategische koersbepaling 'Op weg naar 2030'.

Voor wat betreft de Jeugdbescherming staat de organisatie in 2023 opnieuw voor de uitdaging om de jeugdbeschermers te behouden dan wel nieuwe aan te trekken. De krappe arbeidsmarkt in relatie tot het sterk gekaderde en geprotocolleerde werkveld met een doelgroep die in zwaarte alleen maar toeneemt, maakt het behouden en vinden van geschikt personeel dat het vak van jeugdbeschermer wil uitvoeren moeilijk. De kwaliteit van de dienstverlening staat onder druk en de in 2022 gestarte inzet van extra ondersteunende functies zal in 2023 worden voortgezet om een deel van de druk bij de jeugdbeschermers weg te nemen.

De tarieven 2023 voor de Reclassering zijn gebaseerd op het recent afgerond (externe) kostprijsonderzoek. De omvang van het kader voor 2023 ligt in totaliteit in lijn met de omvang van het gerealiseerde subsidiekader over 2022. Indien nodig zal in 2023 ook de interne bedrijfsvoering worden aangepast

naar aanleiding van de uitkomsten van het kostprijsonderzoek.

Het jaar 2023 zal naar verwachting een stabiel beeld geven voor zowel de exploitatieomvang als het medewerkersbestand. In de begroting van 2023 is bescheiden rekening gehouden met de opvang van vluchtelingen uit de Oekraïne. Zowel in het zorgdomein als in de ondersteunende bedrijfsvoering blijft voortdurende aandacht nodig voor het arbeidsverzuim, de kwaliteit van onze basisregistraties en het vinden van de juiste balans tussen beheren en innoveren. We zien dat het met beperkte begeleidingsuren en middelen steeds lastiger wordt de kwaliteit van dienstverlening aan de specifieke Leger des Heils doelgroepen te blijven bieden.

GELOVEN IN DE BUURT

De noodzaak van buurtwerk is de afgelopen jaren meer dan duidelijk geworden. Mensen die zich nog redelijk staande wisten te houden, zijn in nood gekomen. Eenzaamheid en (energie) armoede zijn toegenomen. De behoefte aan contact en verbinding is sterker geworden. Het Leger des Heils houdt dan ook vast aan het voornemen om het buurtwerk te optimaliseren en een goede spreiding te bewerkstelligen. Via verschillende kanalen wordt de behoefte in bepaalde buurten of

wijken in kaart gebracht. Wanneer de behoefte is getoetst wordt gesproken met gemeenten, wijkteams, woningcorporaties en wordt gekeken naar de positionering van het werk van het Leger des Heils in relatie tot bestaande initiatieven.

TEXTIELINZAMELING

De rijksoverheid voert een beleidsprogramma circulair textiel 2020-2025 door. In aansluiting hierop zet Leger des Heils ReShare in op meer transparantie in de textielketen, waardoor onder andere meer inzicht ontstaat in de eindbestemming van reststromen van gebruikt textiel welke nu veelal onbekend is. Samenwerkingen worden aangegaan om het residu te minimaliseren en het aandeel recycklaat te maximaliseren. Ook sociale duurzaamheid blijft onverminderd belangrijk voor ReShare. Er worden werkplekken gecreëerd voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en ruimte geboden voor de inzet van vrijwilligers. De verwachting is dat zowel de omzet uit inzameling als de retail omzet in 2023 zal stijgen, het resultaat zal licht positief zijn.

FONDSENWERVING

De wervingskracht van het Leger des Heils is sterk afhankelijk van de goede naam die de organisatie heeft bij het Nederlandse publiek. Daarom blijven wij het publiek gericht informeren over het Leger des Heils: wie wij zijn, wat wij doen, voor wie wij dat doen en waarom wij dat doen. Het Leger des Heils in Nederland wil in de komende jaren de buurtgerichte activiteiten en informele zorg versterken en uitbreiden. Hiervoor is relatief weinig overheidssubsidie beschikbaar. Stichting Leger des Heils Fondsenwerving zet er op in om hiervoor middelen te werven. Daarnaast zal worden ingezet op gericht werven voor specifieke doelen of projecten. Mede ingegeven door de ervaringen in de afgelopen jaren is de verwachting dat de inkomsten uit fondsenwerving voor het Leger des Heils op korte termijn niet negatief beïnvloed worden door de gevolgen van inflatie, rentestijgingen en de oorlog in Oekraïne. ●

BEDRAGEN IN 1 MILJOEN EURO

	Begroting 2023	Realisatie 2022	Toename / (afname)
Baten			
Baten van particulieren	26,7	30,9	(4,2)
Baten van bedrijven	0,7	0,7	-
Baten van subsidies van overheden	511,2	536,7	(25,5)
Baten van andere organisaties zonder winststreven	1,5	2,9	(1,4)
Som van de geworven baten	540,1	571,2	(31,1)
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	45,3	45,3	-
Som der baten	585,4	616,5	(31,1)
Lasten			
Besteed aan doelstellingen			
Beschermde wonen	175,6	169,9	5,7
Maatschappelijke opvang	81,6	110,3	(28,7)
Ambulante hulp en begeleiding	81,6	75,3	6,3
Verpleging en verzorging	51,5	60,1	(8,6)
Jeugdhulp en gezinsondersteuning	52,0	51,3	0,7
Participatie	33,9	31,7	2,2
Reclassering	26,4	24,5	1,9
Jeugdbescherming	26,0	25,3	0,7
Buurtwerk	18,7	15,9	2,8
Geloof en zingeving	5,5	7,1	(1,6)
Wijkverpleging, behandeling GGZ	6,1	5,7	0,4
Verslavingszorg	6,0	5,3	0,7
Internationale ontwikkelingssamenwerking	3,1	2,3	0,8
Hotel en congrescentrum Belmont	5,8	5,0	0,8
Veldwerk en soepbus	3,7	3,1	0,6
Voorlichting	1,3	0,9	0,4
	578,8	593,7	(14,9)
Wervingskosten	8,9	9,3	(0,4)
Kosten beheer en administratie	2,3	2,7	(0,4)
Som der lasten	590,0	605,7	(15,7)
Financiële baten en lasten	2,7	0,1	2,6
Resultaat	(1,9)	10,9	(12,8)

Bestuursverslag Stichting Leger des Heils (statutair)

Dit bestuursverslag heeft betrekking op Stichting Leger des Heils (statutair). Hierin wordt ingegaan op specifieke elementen die in het jaarverslag verder niet aan de orde zijn.

DE IDENTIFICATIEGEGEVENS ZIJN:

Naam rechtspersoon:
Stichting Leger des Heils
Bezoekadres: Spoordreef 10
Postadres: Postbus 3006
Postcode: 1300 EH
Plaats: Almere
Telefoonnummer: 036-5398105
E-mailadres: secretariaatdv@legerdesheils.nl
Internetpagina: www.legerdesheils.nl
KVK-nummer: 41208155

Stichting Leger des Heils heeft binnen het Leger des Heils in Nederland de rol van interne bankier en beheerder van het belegde vermogen van de entiteiten. Daarnaast heeft de stichting een aantal andere verantwoordelijkheidsgebieden, waaronder:

- de toepassing van de vastgestelde verdeelsleutels op de inkomsten van de stichting (met name nalatenschappen);
- het beheer van het Retraitefonds officieren;
- entiteit overstijgende beheerszaken voor zover niet anders ondergebracht.

Stichting Leger des Heils heeft geen personeel in dienst, maar maakt voor het vervullen van zijn taken, op basis van een dienstverlenings-overeenkomst gebruik van personeel van Stichting Leger des Heils Dienstverlening.

RISICO'S EN ONZEKERHEDEN

Retraitefonds

Aan Leger des Heilsofficieren worden, na het bereiken van de daartoe gestelde leef-

tijd, retraitsleutels uitgekeerd. Deze uitkeringen komen ten laste van de voorziening voor retraitsleutels. De voorziening wordt gevoed vanuit doorbelaste retraitskosten aan de aanstellingen van de actieve officieren en door het gerealiseerde beleggingsrendement van de specifieke beleggingen van het retraitsfonds. De administratie en excasso van het retraitsfonds zijn uitbesteed aan Syntus Achmea.

De retraitsvoorziening is berekend op actuariële grondslagen waarbij de AG Prognose-tafel 2022 is gehanteerd. Het zogenaamde 'langlevensrisico' is niet extern verzekerd en komt dus volledig voor rekening van het retraitsfonds. De op retraitsstelling van officieren volgt de door de overheid gehanteerde AOW-leeftijd. Jaarlijks wordt op basis van de actuele marktrente ultimo boekjaar (de rekenrente) een 'technische voorziening' bepaald. Als hieruit een theoretische onderdekking volgt brengt dit een risico naar voren dat de groei van activa te laag is om toekomstige retraitsleutels te kunnen blijven uitkeren conform de huidige retraitsregeling. De dekkinggraad is eind 2022 gestegen tot 106,2%.

Anders dan bij normaal in het maatschappelijk verkeer voorkomende pensioenregelingen, is bij het Leger des Heils de retraitsregeling eenzijdig door de leiding van het Leger des Heils bij te stellen. Vanwege de aard van het retraitsfonds is er geen verplichting om te voldoen aan de regelgeving voor pensioenfondsen. De Nederlandsche Bank heeft in 2008, na onderzoek, geconcludeerd dat sprake is van een niet-afdwingbare pensioenrechtregeling vanwege de speciale status van het Offi-

ciersverbond. Daarom is de Pensioenwet niet verplicht van toepassing op het retraitsfonds.

VERMOGEN

Continuïteitsreserves

In de jaarrekening is een reserve gevormd teneinde de (beperkte) mismatch tussen interne rente-uitdeling en de gerealiseerde beleggingsinkomsten op te vangen. Dit is de algemene reserve Stichting Leger des Heils. Deze algemene reserve heeft een onder- en bovengrens. Bij het overschrijden van de ondergrens zijn aanvullende projectbestedingen toegestaan, terwijl bij overschrijding van de bovengrens, het meerdere ten gunste van de doelstelling volgens de geldende verdeelsleutel (45%, 45%, 10%) komt. De noodzakelijke ondergrens is bepaald op € 1,0 miljoen.

De noodzakelijke bovengrens is bepaald op 5% van het bedrag, berekend als optelling van continuïteitsreserve, bestemmingsreserves en bestemmingsfondsen. Hieraan wordt (per saldo) toegevoegd de totaalwaarde van deposito's, leningen en rekening-couranten met de entiteiten. Het berekende bedrag wordt ten slotte verminderd met de egalisatie nalatenschappen en de eigen continuïteitsreserve van Stichting Leger des Heils. Gebaseerd op bovenstaande grondslag betekent dit ultimo 2022 een bovengrens ad €3,8 miljoen. Dit vermogen van de Stichting staat ter beschikking aan de Territoriale Raad voor allocatie aan Leger des Heils-doeleinden. Het beleggingsresultaat effecten en een gedeelte van de aanpassing van de reële waarde van vastgoedbeleggingen over 2022 is toegevoegd aan de algemene reserve van

Stichting Leger des Heils. De balanspositie ultimo 2022 van de algemene reserve Stichting Leger des Heils is € 3,7 miljoen en valt daarmee binnen de bandbreedte. Voor de korte/middellange termijn is het mogelijk om vanuit het eigen vermogen van Stichting Leger des Heils medefinanciering te verschaffen.

De andere continuïteitsreserves zijn de reserves waarin de werkelijke ontvangen, niet specifiek bestemde, externe inkomsten op basis van overeengekomen verdeelsleutels toegedeeld worden.

Deze reserves zijn t.b.v.:

- Internationale Ontwikkeling en Samenwerking;
- Kerkgenootschap Leger des Heils;
- Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg;

De toewijzing van gelden uit deze continuïteitsreserves en de daadwerkelijke onttrekking aan deze reserves is de bevoegdheid van het bestuur van de rechtspersoon (Internationale Ontwikkeling en Samenwerking is onderdeel van het Kerkgenootschap) waarvoor het fonds is ingesteld. Toewijzing blijkt uit goedgekeurde begrotingen of specifieke bestuursbesluiten.

Teneinde de continuïteit te verzekeren, kan jaarlijks niet meer aan de continuïteitsreserves worden onttrokken dan de som van:

1. het driejaarsgemiddelde, voorafgaand aan het begrotingsjaar, van de inkomsten van het fonds;
2. het bedrag dat geadviseerd wordt door de Adviescommissie Bedrijfsvoering van de Territoriale Raad.

Indien na afloop van het boekjaar blijkt dat het toegewezen bedrag niet (volledig) is aangewend, dient het niet gebruikte bedrag teruggestort te worden in de reserves.

BESTEMMINGSRERESVES

Bestemmingsreserve Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg

Deze reserve is gevormd om aan gedane toezeggingen door de Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg, ter zake van de bekostiging van niet gesubsidieerde lasten gedurende de looptijd van de projecten, te kunnen voldoen. Hieronder valt onder andere een bijdrage aan de exploitatie van hotel en congrescentrum Belmont.

Bestemmingsreserve Internationale Ontwikkeling & Samenwerking

Deze reserve is gevormd om aan gedane toezeggingen door het Kerkgenootschap Leger des Heils, ter zake van de bekostiging van niet gesubsidieerde lasten gedurende de looptijd van de projecten, te kunnen voldoen.

Bestemmingsreserve onbestemde nalatenschappen

Deze reserve omvat de netto waarde van onbestemde nalatenschappen welke bij het Leger des Heils zijn aangemeld, maar die nog niet ontvangen zijn en derhalve nog niet aan doelstellingen zijn toegekend.

Herwaarderingsreserve

In deze reserve wordt de ongerealiseerde herwaarderingsreserve van beleggingen in vastgoed verantwoord.

Bestemmingsreserve hulpverlening Leger des Heils Tsjechië en Slowakije

Deze reserve is gevormd als ondersteuningsfonds voor bekostiging van niet-gesubsidieerde projecten van het Leger des Heils in Tsjechië en Slowakije.

BESTEMMINGSFONDSEN

Bestemmingsfonds Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg

Dit fonds is gevormd vanuit nog niet of niet geheel bestede schenkingen, legaten en nalatenschappen met een specifieke (door de gever bepaalde) bestemming binnen het werkveld van Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg. Dit kan zijn een organisatieonderdeel van de betreffende stichting als ook een specifieke activiteit (bijv. jeugdhulpverlening of maatschappelijke opvang).

Bestemmingsfonds Kerkgenootschap Leger des Heils

Dit fonds is gevormd vanuit nog niet of niet geheel, bestede schenkingen, legaten en nalatenschappen met een specifieke (door de gever bepaalde) bestemming, zijnde een afdeling, korps of project van het Kerkgenootschap Leger des Heils.

Bestemmingsfonds Internationale Ontwikkeling & Samenwerking

Dit fonds is gevormd vanuit, nog niet of niet geheel, bestede schenkingen, legaten en nalatenschappen met een specifieke

(door de gever of erflater bepaalde) bestemming, op het gebied van Internationale Ontwikkeling & Samenwerking.

Bestemmingsfonds bestemde nalatenschappen

Dit fonds omvat de netto waarde van schenkingen, legaten en nalatenschappen welke bij het Leger des Heils zijn aangemeld maar nog niet zijn ontvangen en waarbij door de erflater een specifiek doel is aangegeven. Omdat de nalatenschappen nog niet zijn ontvangen, zijn deze nog niet aan doelstellingen toegekend.

VOORUITZICHTEN EN BEGROTING 2023 STICHTING LEGER DES HEILS (STATUTAIR)

De wervingskracht van het Leger des Heils is sterk afhankelijk van de goede naam die de organisatie heeft bij het Nederlandse publiek. Daarom blijven wij het publiek gericht informeren over het Leger des Heils: wie wij zijn, wat wij doen, voor wie wij dat doen en waarom wij dat doen.

De lange termijn-verwachting is een stabiele lijn van inkomsten uit nalatenschappen. Gezien de aard van de inkomsten uit nalatenschappen zijn harde prognoses echter moeilijk te maken. Voor 2023 is (door Stichting Leger des Heils Fondsenwerving) aan inkomsten nalatenschappen en schenkings-overeenkomsten die aan Stichting Leger des Heils worden afgedragen, dan ook een substantieel lager bedrag begroot dan de gerealiseerde opbrengst in 2022. Financiële baten vanuit beleggingen zijn in de begroting lager opgenomen gezien de verwachting eind 2022 voor 2023.

Inflatie, rentestijgingen en oorlog in Oekraïne

De inflatie, rentestijgingen en oorlog in Oekraïne zijn van invloed op de effectenportefeuille van Stichting Leger des Heils. De effecten worden gewaardeerd tegen reële waarde (beurskoers). In de eerste maanden van 2023 zijn koerswinsten behaald. De situatie blijft echter fragiel. Mogelijk is dat de voor 2023 begrootte opbrengst effecten niet gehaald zal worden. Voor een toelichting op de impact van de inflatie, rentestijgingen en oorlog in Oekraïne op het Leger des Heils in Nederland wordt verwezen naar het hoofdstuk 'Voorzichten en begroting 2023' van het jaarverslag.

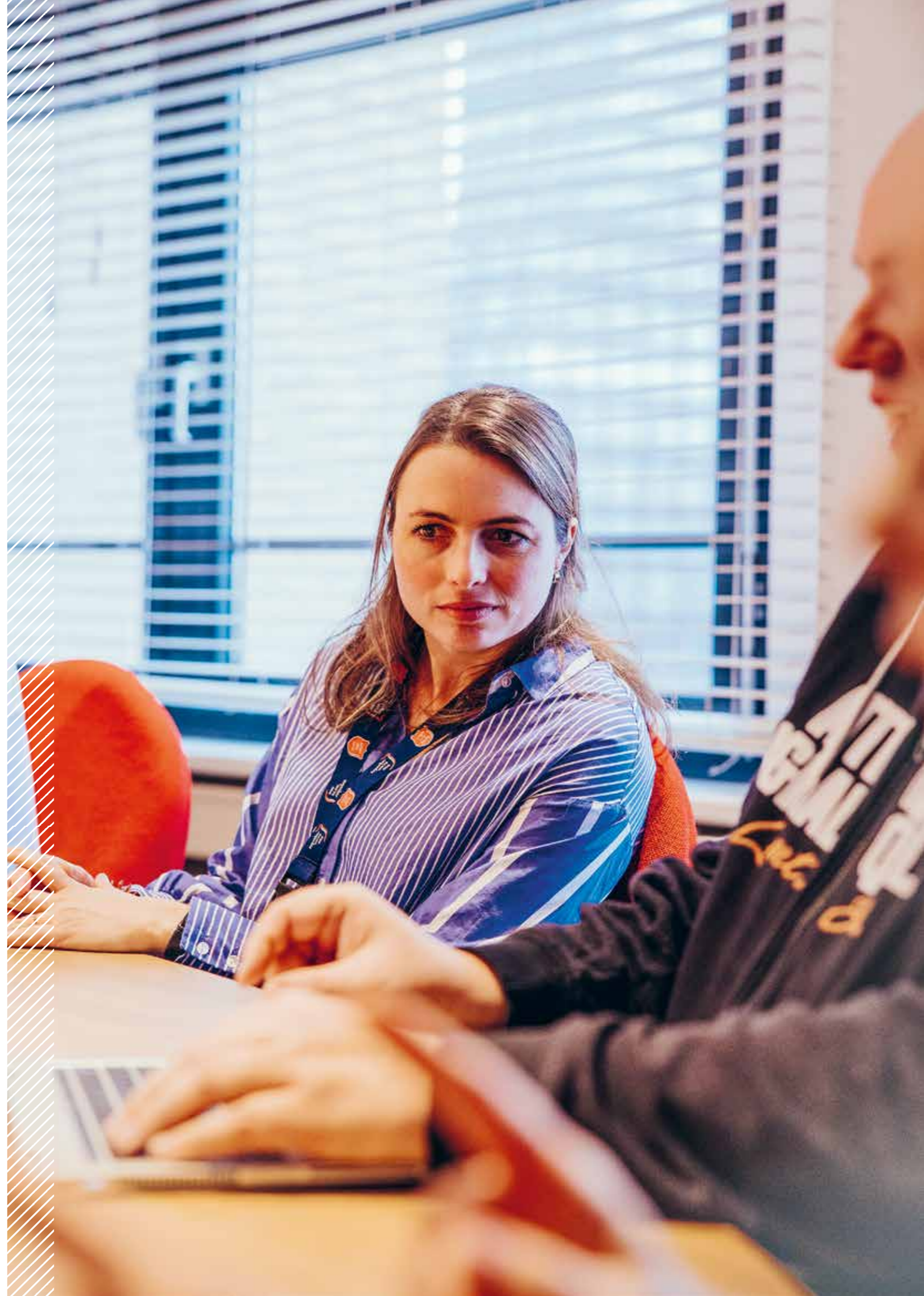
De exploitatie begroting voor 2023

BEDRAGEN IN 1 MILJOEN EURO

	Begroting 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021
Baten			
Verbonden organisaties zonder winststreven	10,6	14,2	14,4
Som van de baten	10,6	14,2	14,4
Lasten			
Besteed aan doelstelling			
Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg	8,0	4,1	3,8
Kerkgenootschap Leger des Heils	6,5	5,1	5,1
Internationale Ontwikkeling & Samenwerking	1,7	1,1	2,6
Som der lasten besteed aan doelstelling	16,2	10,3	11,5
Kosten beheer en administratie	-	0,2	-
Saldo voor financiële baten en lasten	(5,6)	3,7	2,9
Financiële baten en lasten	3,0	-	6,1
Saldo van baten en lasten	(2,6)	3,7	9,0

Almere, 31 mei 2023

- Commissioner Bente Gundersen, voorzitter
- Kolonel Donna Evans, vice voorzitter
- Lt.-kolonel John den Hollander, secretaris-penningmeester en stichtingsdirecteur.

Jaarrekening 2022

hells.nl

Inleiding

Voor u ligt de jaarrekening van Stichting Leger des Heils. Stichting Leger des Heils is onderdeel van het Leger des Heils in Nederland. De rechtspersonen die behoren tot het Leger des Heils in Nederland vormen samen een groep. Deze stichtingen zijn naast elkaar opererend met afzonderlijke governance-organen en -codes. Het Leger des Heils wil zich als groep richting de maatschappij verantwoorden. Omdat een groepshoofd ontbreekt, is jaarverslaggeving volgens de methode van consolidatie niet mogelijk. Daarom is ervoor gekozen gecombineerde cijfers te presenteren als toelichting in de statutaire jaarrekening van Stichting Leger des Heils. Op deze wijze wordt ook invulling gegeven aan de verantwoordingsvoorschriften van het CBF in het kader van de afgifte van het CBF-keurmerk aan Stichting Leger des Heils Fondsenwerving (de houder van het CBF-certificaat Erkend Goed Doel), waarbij geldt dat alle onderdelen van het Leger des Heils zijn meegenomen in de CBF-verantwoording.

Deze jaarrekening bevat de statutaire jaarrekening van Stichting Leger des Heils met als toelichting de gecombineerde cijfers van de groep Leger des Heils in Nederland, gebaseerd op de jaarrekeningen van de entiteiten. Hierbij zijn onderlinge posities en transacties geëlimineerd.

De tot de groep Leger des Heils in Nederland behorende rechtspersonen brengen separaat een jaardocument uit met daarin opgenomen de jaarrekening opgesteld in overeenstemming met de voor de entiteit geldende verslaggevingsregels. ●

Gecombineerde balans

BEDRAGEN IN 1 MILJOEN EURO

Actief	31 december 2022	31 december 2021
Vaste activa		
1 Immateriële vaste activa	2,7	3,6
2 Materiële vaste activa	185,8	174,6
3 Financiële vaste activa	0,2	0,3
	188,7	178,5
Viottende activa		
4 Voorraden	1,4	1,3
5 Debiteuren en overige vorderingen	59,4	56,0
6 Effecten	32,8	39,1
7 Liquide middelen	114,6	83,1
	208,2	179,5
Totaal	396,9	358,0
Passief		
8 Reserves en fondsen		
Bestemmingsreserves	50,7	45,5
Bestemmingsfondsen	27,9	23,1
Wettelijke reserves	5,4	5,8
Continuïteitsreserves	92,7	91,4
	176,7	165,8
9 Voorzieningen	39,2	42,5
10 Langlopende schulden	71,8	66,3
Kortlopende schulden		
11 Overige kortlopende schulden	109,2	83,4
	109,2	83,4
Totaal	396,9	358,0

Gecombineerde staat van baten en lasten

BEDRAGEN IN 1 MILJOEN EURO

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Baten			
14 Baten van particulieren	30,9	23,7	32,0
15 Baten van bedrijven	0,7	0,6	0,6
16 Baten van subsidies van overheden	536,7	484,5	491,8
17 Baten van andere organisaties zonder winststreven	2,9	1,9	1,9
Som van de geworven baten	571,2	510,7	526,3
18 Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	45,3	44,5	34,2
Som der baten	616,5	555,2	560,5
Lasten			
19 Besteed aan doelstellingen			
Beschermd wonen	169,9	163,4	148,9
Maatschappelijke opvang	110,3	71,6	85,1
Ambulante hulp en begeleiding	75,3	77,2	76,9
Verpleging en verzorging	60,1	56,6	59,7
Jeugdhulp en gezinsondersteuning	51,3	51,9	50,3
Participatie	31,6	27,1	30,3
Reclassering	24,6	25,8	24,5
Jeugdbescherming	25,3	23,7	23,6
Buurtwerk	15,9	13,4	13,5
Geloof en zingeving	7,1	8,5	6,5
Wijkverpleging, behandeling GGZ	5,7	5,4	5,8
Verslavingszorg	5,3	5,2	4,8
Internationale ontwikkelingssamenwerking	2,3	3,2	4,0
Hotel en congrescentrum Belmont	5,0	5,5	3,3
Veldwerk en soepbus	3,1	2,8	3,1
Voorlichting	0,9	1,2	1,2
	593,7	542,5	541,5
19 Wervingskosten	9,3	8,3	7,6
19 Kosten beheer en administratie	2,7	3,3	2,1
Som der lasten	605,7	554,1	551,2
Saldo voor financiële baten en lasten	10,8	1,1	9,3
20 Financiële baten en lasten	0,1	(1,6)	6,1
Saldo van baten en lasten	10,9	(0,5)	15,4
Bestemming saldo van baten en lasten			
Toevoeging/ontrekking aan:			
Bestemmingsreserves	5,2		(1,9)
Bestemmingsfondsen	4,8		7,4
Wettelijke reserves	0,5		0,7
Continuïteitsreserve	0,4		9,2
	10,9	(0,5)	15,4

Gecombineerd kasstroomoverzicht

BEDRAGEN IN 1 MILJOEN EURO

Kasstroom uit operationele activiteiten	2022	2021
Saldo voor financiële baten en lasten	10,8	9,3
Aanpassingen voor:		
1/2 - afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	17,4	15,9
2 - niet gerealiseerde waardeveranderingen	(0,6)	(2,0)
9 - mutaties voorzieningen	(3,2)	4,1
	13,6	18,0
Veranderingen in vlottende middelen:		
4 - voorraden	(0,1)	(0,4)
5 - debiteuren en overige vorderingen	(3,4)	7,1
6 - effecten	6,3	(6,9)
11 - kortlopende schulden	25,8	(9,3)
	28,6	(9,6)
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	53,0	17,7
20 Financiële baten en lasten	0,1	6,1
	0,1	6,1
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	53,1	23,8
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
2 Investerings materiële vaste activa	(29,3)	(23,0)
2 Desinvesteringen materiële vaste activa	2,1	3,3
1 Investerings immateriële vaste activa	-	-
1 Desinvesteringen immateriële vaste activa	-	-
3 Uitgegeven leningen u/g	-	-
3 Aflossing leningen u/g	0,1	0,2
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	(27,1)	(19,5)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
10 Nieuw opgenomen leningen	10,0	7,0
10 Aflossing langlopende schulden	(4,5)	(3,9)
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten	5,5	3,1
Mutatie geldmiddelen	31,5	7,3
Stand geldmiddelen per 1 januari	83,1	75,8
Stand geldmiddelen per 31 december	114,6	83,1
Mutatie geldmiddelen	31,5	7,3

Totstandkoming gecombineerde financiële overzichten

ALGEMENE GEGEVENS

Stichting Leger des Heils is statutair gevestigd te Amsterdam, feitelijk gevestigd te Spoordreef 10, Almere en staat ingeschreven bij de KvK onder nummer 41208155.

De stichtingen die behoren tot Het Leger des Heils in Nederland vormen samen een groep; er is sprake van een organisatorische verbondenheid en economische eenheid. Deze stichtingen zijn naast elkaar opererend met afzonderlijke governance-organen en -codes. Geen van de tot de groep behorende entiteiten heeft doorslaggevende zeggenschap over de andere entiteiten.

Omdat een groepshoofd ontbreekt, die de centrale leiding heeft en overheersende zeggenschap heeft over de andere stichtingen van het Leger des Heils, mag volgens de wet geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld worden. Aangezien het Leger des Heils transparant wil zijn richting de maatschappij en de gebruikers van de jaarrekening is ervoor gekozen de gecombineerde cijfers van de groep vrijwillig te presenteren als toelichting op de enkelvoudige jaarrekening van Stichting Leger des Heils uit hoofde van haar verantwoordelijkheid voor het beheer van geldmiddelen en de verdeling van onbestemde centrale inkomsten over de entiteiten.

Op deze wijze wordt ook invulling gegeven aan de verantwoordingsvoorschriften van het Centraal Bureau Fondsenwerving in het kader van de afgifte van het CBF-keurmerk aan Stichting Leger des Heils Fondsenwerving (de houder van het CBF-certificaat Erkend Goed Doel), waarbij geldt dat alle onderdelen van het Leger des Heils zijn meegenomen in de CBF-verantwoording.

Dit jaarverslag bevat de enkelvoudige jaarrekening van Stichting Leger des Heils met als toelichting de gecombineerde cijfers

van de groep Leger des Heils in Nederland, gebaseerd op de jaarrekeningen van de entiteiten. Hierbij zijn onderlinge posities en transacties geëlimineerd.

De tot de groep Leger des Heils in Nederland behorende rechtspersonen brengen separaat een jaardocument uit met daarin opgenomen de jaarrekening. De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de specifiek voor die entiteiten van toepassing zijnde verslaggevingsregels.

VERBONDEN PARTIJEN

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook leden van het bestuur, andere sleutelfunctionarissen in het management van Stichting Leger des Heils en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Het Leger des Heils in Nederland bestaat uit de volgende juridische entiteiten:

- Kerkgenootschap Leger des Heils
- Stichting Leger des Heils
- Stichting Leger des Heils Fondsenwerving
- Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg
- Stichting Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering
- Stichting Leger des Heils Dienstverlening
- Stichting Leger des Heils ReShare
- Stichting Leger des Heils Woonvermogen
- Scouting Vereniging Leger des Heils

Kerkgenootschap Leger des Heils

Kernfuncties van het kerkgenootschap Leger des Heils zijn evangelisatie, geestelijke groei, verbondenheid en dienstverlening aan de naaste. Een groot deel van de activiteiten van het kerkgenootschap zijn

ingebracht in het programma 'Geloven in de Buurt'.

Stichting Leger des Heils

De Stichting Leger des Heils is verantwoordelijk voor het beheer van geldmiddelen en de verdeling van onbestemde centrale inkomsten over de andere stichtingen en het Kerkgenootschap.

Stichting Leger des Heils

Fondsenwerving

De Stichting Leger des Heils Fondsenwerving houdt zich bezig met het werven van fondsen onder derden. Deze stichting is houder van het certificaat "Erkend Goed Doel" conform de "Erkenningsregeling Goede Doelen" uitgevoerd door het CBF, waarbij geldt dat alle onderdelen van het Leger des Heils vallen onder de CBF verantwoording.

Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg

De Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg bestaat uit 7 regio's. De stichting is verantwoordelijk voor de professionele gezondheidszorg en het welzijnswerk van het Leger des Heils in Nederland. Hierbij gaat het om maatschappelijke opvang, ouderen- en gezondheidszorg, geestelijke gezondheidszorg, jeugdhulp, verslavingszorg, preventie en maatschappelijk herstel.

Stichting Leger des Heils

Jeugdbescherming & Reclassering

De stichting is verantwoordelijk voor de uitvoer van wettelijke maatregelen zoals ondertoezichtstelling, voogdij, jeugdreclassering en reclasseringstoezicht, advies en begeleiding. De stichting is landelijk actief.

Stichting Leger des Heils Dienstverlening

De Stichting Leger des Heils Dienstverlening verleent tegen kostprijs

ondersteunende diensten aan de andere stichtingen en het Kerkgenootschap.

Stichting Leger des Heils ReShare

Stichting Leger des Heils ReShare draagt actief bij aan verbetering van het milieu, door hergebruik en recyclen van ingezamelde goederen. De stichting stelt ingezamelde goederen ter beschikking aan kwetsbare mensen en verkoopt deze, al dan niet in de ReShare Stores. Deze activiteiten zijn er ook op gericht om werkaanbod voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te creëren.

Stichting Leger des Heils Woonvermogen

Stichting Leger des Heils Woonvermogen heeft tot doel het in- en uitlenen van gelden, het ontvangen en doen van betalingen van hoofdsom, rente, e.d. waardoor de juridische entiteiten van het Leger des Heils in Nederland onroerende zaken of andere activa kunnen financieren. Woonvermogen is een impactfonds, waar vermogende particulieren, families en organisaties middels vastgoedleningen bijdragen leveren aan het woonplekaanbod van het Leger des Heils aan (voormalige) cliënten en deelnemers. Daartoe treedt de Stichting o.a. op als agent en/of trustee en beheert zekerheidsrechten die worden verstrekt in het kader van leningen waarvoor onder andere onroerende zaken of andere activa in onderpand worden gegeven.

Scoutingvereniging Leger des Heils

Deze vereniging heeft tot doel bij te dragen in de ontwikkeling van jonge mensen en gestalte te geven aan het scoutingspel van de Leger des Heils scoutinggroepen, die gebaseerd zijn op de ideeën van Lord Baden Powell en de Bijbel. De vereniging onderhoudt contacten met Scouting Nederland en andere scoutinggroepen.

GRONDSLAGEN VOOR HET OPSTELLEN VAN DE JAARREKENING

Deze gecombineerde jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van Stichting Leger des Heils en is bedoeld om het brede maatschappelijk publiek inzicht te geven in alle door het Leger des Heils in Nederland verkregen middelen en de aanwending daarvan, om zo invulling te geven aan de verantwoordingsvoorschriften van het Centraal Bureau Fondsenwerving in het kader van de afgifte van het CBF-keurmerk aan Stichting Leger des Heils Fondsenwerving (de houder van het CBF-certificaat Erkend Goed Doel), waarbij geldt dat alle onderdelen van het Leger des Heils zijn meegenomen in de CBF-verantwoording.

In deze gecombineerde jaarrekening zijn de zelfstandige Leger des Heils-entiteiten daarom gecombineerd weergegeven, ondanks dat geen sprake is van een groepshoofd volgens de definitie van de richtlijnen voor de jaarverslaggeving.

Significant deel van de activiteiten van het Leger des Heils in Nederland is ondergebracht in Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg en Stichting Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering met de toepassing van de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving RJ 655. De jaardocumenten van deze stichtingen zijn te vinden via jaarverantwoordingzorg.nl.

CONTINUÏTEITSVERONDERSTELLING

Het Leger des Heils in Nederland beschikt over voldoende liquide middelen en de meerjarenprognose wijst uit dat dit in toekomst ook het geval zal zijn. De continuïteit komt hierdoor niet in het geding, derhalve is de jaarrekening opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling.

VERGELIJKING MET VOORGAAND BOEKJAAR

De gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar.

GEBRUIK VAN SCHATTINGEN

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening worden verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen gemaakt. Dit betreffende de volgende schattingen:

- de verwachte gebruiksduur en restwaarde van de vaste activa;
- vastgoedwaardering;
- de voorzieningen;
- de inschattingen met betrekking tot onderhanden werk en opbrengsten;
- de inschatting met betrekking tot de inbaarheid van vorderingen en de daarvoor getroffen voorzieningen.

Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

FUNCTIONELE VALUTA

De posten in de jaarrekening worden gewaardeerd met inachtneming van de valuta van de economische omgeving waarin het Leger des Heils in Nederland haar activiteiten voornamelijk uitoefent (de functionele valuta). De jaarrekening is opgesteld in euro's; dit is zowel de functionele als de presentatievaluta van het Leger des Heils in Nederland. Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum.

In vreemde valuta luidende monetaire activa en verplichtingen worden per balansdatum in de functionele valuta omgerekend tegen de op die datum geldende wisselkoers. In vreemde valuta luidende niet-monetaire activa en verplichtingen die tegen reële waarde worden gewaardeerd, worden naar de functionele valuta omgerekend tegen de wisselkoersen die golden op de data waarop de reële waarden werden bepaald. In vreemde valuta luidende niet-monetaire activa en verplichtingen die op basis van historische kosten worden gewaardeerd, worden niet opnieuw omgerekend.

AFRONDINGEN

De bedragen in de jaarrekening zijn x 1 miljoen euro. Hierdoor kunnen rekenkundige afrondingsverschillen voorkomen van maximaal 0,1 miljoen euro.

ACTIVA, PASSIVA EN SALDO VAN BATEN EN LASTEN

Voor de grondslagen van activa en passiva en voor de bepaling van het resultaat wordt verwezen naar de in de statutaire jaarrekening opgenomen toelichtingen.

OPSTELLING VAN HET KASSTROOM-OVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Betalingen welke voortvloeien uit langlopende leningen worden voor het gedeelte dat betrekking heeft op de rente opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als kasstroom uit financieringsactiviteiten. In deze opstelling is de mutatie van de kortlopende schulden aan de kredietinstellingen begrepen in de mutatie van de kortlopende schulden.

De verkrijgingsprijs van verworven vaste activa is opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geld heeft plaatsgevonden. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de gecombineerde cijfers. Er is derhalve geen enkelvoudig kasstroomoverzicht opgesteld op grond van RJ 640.304. ●

Toelichting op de gecombineerde balans

BEDRAGEN IN 1 MILJOEN EURO, TENZIJ ANDERS VERMELD

Activa

1. Immateriële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	31-12-22	31-12-21
Kosten van software	2,7	3,6
Totaal immateriële vaste activa	2,7	3,6

Het verloop van de immateriële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:

	2022	2021
Boekwaarde per 1 januari	3,6	4,8
Bij: investeringen	-	-
Af: afschrijvingen	0,9	1,2
Boekwaarde per 31 december	2,7	3,6

De kosten van software hebben betrekking op de ontwikkeling van software voor een aantal bedrijfsprocessen binnen Stichting Leger des Heils Reshare, Stichting Leger des Heils Dienstverlening en Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg. Voor de ontwikkelde software is een wettelijke reserve gevormd ten bedrage van € 2,7 miljoen. De immateriële vaste activa worden aangewend ten behoeve van de bedrijfsvoering. Voor het verloopoverzicht per categorie immateriële vaste activa wordt verwezen naar het mutatieoverzicht immateriële vaste activa. Er zijn geen ontwikkelingskosten ten laste van het resultaat gebracht.

2. Materiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	31-12-22	31-12-21
Bedrijfsgebouwen en terreinen	138,4	136,1
Machines en installaties	20,4	18,9
Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting	15,6	16,4
Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering	12,4	6,7
Vastgoedbeleggingen	19,1	16,1
Totaal materiële vaste activa	205,9	194,2
Aanschafwaarde	417,8	393,5
Af: cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	211,9	199,3
	205,9	194,2

Het verloop van de materiële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:

	2022	2021
Boekwaarde per 1 januari	194,2	186,8
Bij: investeringen	31,3	25,0
Af: afschrijvingen	15,8	16,3
Bij: Winsten of verliezen als gevolg van aanpassing van de reële waarde	0,6	2,0
Af: bijzondere waardeverminderingen	2,3	-
Af: desinvesteringen	2,1	3,3
Boekwaarde per 31 december	205,9	194,2
Af: investeringssubsidies	20,1	19,7
Boekwaarde na aftrek van investeringssubsidies	185,8	174,5

Het verloop van de investeringssubsidies in het verslagjaar is als volgt weer te geven:

	2022	2021
Saldo per 1 januari	19,7	19,2
Bij: investeringssubsidies ontvangen in verslagjaar	2,0	2,0
Af: amortisatie van investeringssubsidies	1,6	1,5
Saldo per 31 december	20,1	19,7

De onderhandse verkoopwaarde (reële waarde) van het vastgoed in eigendom is per 31 december 2022 getaxeerd op € 235,4 miljoen. De boekwaarde van de gebouwen in eigendom inclusief de ontvangen investeringssubsidie bedraagt € 89,8 miljoen. Het verschil tussen de reële waarde en de boekwaarde van het vastgoed in eigendom inclusief installaties (rekeninghoudend met bouwsubsidies) bedraagt € 145,6 miljoen positief.

Alle vastgoedbeleggingen zijn eigendom van Stichting Leger des Heils en worden aangehouden om huuropbrengsten of waardestijgingen te realiseren ter financiering van toekomstige uitgaven. Voor dat doel worden onder andere twee vastgoedpanden door Stichting Leger des Heils verhuurd aan andere Leger des Heils entiteiten. Ook deze specifieke panden worden in de gecombineerde jaarrekening gewaardeerd als vastgoedbelegging, aangezien het ontbreekt aan de consolidatievereisten.

De reële waarde van de vastgoedbeleggingen is voor woningen bepaald op basis van de WOZ-waarde rekening houdend met de waarde-mutaties gedurende het boekjaar en rekening houdend met de verhuurde staat. De reële waarde voor gebouwen is bepaald op basis van onafhankelijke, ter zake kundige externe taxateurs. Voor zover de actuele waarde de kostprijs overstijgt is er een herwaarderingsreserve gevormd. De totale herwaarderingsreserve ultimo boekjaar bedraagt € 2,7 miljoen.

De gebouwen en terreinen zijn bezwaard met hypothecaire leningen van ING Bank en Rabobank. Voor een toelichting hierop verwijzen wij naar de specificatie van de langlopende schulden. Voor het verloopoverzicht per categorie materiële vaste activa wordt verwezen naar het mutatieoverzicht materiële vaste activa.

De bijzondere waardeverminderingen betreffen activa die als gevolg van beëindiging van activiteiten zijn afgewaardeerd.

3. Financiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	31-12-22	31-12-21
Leningen u.g.	0,2	0,3
Totaal financiële vaste activa	0,2	0,3

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt:

	2022	2021
Boekwaarde per 1 januari	0,3	0,5
Af: aflossing leningen	0,1	0,2
Boekwaarde per 31 december	0,2	0,3

De post leningen u.g. bestaat voornamelijk uit een lening verstrekt aan officieren ad € 0,2 miljoen. De lening heeft een looptijd langer dan 1 jaar.

4. Voorraden

De specificatie is als volgt:

	31-12-22	31-12-21
Voorraden	1,4	1,3
Totaal voorraden	1,4	1,3

De voorraden betreffen voornamelijk Leger des Heils (bedrijfs)kleding, ICT-hardware (randapparatuur) en de voorraad ingezamelde kleding bij ReShare.

5. Debiteuren en overige vorderingen

De specificatie is als volgt:

	31-12-22	31-12-21
Vorderingen uit hoofde van zorgbesteding	29,6	34,5
Toegezegde nalatenschappen	16,1	11,4
Vorderingen op overige debiteuren	5,5	4,5
Overige vorderingen:		
- Personeel	0,6	0,7
- Overige	7,6	4,9
Totaal vorderingen en overlopende activa	59,4	56,0

Op de vorderingen uit hoofde van zorgbesteding is per 31 december 2022 ten bedrage van € 7,2 miljoen (per 31 december 2021: € 8,9 miljoen) een voorziening opgenomen voor oninbaarheid. De vorderingen uit nalatenschappen en schenkingen vloeien voort uit de waardering van de nog te ontvangen baten uit nalatenschappen en schenkingen. De per balansdatum nog te ontvangen opbrengsten uit nalatenschappen en legaten betreffen dossiers waarvan de omvang betrouwbaar kan worden ingeschat. Het komt incidenteel voor dat vorderingen uit nalatenschappen langer dan 1 jaar openstaan.

In de vorderingen op overige debiteuren zijn per 31 december 2022 vorderingen op cliënten opgenomen ten bedrage van € 5,4 miljoen (per 31 december 2021: € 6,1 miljoen) voortvloeiend uit het beheer van cliëntgelden als integraal onderdeel van de hulpverlening. Op de vorderingen op cliënten is per 31 december 2022 ten bedrage van € 5,0 miljoen (per 31 december 2021: € 5,6 miljoen) een voorziening gevormd voor oninbaarheid. Dit laat onverlet dat de Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg haar rechten op deze gelden zal uitoefenen. De debiteuren en overige vorderingen hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

In de vorderingen op overige debiteuren is per 31 december 2022 ten bedrage van € 0,7 miljoen (per 31 december 2021: € 0,7 miljoen) aan vorderingen opgenomen gerelateerd aan de verkopen van textiel. Hiervoor is ten bedrage van € 0,1 miljoen (per 31 december 2021: € 0,1 miljoen) een voorziening opgenomen voor oninbaarheid.

De reële waarde van de vorderingen benadert de boekwaarde, gegeven het kortlopende karakter van de vorderingen en het feit dat waar nodig voorzieningen voor oninbaarheid zijn gevormd.

6. Effecten

Het verloop van de effecten is als volgt:

	Saldo per 1-1-22	Aankopen	Verkopen	Koersverschillen	Saldo per 31-12-22
Aandelen	28,7	-	-	(4,6)	24,1
Obligaties	7,1	0,7	(0,7)	(1,2)	5,9
Alternatieven	3,3	-	-	(0,5)	2,8
Totaal effecten	39,1	0,7	(0,7)	(6,3)	32,8

De verkrijgingsprijs van de beursgenoteerde aandelen en obligaties in de beleggingsportefeuille inzake de totale effecten bedraagt per 31 december 2022 € 30,2 miljoen. De aandelen en obligaties zijn beursgenoteerd en hebben een frequente marktnotering. De effecten staan ter vrije beschikking van Stichting Leger des Heils. De beleggingen inzake het retraitsfonds worden aangehouden ten behoeve van uitkeringen inzake de retraitsregeling. Per 31 december 2022 bedraagt de beleggingsportefeuille inzake het retraitsfonds € 30,8 miljoen (31 december 2021 € 35,5 miljoen). Dit bedrag is opgebouwd uit € 23,4 miljoen effecten, € 4,2 miljoen vastgoedbeleggingen en € 3,2 miljoen financiële vaste activa. De onder het retraitsfonds verantwoorde beleggingen zijn uitsluitend bestemd voor het doen van uitkeringen uit hoofde van de retraitsregeling en de uitvoeringskosten die verband houden met de uitvoering van de retraitsregeling.

7. Liquide middelen

De specificatie is als volgt:

	31-12-22	31-12-21
Bankrekeningen	112,2	79,7
Kassen	0,3	0,3
Kwaliteitsbankrekening cliënten	2,2	3,0
Betalingen onderweg en kruisposten	(0,1)	0,1
Totaal liquide middelen	114,6	83,1

Ultimo boekjaar is € 40,0 miljoen vastgezet in termijndeposito's. De deposito's hebben een kortlopend karakter en vallen allen vrij voor 31 december 2023.

Behoudens de kwaliteitsbankrekening cliënten ter hoogte van € 2,2 miljoen (31 december 2021: € 3,0 miljoen) en de hierboven genoemde deposito's staan de liquide middelen ter vrije beschikking van de rechtspersoon.

In het kader van de door de Minister van Financiën, op grond van artikel 3:5, vierde lid van de Wet op het financieel toezicht, aan de Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg verleende ontheffing van artikel 3:5, eerste lid, wordt een kwaliteitsbankrekening aangehouden ten behoeve van het beheer van cliëntgelden. De hoogte van het op deze bankrekening aan te houden saldo betreft de aan cliënten verschuldigde bedragen.

In het kader van de belangen die de Wet op het financieel toezicht beoogt te beschermen, is door de ING Bank N.V. in 2001 namens Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg een onherroepelijke en onvoorwaardelijke betalingsgarantie ad. € 1,5 miljoen afgegeven aan De Nederlandsche Bank N.V. Hieraan gekoppeld is een kredietfaciliteit bij de ING BANK N.V. ad. € 1,5 miljoen.

Passiva**8. Reserves en fondsen**

De reserves en fondsen bestaan uit de volgende componenten:

	31-12-22	31-12-21
Bestemmingsreserves	50,7	45,5
Bestemmingsfondsen	27,9	23,1
Wettelijke reserves	5,4	5,8
Continuïteitsreserve	92,7	91,4
Totaal reserves en fondsen	176,7	165,8

De reserves en fondsen zijn een optelsom van de individuele vermogens van de entiteiten van het Leger des Heils in Nederland.

Reserves en fondsen per entiteit

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per 01-1-22	Resultaat- bestemming	Overige mutaties	Saldo per 31-12-22
Welzijns- en Gezondheidszorg en Jeugdbescherming & Reclassering	72,3	9,1	-	81,4
Evangelisatie en kerkelijke sociale hulpverlening	55,3	(2,0)	-	53,3
Internationale Ontwikkeling & Samenwerking	8,7	(0,5)	-	8,2
Dienstverlening	4,7	0,2	-	4,9
Fondsenwerving	4,9	0,3	-	5,2
Reshare	0,1	-	-	0,1
Stichting Leger des Heils	19,8	3,8	-	23,6
Totaal reserves en fondsen	165,8	10,9	-	176,7

De reserves en fondsen per entiteit zoals hiervoor toegelicht hebben betrekking op het totaal van de reserves en fondsen die bestemd zijn voor deze entiteiten. Hiervan staat een deel in de individuele jaarekening van de betreffende entiteit. Daarnaast is in dit overzicht ook het deel van de reserves en fondsen opgeteld dat binnen stichting Leger des Heils en stichting Leger des Heils Fondsenwerving bestemd is voor deze entiteiten.

De besturen/stichtingsdirectie van de verschillende entiteiten binnen het Leger des Heils in Nederland voeren een zelfstandig vermogensbeleid waardoor zij individueel kunnen beschikken over dat deel van de reserves en fondsen die voor de betreffende entiteiten worden aangehouden.

Bestemmingsreserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Egalisatiereserve onbestemde nalatenschappen	Reserves speci- fieke meerjarige projecten	Reserve financiering activa	Totaal
Saldo per 1 januari 2021	11,0	1,7	34,7	47,4
Resultaatbestemming	(1,0)	(0,3)	(0,6)	(1,9)
Overige mutaties	-	-	-	-
Saldo per 31 december 2021	10,0	1,4	34,1	45,5
Saldo per 1 januari 2022	10,0	1,4	34,1	45,5
Resultaatbestemming	4,7	0,3	0,2	5,2
Overige mutaties	-	-	-	-
Saldo per 31 december 2022	14,7	1,7	34,3	50,7

Bestemmingsreserves zijn door de besturen/stichtingsdirectie gevormde reserves t.b.v. een specifieke bestedingsmogelijkheden. De egalisatiereserve onbestemde nalatenschappen omvat de netto waarde van onbestemde nalatenschappen welke bij het Leger des Heils zijn aangemeld, maar die nog niet ontvangen zijn en derhalve nog niet aan doelstellingen zijn toegekend. De reserve financiering activa dient ter financiering van de grond, gebouwen en installaties. Aan deze verantwoordingsystematiek ligt het beleidsuitgangspunt ten grondslag, dat aanschaffing van grond, gebouwen en installaties eerst kan plaatsvinden, indien de hiertoe benodigde middelen in de vorm van een reserve aanwezig zijn, waardoor geen rente- of aflossingsverplichtingen ter zake van de investering in grond, gebouwen en installaties ontstaan. De reserve financiering activa betreft een reserve ter hoogte van de boekwaarde van de kerkelijke gebouwen.

Bestemmingsfondsen

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Fonds van niet bestede inkomsten	Egalisatiefonds bestemde nalatenschappen	Egalisatiefonds subsidie- toezeggingen	Fondsen op naam	Totaal
Saldo per 1 januari 2021	19,7	1,4	(9,0)	3,3	15,4
Resultaatbestemming	1,5	-	5,7	0,2	7,4
Overige mutaties	-	-	0,2	-	0,2
Saldo per 31 december 2021	21,2	1,4	(3,1)	3,5	23,0
Saldo per 1 januari 2022	21,2	1,4	(3,1)	3,5	23,0
Resultaatbestemming	0,2	-	4,7	-	4,9
Overige mutaties	-	-	-	-	-
Saldo per 31 december 2022	21,4	1,4	1,6	3,5	27,9

Bestemmingsfondsen zijn fondsen waarvoor door derden een beperking in de besteding is aangebracht.

Fonds van niet bestede inkomsten is gevormd vanuit niet geheel bestede giften, schenkingen, legaten en nalatenschappen met een specifieke (door de gever bepaalde) bestemming binnen het werkveld van het Leger des Heils.

In het egalisatiefonds bestemde nalatenschappen zijn de nettowaarden van de bij het Leger des Heils aangemelde en nog niet ontvangen nalatenschappen met een specifieke bestemming verantwoord.

Het bestemmingsfonds egalisatie subsidietoezeggingen is overeenkomstig de richtlijnen van overheidsorganen of toezichthoudende instanties bepaald en betreffen de verschillen tussen de werkelijke en de toegekende (zorgsubsidie)budgetten welke ten gunste of ten laste van dit fonds zijn gebracht.

Fondsen op naam: tussen het moment van ontvangst van giften en erfstellingen en het moment waarop deze daadwerkelijk besteed worden aan het daarvoor aangegeven doel, verloopt altijd enige tijd. Bedragen die aan het einde van het jaar nog niet besteed zijn, worden in dit fonds verantwoord. Op deze fondsen kan door donateurs niet zomaar worden gestort. Voor een nadere specificatie van de fondsen op naam wordt verwezen naar het overzicht 'Fondsen op naam'.

Wettelijke reserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Herwaarderings- reserve beleggingen in vastgoed	Reserve ontwikkelings- kosten immateriële vaste activa	Totaal
Saldo per 1 januari 2021	1,5	5,3	6,8
Resultaatbestemming	0,7	-	0,7
Overige mutaties	-	(1,7)	(1,7)
Saldo per 31 december 2021	2,2	3,6	5,8
Saldo per 1 januari 2022	2,2	3,6	5,8
Resultaatbestemming	0,6	(0,1)	0,5
Overige mutaties	-	(0,9)	(0,9)
Saldo per 31 december 2022	2,8	2,6	5,4

Wettelijke reserves hebben betrekking op ontwikkelingskosten van de immateriële vaste activa en op een herwaarderingsreserve voor de ongerealiseerde waardeverandering in de vastgoedbeleggingen.

Continuïteitsreserve

Het verloop is als volgt weer te geven:

	31-12-22	31-12-21
Saldo per 1 januari	91,4	80,7
Resultaatbestemming	0,4	9,2
Overige mutaties	0,9	1,5
Saldo per 31 december	92,7	91,4

De continuïteitsreserve is dat deel van het vermogen waaraan geen bestemming is gegeven. De continuïteitsreserve dient als onderdeel van het weerstandsvermogen om de continuïteit van de hulpverlening zeker te stellen. Het totaal beschikbare weerstandsvermogen, zijnde het totaal van reserves en fondsen, bedraagt € 176,7 miljoen. Jaarlijks wordt een berekening rondom het gewenste weerstandsvermogen uitgevoerd door het Leger des Heils, zie hoofdstuk 3, onderdeel 'Weerstandsfactor'. Het gewenste weerstandsvermogen per 31 december 2022 bedraagt € 197,3 miljoen. De richtlijn Financieel Beheer Goede Doelen stelt dat de continuïteitsreserve maximaal 1,5 maal de jaarlijkse kosten van de organisatie mag zijn. Per 31 december 2022 bedraagt dit maximum voor het Leger des Heils in Nederland 1,5 x € 605,7 miljoen = € 908,6 miljoen. De overige mutaties zien voornamelijk toe op de mutatie van de wettelijke reserves.

9. Voorzieningen

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per 1-1-22	Dotatie	Onttrekking	Vrijval	Saldo per 31-12-22
Voorziening retraitsoelagen	35,3	(3,1)	2,1	-	30,1
Voorziening jubileumuitkeringen	1,2	-	0,2	-	1,0
Voorziening langdurig zieken	3,7	1,5	1,2	-	4,0
Overige voorzieningen	2,2	2,8	0,7	0,2	4,1
Totaal voorzieningen	42,4	1,2	4,2	0,2	39,2

Toelichting in welke mate (het totaal van) de voorzieningen als langlopend moeten worden beschouwd:

	31-12-22
Kortlopend deel van de voorzieningen (< 1 jr.)	6,4
Langlopend deel van de voorzieningen (> 1 jr. < 5 jr.)	12,7
Langlopend deel van de voorzieningen (> 5 jr.)	20,1

Voorziening retraitsoelagen:

Aan Leger des Heils officieren wordt, na het bereiken van de daartoe gestelde leeftijd, een retraitsoelage uitgekeerd. Daarnaast worden aanvullende uitkeringen gedaan aan officieren, die voor die datum arbeidsongeschikt zijn geworden. Deze uitkeringen komen ten laste van de voorziening retraitsoelagen.

De voorziening wordt op actuariële basis berekend. Uitgaande van de gemiddelde levensverwachting van de officieren in retraitsoel is gerekend met een looptijd van de uitkeringen van 10 jaar. De disconteringsvoet bedraagt 2,5% (2021: 0,5%), dit is bepaald op basis van het gemiddelde van zero couponrentes en rentetermijnstructuur (RTS). De actuariële berekende voorziening retraitsoelagen bedraagt ultimo 2022 € 28,4 miljoen (ultimo 2021: € 35,0 miljoen).

Voorziening jubileumuitkeringen:

Deze voorziening heeft betrekking op jubileumgratificaties die plaatsvinden onder voortzetting van het dienstverband. De dotatie in het boekjaar is inclusief de rentekosten. Voor de berekening wordt rekening gehouden met een disconteringsvoet van 0,6% (2021 0,6%).

Voorziening langdurig zieken:

De voorziening voor langdurig zieken is voor het totale personeelsbestand van het Leger des Heils ingeschat op basis van de beloningen van het personeelsbestand dat langer dan vier maanden ziek of arbeidsongeschikt is, rekening houdend met het uitkeringspercentage en de verzekerde risico's van arbeidsongeschiktheid. Kosten van ziekte van medewerkers korter dan vier maanden worden opgenomen in de periode van ziekte.

Overige voorzieningen:

Deze voorziening bestaat met name uit de ingeschatte inkooppremie verzekering WGA HIAAT ad € 1,7 miljoen (31 december 2021: € 0,0), een voorziening voor reorganisatiekosten € 0,4 miljoen (31 december 2021 : € 0,6 miljoen) en een voorziening voor verlieslatende (huur)contracten € 1,5 miljoen (31 december 2021: € 1,6 miljoen). De voorziening voor verlieslatende contracten betreft het negatieve verschil tussen de verwachte voordelen uit de door de instelling na de balansdatum te ontvangen prestaties en de onvermijdbare kosten die tenminste moeten worden gemaakt om van de overeenkomst af te komen, zijnde de laagste van enerzijds de kosten bij het voldoen aan de verplichtingen en anderzijds de vergoedingen of boetes bij het niet voldoen aan de verplichtingen. De tijdwaarde van geld is niet materieel.

10. Langlopende schulden

De specificatie is als volgt:

	31-12-22	31-12-21
Schulden aan kredietinstellingen	71,8	66,3
Totaal langlopende schulden	71,8	66,3

Het verloop is als volgt weer te geven:

	2022	2021
Stand per 1 januari	70,4	67,2
Bij: nieuwe leningen	10,0	7,0
Af: aflossingen	4,1	3,8
Stand per 31 december	76,3	70,4
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	4,5	4,1
Stand langlopende schulden per 31 december	71,8	66,3

Toelichting in welke mate (het totaal van) de langlopende schulden als langlopend moeten worden beschouwd:

	2022	2021
Kortlopend deel van de langlopende schulden (< 1 jr.). (aflossingsverplichtingen)	4,5	4,1
Langlopend deel van de langlopende schulden (> 1 jr. < 5jr.)	25,2	21,7
Langlopend deel van de langlopende schulden (> 5jr.)	46,6	44,6

Voor een nadere toelichting op de langlopende schulden wordt verwezen naar het overzicht langlopende schulden.

De aflossingsverplichtingen zijn verantwoord onder de kortlopende schulden.

Een aantal gebouwen is, tot zekerheid van opgenomen geldleningen, met recht van hypotheek bezwaard. Het totaal van de hypothecaire inschrijvingen op gebouwen ten behoeve van ING Bank N.V. bedraagt per 31 december 2022: € 59,8 miljoen (per 31 december 2021: € 59,8 miljoen). Ook is de bedrijfsuitrusting van Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg verpand. De stichting kent een economische verbondenheid door de hoofdelijkheid en medeschuldenaarschap van Stichting Leger des Heils, Kerkgenootschap Leger des Heils, Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg en Stichting Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering ten opzichte van alle verplichtingen tegenover de ING Bank N.V. Daarbij is vastgelegd dat Stichting Leger des Heils namens de verbonden partijen optreedt als gemachtigde.

Het totaal van de hypothecaire inschrijvingen op gebouwen ten behoeve van de Coöperatieve Rabobank U.A. bedraagt per 31 december 2022: € 14,2 miljoen (per 31 december 2021: € 14,2 miljoen), daarnaast zijn aan de Cooperatieve Rabobank U.A. de inventaris en de huurpenningen met betrekking tot de door deze bank gefinancierde gebouwen verpand.

Aan de Vrijzinnig Protestantse Stichting voor Bejaardenzorg is recht van hypotheek op een gebouw verstrekt van € 0,7 miljoen (per 31 december 2021: € 0,7 miljoen), daarnaast is pandrecht gevestigd op de in dat gebouw aanwezige roerende zaken.

Als zekerheid voor de leningen van Woonvermogen is door kredietgevers en Stichting Leger des Heils Woonvermogen tezamen met Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg een intercrediteurenovereenkomst afgesloten. Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg heeft recht van hypotheek alsmede pandrecht op roerende zaken en huurvorderingen gevestigd ten gunste van € 45 miljoen aan Stichting Leger des Heils Woonvermogen.

11. Overige kortlopende schulden

De specificatie is als volgt:

	31-12-22	31-12-21
Crediteuren	23,0	19,3
Schulden uit hoofde van zorgbesteding	12,9	13,5
Aflossingsverplichtingen langlopende leningen	4,5	4,1
Belastingen en sociale premies	18,4	1,4
Pensioenen	4,3	0,5
Nog te betalen salarissen	1,9	2,6
Vakantiegeld	2,9	2,8
Vakantiedagen	14,4	14,9
Loopbaanbudget	5,8	5,4
Gelden cliënten	2,1	3,0
Leger des Heils Tsjechië & Slowakije en International Headquarters	1,0	1,1
Vooruitontvangen opbrengsten	-	0,9
Overige schulden en overlopende passiva	18,0	13,9
Totaal kortlopende schulden en overlopende passiva	109,2	83,4

Er zijn geen zekerheden gesteld inzake de rekening-courant Leger des Heils Tsjechië & Slowakije en International Headquarters.

Over rente en aflossing is (nog) niets overeengekomen.

Alle kortlopende schulden hebben een resterende looptijd van korter dan een jaar. De reële waarde van de kortlopende schulden benadert de boekwaarde vanwege het kortlopende karakter ervan.

12. Financiële instrumenten**Algemeen**

De tot de Leger des Heils in Nederland behorende entiteiten maken in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die de entiteiten blootstellen aan markt- en/of kredietrisico's. Deze financiële instrumenten zijn in de balans opgenomen.

Het Leger des Heils handelt niet in financiële derivaten en heeft procedures en gedragslijnen om de omvang van het kredietrisico bij elke tegenpartij of markt te beperken. Bij het niet nakomen door een tegenpartij van verschuldigde betalingen blijven eventuele daaruit voortvloeiende verliezen beperkt tot de marktwaarde van de desbetreffende instrumenten. De contractwaarde of fictieve hoofdsommen van de financiële instrumenten zijn slechts een indicatie van de mate waarin van dergelijke financiële instrumenten gebruik wordt gemaakt en niet van het bedrag van de krediet- of marktrisico's.

Kredietrisico

Betreffende de kredietrisico's kan worden opgemerkt, dat bij de zorgentiteiten sprake is van spreiding van het kredietrisico, omdat een groot deel van alle zorggerelateerde baten worden gerealiseerd bij gecontracteerde zorgkantoren en gemeentes. De liquide middelen staan uit bij banken die minimaal een A-rating hebben.

Het kredietrisico op overige debiteuren wordt beperkt door beoordeling van debiteuren vooraf op kredietrisico, het werken met vooruitbetalingen en het actief monitoren van de debiteurenposities.

Prijrisico

Het Leger des Heils heeft prijrisico's bij de inkoop van goederen, diensten en bij verkoop van goederen. Deze risico's worden onder andere ondervangen door meerjarige inkoopcontracten. Stichting Leger des Heils ReShare mitigeert een groot deel van het risico op in- en verkoop van goederen door het hanteren van een kostprijsplusmodel, de inkooprijzen zijn afhankelijk van de verkoopprijzen.

Renterisico en kasstroomrisico

Het renterisico is beperkt tot eventuele veranderingen in de marktwaarde van opgenomen en uitgegeven leningen. Bij deze leningen is sprake van een vast rentepercentage over de gehele looptijd (met inachtneming van contractuele vastgelegde renteherzieningsdata). De leningen worden aangehouden tot het einde van de looptijd. Het Leger des Heils heeft derhalve als beleid om geen afgeleide financiële instrumenten te gebruiken om (tussentijdse) rentefluctuaties te beheersen. Voor de vastrentende leningen liggen de afgesloten rentes boven de marktrente per balansdatum, waardoor de reële waarde van deze schulden hoger is.

Liquiditeitsrisico

Het Leger des Heils in Nederland bewaakt de liquiditeitspositie door maandelijkse liquiditeitsprognoses. Het management ziet erop toe dat voor de stichtingen steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen en dat tevens voldoende financiële ruimte onder de beschikbare faciliteiten beschikbaar blijft om steeds binnen de gestelde lening convenanten te blijven. Naast het aantrekken van langlopende leningen, zijn rekening courant faciliteiten beschikbaar.

13. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

De specificatie is als volgt:

Soort verplichting:	Kortlopend deel (< 1 jaar)	Langlopend deel (> 1 jaar < 5 jaar)	Langlopend deel (> 5 jaar)
Huurverplichtingen	18,0	41,4	23,6
Onderhoudscontracten	0,8	0,1	-
Leaseverplichtingen	1,9	4,3	-
Erfpachtverplichtingen	0,1	-	-
Inkoopverplichting inzameling	1,9	2,6	-

Lease materiële vaste activa

Het Leger des Heils in Nederland least een deel van haar materiële vaste activa. Van deze materiële vaste activa heeft het Leger des Heils in Nederland alleen het gebruiksrecht.

Inkoopverplichting

De inkoopverplichting is gebaseerd op lopende inkoopcontracten, begrote inkoopvolumes en vergoedingen per kilogram.

Rekening-courantkrediet

In 2020 heeft ING Bank N.V. ter financiering van het werkkapitaal een krediet in rekening-courant verstrekt van € 15 miljoen. Ultimo 2022 wordt er geen gebruik gemaakt van dit krediet.

Fiscale eenheid

De verschillende juridische entiteiten van het Leger des Heils in Nederland vormen een fiscale eenheid voor de loon- en omzetbelasting. Dit houdt in dat deze entiteiten aansprakelijk zijn voor elkaars fiscale verplichtingen.

Nalatenschappen belast met vruchtgebruik

Voor een bedrag van € 1,2 miljoen zijn onroerend goed en effecten uit nalatenschappen verkregen, belast met vruchtgebruik (exclusief zuiver vruchtgebruik). Deze verkrijgingen zijn PM gewaardeerd.

Materiële controle

Na afloop van het boekjaar 2022 is er een materiële controle over het boekjaar 2021 afgerond door een zorgfinancier, waarin er opmerkingen over de vastlegging van problematiek van deelnemers worden gemaakt, die zouden kunnen leiden tot een terugbetaling. Daarnaast loopt met dezelfde zorgfinancier een discussie over de tarieven van voorgaande boekjaren. In het verloop van 2023 zal er nader overleg plaatsvinden met de zorgfinancier. De inschatting van het bestuur op datum van jaarrekening is dat deze materiële controle geen materiële impact op de jaarcijfers 2022 en eerder zal hebben.

Mutatieoverzichten

BEDRAGEN IN 1 MILJOEN EURO

Immateriële vaste activa

**Kosten van
ontwikkeling software**

Stand per 1 januari 2022	
Aanschafwaarde	8,6
Cumulatieve afschrijvingen	5,0
Cumulatieve herwaarderingen	-
Boekwaarde per 1 januari 2022	3,6
Mutaties in het boekjaar	
Investeringen	-
Gereed gekomen projecten	-
Afschrijvingen	0,9
Bijzondere waardeverminderingen	-
Desinvesteringen	-
• aanschafwaarde	0,8
• cumulatieve afschrijvingen	0,8
Per saldo	-
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	(0,9)
Stand per 31 december 2022	
Aanschafwaarde	7,8
Cumulatieve afschrijvingen	5,1
Cumulatieve herwaarderingen	-
Boekwaarde per 31 december 2022	2,7
Afschrijvingspercentage	10-33%

Materiële vaste activa

	Gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen	Materiële vaste activa in uitvoering	Vastgoed beleggingen	Totaal Materiële vaste activa
Stand per 1 januari 2022						
Aanschafwaarde	253,6	45,6	73,3	6,7	15,6	394,8
Cumulatieve afschrijvingen	117,5	26,7	56,9	-	-	201,1
Cumulatieve herwaarderingen	-	-	-	-	0,5	0,5
Boekwaarde per 1 januari 2022	136,1	18,9	16,4	6,7	16,1	194,2
Mutaties in het boekjaar						
Investeringen	0,7	0,5	0,2	27,5	2,5	31,4
Gereed gekomen projecten	11,8	4,2	5,6	(21,7)	-	(0,1)
Afschrijvingen	7,4	2,5	5,9	-	-	15,8
Bijzondere waardeverminderingen	1,2	0,4	0,7	-	-	2,3
Mutatie in de reële waarde	-	-	-	-	0,6	0,6
Desinvesteringen						
• Aanschafwaarde	3,6	1,1	3,4	0,1	0,1	8,3
*Cumulatieve afschrijvingen	2,0	0,9	3,3	-	-	6,2
*Cumulatieve herwaardering	-	-	-	-	-	-
Per saldo	1,6	0,2	0,1	0,1	0,1	2,1
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	2,3	1,5	(0,9)	5,7	3,0	11,7
Stand per 31 december 2022						
Aanschafwaarde	262,5	49,2	75,7	12,4	18,0	417,8
Cumulatieve afschrijvingen	122,9	28,3	59,5	-	-	210,7
Cumulatieve herwaarderingen	-	-	-	-	1,1	1,1
Bijzondere waardevermindering	1,2	0,4	0,7	-	-	2,3
Boekwaarde per 31 december 2022	138,4	20,5	15,5	12,4	19,1	205,9
Afschrijvingspercentage	0-5%	5-10%	10-33,3%			

Langlopende schulden

BEDRAGEN IN 1 MILJOEN EURO

De langlopende schulden betreffen hypothecaire leningen verstrekt door:

Leninggever	Afsluitdatum	Hoofdsom (€)	Totale looptijd (in jaren)	Soort lening	Werkelijke rente (%)	Rentevast-periode Restschuld 31-2021 (€)	Nieuwe leningen in 2022 (€)	Aflossing in 2022 (€)	Restschuld 31-12-2022 (€)	Restschuld over 5 jaar (€)	Resterende looptijd in jaren	Aflossing 2023 (€)	
ING Bank N.V.	10-4-1996 t/m 1-3-2019	82,6	10-40	Hypothecair	1,46- 5,22%	8-2-2022 t/m 31-10- 2033	44,1	0,0	3,5	40,6	17,7	1-24	3,1
VPSB - 10	28-5-2008	0,5	20	Hypothecair	Renteloos	0	0,2	0,0	0,2	0,0	0	0,0	
Woonvermogen*	2020, 2021, 2022	20,0	10	Hypothecair	1,9% -3%	31-12-2030 t/m 15-12- 2032	20,0	10,0	0,0	30,0	25,0	8-10	1,0
Rabobank	10-04-2007	11,2	30	Hypothecair	0	10-4-37	6,1	0,0	0,4	5,7	3,9	15	0,4
Totaal		114,2					70,4	10,0	4,1	76,3	46,6	4,5	

* Betreft de leningen die van vermogende particulieren en stichtingen is verkregen via Stichting Leger des Heils Woonvermogen.

Fondsen op naam

BEDRAGEN IN 1 EURO

Fonds en Doelstelling

	Saldo per 1-1-22	Baten eigen fondsen-werving	Rente baten	Kosten beheer en administratie	Besteed aan doelstelling	Overige Mutaties	Saldo per 31-12-22
Majoor Alida Bosshardt Fonds Ondersteunen van Leger des Heils goodwillwerk in Amsterdam, Leger des Heils evangelisatiewerk in Nederland en het Leger des Heils werk in ontwikkelingslanden.	808.393	1.049	9.303	1.608	-	-	817.137
Roubos-van der Starre fonds Het scheppen van voorwaarden voor verzorging en begeleiding van ouderen in centra voor ouderenzorg	784.019	-	9.016	1.568	-	-	791.467
Nienhuis-Hammer fonds Ondersteuning van de Leger des Heils scoutinggroepen in Nederland	365.692	-	4.087	731	-	-	369.048
Babs Nienhuis ASS/ASB Muziekkfonds Ondersteuning kosten- en projecten van ASS en ASB die niet onder de normale exploitatie vallen	276.825	-	3.094	554	-	-	279.365
Fonds Nieuw Leven Ondersteuning van Leger des Heils activiteiten op het terrein van jeugdhulpverlening in Rusland en het faciliteren van de opleiding voor officieren van het Leger des Heils in Tsjechië en Slowakije	258.255	-	2.970	517	-	-	260.708
Muziekkfonds Utrecht Ondersteuning van muziekkorpsen in de provincie Utrecht	239.714	-	2.757	479	-	-	241.992
Vicarien Roest van Limburg fonds Ondersteuning maatschappelijk werk binnen Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg en Kerkgenootschap Leger des Heils	232.905	-	2.678	466	-	-	235.116
J. en A. fonds Ondersteuning van Leger des Heils activiteiten in centra voor ouderen en in de zogenaamde hospices voor terminaal zieken	169.081	-	1.944	338	-	-	170.687
Dr.G.J. Schneiderfonds Ondersteuning activiteiten in centra voor maatschappelijke zorg in het Koninkrijk der Nederlanden	159.061	-	1.743	318	15.000	-	145.485
Koos & Henny Tingafonds Pastorale ondersteuning, jeugdactiviteiten van korps Amsterdam West en Agona Duakwa Clinic in Ghana	94.109	-	1.082	188	-	-	95.003
Ruud Tinga Fonds Bestemming nog nader te bepalen	-	50.000	-	-	-	-	50.000
JMN Fonds Ondersteuning van kinderen die aangewezen zijn op bescherming op het moment dat het kind dit zelf nodig acht	43.961	-	506	88	-	-	44.379
Het Judith en Adri-Thom Bakker fonds Het ondersteunen van Leger des Heils activiteiten in centra voor palliatieve zorg voor kinderen, de zo geheten hospices in Nederland en Goodwillcentra in Amsterdam	4.542	-	-	1	4.541	-	-
	3.436.557	51.049	39.180	6.864	19.541	-	3.500.381

Toelichting op de gecombineerde staat van baten en lasten

BEDRAGEN IN 1 MILJOEN EURO, TENZIJ ANDERS VERMELD

Baten

14. Baten van particulieren

De specificatie is als volgt:

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Campagnes en acties	12,7	10,9	13,3
Collecten	1,3	0,9	1,2
Nalatenschappen en schenkingen	15,2	10,5	16,0
Kerkelijke bijdragen	1,7	1,4	1,5
Overige	-	-	-
Totaal	30,9	23,7	32,0

Baten uit campagnes en acties betreffen voornamelijk bijdragen van donateurs die een doorlopende incasso machtiging hebben afgegeven of bijdragen via donateursmailingen.

15. Baten van bedrijven

De specificatie is als volgt:

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Campagnes en acties	0,7	0,6	0,6
Totaal	0,7	0,6	0,6

16. Baten van subsidies van overheden

De specificatie is als volgt:

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Opbrengsten Wet maatschappelijke ondersteuning	232,7	194,2	216,6
Opbrengsten Jeugdwet	53,8	55,9	52,0
Opbrengsten Wet langdurige zorg	143,6	126,7	117,5
Opbrengsten Justitie	28,6	31,5	27,9
Rijkssubsidies vanwege het Ministerie van Veiligheid en Justitie	25,0	24,3	23,4
Opbrengsten Jeugdbescherming	24,7	24,0	24,0
Opbrengsten zorgverzekeringswet	15,9	16,7	15,4
Zorgprestaties tussen instellingen (onderaanneming)	7,2	8,3	8,6
Rijkssubsidies vanwege het Ministerie van VWS (Zorgbonus)	-	-	2,8
Overige subsidies	5,2	2,9	3,6
Totaal	536,7	484,5	491,8

De stijging van de baten van subsidies van overheden is toe te wijzen aan structurele groei van zorgactiviteiten en het opvangen van vluchtelingen uit Oekraïne. In 2022 is binnen de wet maatschappelijke ondersteuning € 24,0 miljoen (2021 € 0) aan baten verantwoord voor het verlenen van opvang van Oekraïense vluchtelingen. Wel zijn de baten voor corona meerkosten gedaald, in 2021 is binnen de wet maatschappelijke ondersteuning de corona meerkosten voor popup locaties verantwoord ten bedrage van € 8,8 miljoen.

17. Baten van andere organisaties zonder winststreven

De specificatie is als volgt:

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Campagnes en acties	2,9	1,9	1,9
Totaal	2,9	1,9	1,9

18. Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten

De specificatie is als volgt:

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Omzet verkoop textiel	11,7	14,6	10,7
Directe kosten	(5,2)	(5,9)	(4,4)
Netto verkoopopbrengst inzameling en verkoop van textiel	6,5	8,7	6,3
Eigen bijdrage en huur klanten	17,0	19,8	16,4
Omzet 50 50 Arbeidsparticipatie en -reintegratie	15,6	11,2	8,0
Sociale verkoop kleding	1,7	1,4	1,0
Huuropbrengsten gebouwen	1,1	1,0	0,9
Overige diensten	3,4	2,4	1,6
Totaal	45,3	44,5	34,2

Lasten**19. Besteed aan doelstellingen**

De specificatie is als volgt:

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Personeelskosten	410,2	380,3	369,0
Huisvestingskosten	72,4	62,7	67,6
Organisatiekosten	57,8	49,1	52,7
Verzorgings- en activiteitskosten	46,8	42,2	43,0
Afschrijvingen en rente	18,5	19,8	18,9
Totaal	605,7	554,1	551,2
Wervingskosten	(9,3)	(8,3)	(7,6)
Kosten beheer en administratie	(2,7)	(3,3)	(2,1)
	(12,0)	(11,6)	(9,7)
Totaal	593,7	542,5	541,5

De gezamenlijke baten van Het Leger des Heils in Nederland zijn besteed aan de doelstellingen ongeacht of deze baten uit fondsenwervende activiteiten danwel gesubsidieerde activiteiten voortvloeien. Voor een nadere specificatie van de bestedingen per doelstelling wordt verwezen naar het overzicht 'Bestedingen aan doelstellingen 2022'.

De toewijzing van kosten aan de bestedingen aan doelstellingen vindt plaats op basis van de activiteiten van de verschillende afdelingen.

Alle kosten van activiteiten, die ten doel hebben particulieren, bedrijven, loterijorganisaties, overheden en andere (fondsenwervende) organisaties te bewegen geld te geven voor één of meer van de doelstellingen, worden aangemerkt als wervingskosten.

Kosten van beheer en administratie zijn die kosten die de organisatie maakt in het kader van de (interne) beheersing en administratievoering die niet worden toegerekend aan de doelstelling of de werving van baten.

Over 2022 zijn de wervingskosten 1,6% van de som van de geworven baten (2021: 1,4%). Dit percentage is relatief laag omdat het Leger des Heils in Nederland € 536,7 miljoen (2021: € 491,8 miljoen) aan subsidies van overheden ontvangt.

Personeelskosten

De specificatie is als volgt:

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Lonen en salarissen	264,1	274,1	253,1
Sociale lasten	47,7	50,7	44,2
Pensioenpremies	26,3	27,8	24,2
Subtotaal loonkosten	338,1	352,6	321,5
Kosten woon-werk verkeer	4,6	4,7	4,4
Deskundigheidsbevordering	5,6	6,5	4,5
Andere personeelskosten	16,4	9,2	9,7
Interne doorbelastingen	(16,8)	(17,0)	(16,0)
Subtotaal	348,0	356,0	324,1
Personeel niet in loondienst	57,8	18,8	39,1
Honorarium officieren	4,4	5,5	5,8
Totaal	410,2	380,3	369,0
Gemiddeld aantal personeelsleden op basis van full-time eenheden	5.378	5.149	5.230
Gemiddelde loonkosten per fte	62.875	63.327	61.472

Personeelsleden in het buitenland werkzaam

Er zijn zowel in 2022 als in 2021 geen personeelsleden werkzaam in het buitenland.

Interne doorbelastingen

De personeelskosten van de ondersteunende ICT-, finance-, communicatie-, inkoop- en vastgoedbeheerdiensten (in totaal € 12,9 miljoen) geleverd door Stichting Leger des Heils Dienstverlening zijn binnen het Leger des Heils in Nederland als organisatiekosten doorbelast aan de betreffende bestedingen aan doelstellingen. De personeelskosten gerelateerd aan fondsenwervende activiteiten (in totaal € 3,9 miljoen) zijn doorbelast aan wervingskosten en kosten beheer -en administratie.

Personeel niet in loondienst

Door krapte op de arbeidsmarkt en opvang van Oekraïense vluchtelingen zijn de kosten van personeel niet in loondienst sterk toegenomen.

Organisatiekosten

Onder de organisatiekosten is het honorarium van de externe onafhankelijke accountant opgenomen.

	Realisatie 2022	Realisatie 2021
Controle van de jaarrekening	0,6	0,6
Overige controlewerkzaamheden	0,3	0,3
Fiscale advisering	-	-
Niet-controlediensten	-	-
Vrijval reservering	-	-
Totaal honoraria accountant	0,9	0,9

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. fungeert als onafhankelijke externe accountant van het Leger des Heils.

Deze honoraria hebben betrekking op werkzaamheden over het boekjaar 2022, ongeacht of de werkzaamheden reeds gedurende het boekjaar zijn verricht.

20. Financiële baten en lasten

De specificatie is als volgt:

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Financiële baten	0,1	(1,6)	6,1
Totaal	0,1	(1,6)	6,1

Financiële baten van het Leger des Heils in Nederland komen hoofdzakelijk voort uit het beheer van geldmiddelen binnen de fondsenwervende entiteiten (incl. waardeveranderingen effecten). De financiële lasten van de overige entiteiten zijn verantwoord in de bestedingen aan doelstellingen, "afschrijvingen en rente".

Toelichting bestedingen aan doelstellingen

BEDRAGEN IN 1 MILJOEN EURO

Besteed aan doelstellingen	Personeels- kosten	Huisvestings- kosten	Organisatie- kosten	Verzorgings- en activiteitskosten	Afschrijvingen en rente	Totaal
Beschermde wonen	111,9	27,6	13,1	9,6	7,7	169,9
Maatschappelijke opvang	73,8	18,0	7,3	8,1	3,1	110,3
Ambulante hulp en begeleiding	59,4	4,8	8,2	2,1	0,8	75,3
Verpleging en verzorging	43,0	6,3	3,6	4,3	2,9	60,1
Jeugdhulp en gezinsondersteuning	36,0	3,1	5,7	5,8	0,7	51,3
Participatie	17,1	4,6	3,2	6,0	0,7	31,6
Reclassering	20,2	0,7	2,8	0,6	0,3	24,6
Jeugdbescherming	20,0	0,7	3,6	0,7	0,3	25,3
Buurtwerk	8,4	3,0	1,7	2,0	0,8	15,9
Geloof en zingeving	2,3	2,3	2,4	(0,1)	0,2	7,1
Wijkverpleging, behandeling GGZ	5,0	-	0,7	-	-	5,7
Verslavingszorg	3,8	0,6	0,5	0,3	0,1	5,3
Internationale ontwikkelings- samenwerking	0,6	-	0,2	1,5	-	2,3
Hotel en congrescentrum Belmont	1,8	0,4	0,6	1,6	0,6	5,0
Veldwerk en soepbus	2,4	0,1	0,4	0,2	-	3,1
Voorlichting	0,2	-	0,7	-	-	0,9
Totaal besteed aan doelstellingen	405,9	72,2	54,7	42,7	18,2	593,7
Wervingskosten	2,7	0,2	2,0	4,2	0,2	9,3
Kosten beheer en administratie	1,6	-	1,1	-	-	2,7
Som der lasten 2022	410,2	72,4	57,8	46,9	18,4	605,7
Begroting 2022	380,3	62,7	49,1	42,2	19,8	554,1
Realisatie 2021	369,0	67,6	52,7	43,0	18,9	551,2

De kosten zijn toegerekend aan de doelstellingen op basis van de gevoerde administratie van de betreffende entiteit. Indien de betreffende entiteit meerdere doelstellingen heeft worden de kosten verdeeld op basis van kostenplaatsen of naar rato van de opbrengsten.

Concreet vindt toewijzing plaats op basis van de activiteiten van de betreffende entiteit dan wel de betreffende afdeling binnen een entiteit:

- Alle bedrijfskosten uit zorgactiviteiten worden toegerekend aan de bestedingen aan de doelstellingen.
- De kosten uit de activiteiten inzamelen en verkoop van kleding zijn toegewezen aan de doelstelling participatie.
- De kosten uit activiteiten van het kerkgenootschap zijn toegewezen aan de activiteiten 'buurtwerk', 'geloof en zingeving' en 'internationale ontwikkelingssamenwerking' op basis van de afdelingen binnen de entiteit.
- Met betrekking tot de fondsenwervende activiteiten zijn de kosten gemaakt ten behoeve van de afdeling voorlichting aangemerkt als bestedingen aan de doelstelling met betrekking tot voorlichting.

Bezoldiging bestuurders, directeuren en toezichthouders

Bezoldiging bestuurders en directeuren

	Kapitein Harm Slomp RA	Ir. Bert van de Haar	Karin Bloemendal MMI	Envoy Harm van Teijlingen	Lt-kolonel John den Hollander
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Bezoldiging					
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	37.819	135.462	135.661	127.741	-
Beloningen betaalbaar op termijn	10.862	13.622	13.622	13.107	-
Bezoldiging 2022	48.681	149.084	149.283	140.848	*
Gegevens 2021					
Aanvang en einde functievervulling in 2021	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Bezoldiging 2021	49.031	139.120	139.319	137.914	*

* De financieel-secretaris van het Leger des Heils in Nederland is benoemd door de Generaal van The Salvation Army. Naast zijn functie als Stichtingsdirecteur van Stichting Leger des Heils en Stichting Leger des Heils Woonvermogen vervult hij toezicht-houdende functies in meerdere juridische entiteiten van het Leger des Heils in Nederland. Zijn bezoldiging is opgenomen in het overzicht bezoldiging toezichthouders.

Bezoldiging toezichhouders

	Periode	Totaal Jaarinkomen	Retraite / pensioen-bijdrage	Totaal Bezoldiging 2022
Commissioner Hannelise Tvedt (Commandant)**	1/1 - 31/12	66.898	10.862	77.760
Kolonel Donna Evans (Chef-secretaris)	1/1 - 31/12	43.152	10.862	54.014
Lt.-kolonel John den Hollander (Financieel secretaris)**	1/1 - 31/12	33.608	10.862	44.470
Mr. drs. Arjan Lock	1/1 - 30/09	8.050	-	8.050
Drs. Wytske Postma	30/09 - 31/12	1.600	-	1.600
Mr. drs. Jan de Vries	1/1 - 31/12	7.200	-	7.200
Prof. dr. Willemien den Ouden	1/1 - 31/12	9.600	-	9.600
Drs. Woud Adema RA MBA	1/1 - 31/12	4.824	-	4.824
Faridah Azimullah	1/1 - 31/12	6.153	-	6.153
Ir. Henk Broeders	1/1 - 31/12	5.600	-	5.600
Rien Heijboer	1/1 - 30/09	1.550	-	1.550
Mr. Carolien Heemskerk	1/1 - 31/12	1.350	-	1.350
Drs. Marelva van Erp	1/1 - 31/12	2.300	-	2.300
Drs. Paul Venhoeven	1/1 - 31/12	3.600	-	3.600
Henk Morsink	1/1 - 31/12	1.200	-	1.200
Drs. Judith Meeng	1/1 - 31/12	2.000	-	2.000
Ivana Srecec BA	1/1 - 31/12	2.150	-	2.150
Drs. Cees Hendriks	1/1 - 31/12	400	-	400
Jhr. Mr. Tjalling van Eysinga	1/1 - 31/12	400	-	400
Mr. Maurice van Heemst	1/1 - 31/12	-	-	-

**De commandant, de chef-secretaris en de financieel secretaris van het Leger des Heils in Nederland zijn benoemd door de Generaal van The Salvation Army. Als officier van het Leger des Heils ontvangen zij een toelage zoals opgenomen in bovenstaand overzicht vanwege hun uitvoerende taken ten behoeve van het Kerkgenootschap Leger des Heils, respectievelijk Stichting Leger des Heils. Zij ontvangen geen (additionele) bezoldiging voor hun onbezoldigde toezichhoudende functies in meerdere juridische entiteiten van het Leger des Heils in Nederland.

Statutaire balans

PER 31 DECEMBER 2022, NA RESULTAATBESTEMMING
BEDRAGEN X 1 MILJOEN EURO

Activa	31 december 2022	31 december 2021
Vaste activa		
1 Vastgoedbeleggingen	19,1	16,1
2 Financiële vaste activa	31,5	26,1
	50,6	42,2
Viottende activa		
3 Vorderingen op groepsentiteiten	1,7	13,6
Vorderingen op overige verbonden partijen	-	0,7
Overige vorderingen en overlopende activa	0,1	0,1
Vorderingen en overlopende activa:	1,8	14,4
4 Effecten	32,8	39,1
5 Liquide middelen	61,1	24,4
	95,7	77,9
Totaal	146,3	120,1
Passiva		
6 Reserves en fondsen		
Bestemmingsreserves	16,5	11,4
Bestemmingsfondsen	16,8	16,6
Wettelijke reserves	2,7	2,2
Continuïteitsreserve	36,5	38,6
	72,5	68,8
7 Voorzieningen	30,1	35,3
8 Kortlopende schulden		
Schulden aan groepsentiteiten	40,7	11,9
Schulden aan overige verbonden partijen	1,0	-
Overige schulden	2,0	4,1
	43,7	16,0
Totaal	146,3	120,1

Statutaire staat van baten en lasten

BEDRAGEN X 1 MILJOEN EURO

Baten	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
10 Verbonden organisaties zonder winststreven	14,2	10,2	14,4
Som van de baten	14,2	10,2	14,4
Lasten			
Besteed aan doelstelling			
Stichting Leger des Heils Welzijns- en gezondheidszorg	4,1	6,5	3,8
Stichting Leger des Heils Dienstverlening	-	-	-
Kerkgenootschap Leger des Heils	5,1	6,2	5,1
Internationale Ontwikkeling & Samenwerking	1,1	1,8	2,6
Som der lasten besteed aan doelstelling	10,3	14,4	11,5
Kosten beheer en administratie	0,2	-	-
Saldo voor financiële baten en lasten	3,7	(4,2)	2,9
11 Financiële baten en lasten	-	2,6	6,1
Saldo van baten en lasten	3,7	(1,6)	9,0
12 Saldo van baten en lasten retraitsfonds	-	-	-
Totaal van baten en lasten	3,7	(1,6)	9,0
Resultaatbestemming			
Toevoeging/Ontrekking aan Bestemmingsreserves	5,0	-	(1,3)
Toevoeging/Ontrekking aan Bestemmingsfondsen	0,2	-	1,2
Toevoeging/Ontrekking aan Wettelijke reserves	0,5	-	0,6
Toevoeging/Ontrekking aan Continuïteitsreserves	(2,1)	(1,6)	8,5
Totaal resultaatbestemming	3,7	(1,6)	9,0

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

ALGEMENE GEGEVENS

Stichting Leger des Heils is statutair gevestigd te Amsterdam. Conform het gestelde in de statuten van de stichting wordt een jaarrekening van Stichting Leger des Heils opgesteld. De cijfers uit de jaarrekening van Stichting Leger des Heils worden tevens opgenomen in de gecombineerde jaarrekening van Stichting Leger des Heils welke als toelichting in dit jaarverslag is opgenomen.

GRONDSLAGEN VOOR HET OPSTELLEN VAN DE JAARREKENING

Deze jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving RJ 650. Uitzondering hierop is de presentatie van het retraitsfonds. Vanwege het sterk afwijkende karakter van het retraitsfonds worden de baten en lasten van het retraitsfonds in een separate bijlage verantwoord. In de staat van baten en lasten van Stichting Leger des Heils wordt het resultaat van het retraitsfonds apart verantwoord. Deze hybride toepassing komt voort uit het bijzondere karakter van de stichting die zowel fondsenwervende eigenschappen heeft, als ook voorziet in het beheer van het retraitsfonds en het beleggen van het vermogen van Leger des Heils.

CONTINUÏTEITSVERONDERSTELLING

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

GEBRUIK VAN SCHATTINGEN

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening worden verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen gemaakt. Indien het voor het

geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

FUNCTIONELE VALUTA

De posten in de jaarrekening worden gewaardeerd met inachtneming van de valuta van de economische omgeving waarin de stichting haar activiteiten voornamelijk uitoefent (de functionele valuta). De jaarrekening is opgesteld in euro's; dit is zowel de functionele als de presentatievaluta.

AFRONDINGEN

De bedragen in de jaarrekening zijn x 1 miljoen euro. Hierdoor kunnen rekenkundige afrondingsverschillen voorkomen van maximaal 0,1 miljoen euro.

VERBODEN RECHTSPERSONEN

Als verboden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verboden partij. Ook leden van het bestuur, andere sleutelfunctionarissen in het management van Stichting Leger des Heils en nauwe verwanten zijn verboden partijen.

Het Leger des Heils in Nederland bestaat uit de volgende juridische entiteiten:

- Kerkgenootschap Leger des Heils
- Stichting Leger des Heils
- Stichting Leger des Heils Fondsenwerving
- Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg

- Stichting Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering
- Stichting Leger des Heils Dienstverlening
- Stichting Leger des Heils ReShare
- Stichting Leger des Heils Woonvermogen
- Scouting Vereniging Leger des Heils

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

PERSONEEL

Er waren in 2022 geen personeelsleden in dienst (2021: idem). ●

Grondslagen van waardering van activa en passiva

ACTIVA EN PASSIVA

Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans, staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Een actief wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de stichting zullen toevloeien en het actief een kostprijs of een waarde heeft waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Activa die hier niet aan voldoen worden niet in de balans verwerkt, maar worden aangemerkt als niet in de balans opgenomen activa.

Een verplichting wordt in de balans verwerkt, voor gebeurtenissen uit het verleden, wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag waartegen de afwikkeling zal plaatsvinden op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Onder verplichtingen worden mede voorzieningen begrepen. Verplichtingen die hier niet aan voldoen worden niet in de balans opgenomen, maar worden verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans opgenomen als een transactie niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Dergelijke transacties geven evenmin aanleiding tot het verantwoorden van resultaten. Bij de beoordeling of sprake is van een belangrijke verandering in de economische

realiteit wordt uitgegaan van de economische voordelen en risico's die zich naar waarschijnlijk in de praktijk zullen voordoen, en niet op voordelen en risico's waarvan redelijkerwijze niet te verwachten is dat zij zich voordoen.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. De resultaten van de transactie worden in dat geval direct in de staat van baten en lasten opgenomen, rekening houdend met eventuele voorzieningen die dienen te worden getroffen in samenhang met de transactie. Indien de weergave van de economische realiteit ertoe leidt dat het opnemen van activa waarvan de rechtspersoon niet het juridisch eigendom bezit, wordt dit feit vermeld.

IMMATERIËLE VASTE ACTIVA

De immateriële vaste activa worden bij de eerste waardering tegen de kostprijs (zijnde de verkrijgings- of vervaardigingsprijs) gewaardeerd. Na de eerste waardering wordt het actief gewaardeerd tegen de kostprijs verminderd met cumulatieve afschrijvingen en verminderd met cumulatieve bijzondere waardeverminderingen. Er wordt rekening gehouden met bijzondere waardeverminderingen. Dit is het geval als de boekwaarde van het actief (of van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort) hoger is dan de realiseerbare waarde ervan. De geactiveerde immateriële vaste activa wordt lineair afgeschreven over de geschatte economische levensduur vanaf het moment van in gebruikname.

Uitgaven voor intern ontwikkelde software worden geactiveerd als onderdeel van de vervaardigingsprijs als het waarschijnlijk

is dat het project technisch succesvol zal zijn (dat wil zeggen: als het waarschijnlijk is dat economische voordelen zullen worden behaald) en de kosten betrouwbaar kunnen worden vastgesteld. Voor de geactiveerde intern ontwikkelde software wordt een wettelijke reserve gevormd ter hoogte van het geactiveerde bedrag. De afschrijving van de geactiveerde intern ontwikkelde software vangt aan bij in gebruik name van de software en vindt plaats over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief.

MATERIËLE VASTE ACTIVA

Bedrijfsgebouwen en terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en cumulatieve bijzondere waardeverminderingen verliezen. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Voor de vaststelling of voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt verwezen naar 'Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa'.

Overige vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen.

Investeringsubsidies worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de materiële vaste activa. Van de investeringsubsidies valt jaarlijks een gedeelte ten gunste van het resultaat vrij, in lijn met de afschrijvingstermijn van het gesubsidieerde actief. De vrijval wordt in de staat van baten en lasten gepresenteerd als een vermindering van de afschrijvingen.

Voor verplichtingen tot herstel na afloop van het gebruik van het actief

(ontmantelingskosten) wordt een voorziening getroffen voor het verwachte bedrag op het moment van activering. Dit bedrag wordt verwerkt als onderdeel van de boekwaarde van het actief waartegenover voor het gehele bedrag een voorziening wordt gevormd. De afschrijvingstermijnen van de vaste activa zijn gebaseerd op de verwachte economische levensduur. De gehanteerde afschrijvingstermijnen en voorschriften kunnen hierdoor per pand verschillen.

Groot onderhoud

Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd als zij de gebruiksduur van het object verlengen en/of leiden tot toekomstige prestatie-eenheden met betrekking tot het object. Periodiek groot onderhoud wordt volgens de componentenbenadering geactiveerd. Hierbij worden de totale uitgaven toegewezen aan de samenstellende delen.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

De stichting beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Jaarlijks wordt door een externe taxateur de onderhandse vrije verkoopwaarde van het zorgvastgoed bepaald. Voor de overige panden vind een taxatie plaats indien dit noodzakelijk wordt geacht. Deze vrije verkoopwaarde wordt als directe opbrengstwaarde afgezet tegen de boekwaarde per pand.

Wanneer de directe opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde en er verder aanwijzingen zijn dat de afschrijvingen mogelijk niet gerealiseerd kunnen worden uit de exploitatie, vindt een bedrijfswaardeberekening plaats op basis van de meerjarenbegroting en de verwachte toekomstige bezetting van de locatie. De opbrengstwaarde wordt in eerste instantie ontleend aan een bindende verkoopovereenkomst; als die er niet is, wordt de opbrengstwaarde bepaald met behulp van de actieve markt waarbij normaliter de gangbare biedprijs geldt als marktprijs. De in aftrek te brengen kosten bij het bepalen van de opbrengstwaarde zijn gebaseerd op de geschatte kosten die rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan de verkoop en nodig zijn om de verkoop te realiseren.

Bij de bedrijfswaardeberekening worden de toekomstige kasstromen contant gemaakt tegen een disconteringsvoet, rekening houdend met de verwachte (resterende) economische levensduur, het bezettingspercentage en de restwaarde. Voor de bepaling van de bedrijfswaarde wordt een inschatting gemaakt van de toekomstige netto kasstromen bij voortgezet gebruik van het actief/de kasstroomgenererende eenheid; vervolgens worden deze kasstromen contant gemaakt waarbij een disconteringsvoet wordt gehanteerd van 2,3% (2021: 2,3%). De disconteringsvoet geeft geen risico's weer waarmee in de toekomstige kasstromen al rekening is gehouden.

Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder-waardeverminderingverlies wordt direct als last verwerkt in de winst-en-verliesrekening onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief. Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Ook voor financiële instrumenten beoordeelt de stichting op iedere balansdatum of er objectieve aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen van een financieel actief of een groep van financiële activa. Bij objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen bepaalt de stichting de omvang van het verlies uit hoofde van de bijzondere waardeverminderingen, en verwerkt dit direct in de winst-en-verliesrekening.

Bij financiële activa die gewaardeerd zijn tegen geamortiseerde kostprijs wordt de omvang van de bijzondere waardevermindering bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de effectieve rentevoet van het financiële actief zoals die is bepaald bij de eerste verwerking van het

instrument. Het waardeverminderingverlies dat daarvoor opgenomen was, dient te worden teruggenomen indien de afname van de waardevermindering verband houdt met een objectieve gebeurtenis na afboeking. De terugname wordt beperkt tot maximaal het bedrag dat nodig is om het actief te waarderen op de geamortiseerde kostprijs op het moment van de terugname, als geen sprake geweest zou zijn van een bijzondere waardevermindering. Het teruggenomen verlies wordt in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Bij een investering in eigen vermogensinstrumenten gewaardeerd tegen kostprijs wordt de omvang van de bijzondere waardevermindering bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het financiële actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de actuele vermogenskostenvoet voor een soortgelijk financieel actief. Het bijzondere waardeverminderingverlies wordt slechts teruggenomen indien er aanwijzingen zijn dat een in voorgaande jaren in de jaarrekening verwerkt verlies als gevolg van waardevermindering niet meer aanwezig is of veranderd is.

VASTGOEDBELEGGINGEN

Een vastgoedbelegging wordt aangehouden om huuropbrengsten of waardestijgingen, of beide, te realiseren. Om die reden genereert een vastgoedbelegging kasstromen die grotendeels onafhankelijk zijn van de andere activa van een rechtspersoon. Dit onderscheidt de vastgoedbeleggingen van vastgoed voor eigen gebruik. Op vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven.

Vastgoedbeleggingen, daaronder begrepen vastgoedbeleggingen in ontwikkeling, worden bij eerste verwerking tegen verkrijgingsprijs gewaardeerd en daarna tegen actuele (reële) waarde. De invulling hiervan wordt onder meer gebaseerd op beschikbare marktgegevens en samengesteld door onafhankelijke externe taxateurs. Waardeveranderingen van vastgoedbeleggingen worden verwerkt in de staat van baten en lasten. Daarnaast wordt ten laste van de continuïteitsreserve een herwaarderingsreserve gevormd. De herwaarderingsreserve wordt bepaald als het positieve verschil tussen de reële waarde en de initiële verkrijgings- of vervaardigingsprijs (zonder

rekening te houden met enige afschrijving of waardevermindering).

FINANCIËLE VASTE ACTIVA

De onder financiële vaste activa opgenomen langlopende vorderingen en leningen u/g worden initieel gewaardeerd tegen de reële waarde onder aftrek van transactiekosten (indien materieel). Vervolgens worden deze vorderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Bij de waardering wordt rekening gehouden met eventuele waardeverminderingen.

VOORRADEN

Voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of de realiseerbare waarde indien deze lager is. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten.

FINANCIËLE INSTRUMENTEN

Financiële instrumenten omvatten vorderingen, effecten, liquide middelen, leningen, handelsschulden en overige te betalen posities. Financiële instrumenten worden op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

VORDERINGEN

De eerste waardering van vorderingen is tegen reële waarde, inclusief transactiekosten. Door toepassing van de effectieve rentemethode worden transactiekosten als onderdeel van de amortisatie in de staat van baten en lasten verwerkt. De vervolgwaaardering van vorderingen is tegen geamortiseerde kostprijs (indien geen sprake van agio/disagio of transactiekosten dan geamortiseerde kostprijs gelijk aan nominale waarde). Een voorziening wordt getroffen op grond van verwachte oninbaarheid.

EFFECTEN

Effecten worden bij eerste opname in de balans opgenomen tegen reële waarde, de vervolgwaaardering ervan is afhankelijk van het feit of het onderliggende van de effecten beursgenoteerd zijn of niet. Indien het onderliggende beursgenoteerd is, dan worden de effecten tegen reële waarde opgenomen en worden waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening verantwoord. Indien het onderliggende niet-beursgenoteerd is, worden de effecten tegen kostprijs of lagere

marktwaarde opgenomen. Voor zover per balansdatum de reële waarde lager is dan de kostprijs van de effecten wordt het verschil in de winst-en-verliesrekening verwerkt. De waarde veranderingen in de reële waarde van effecten en de transactiekosten zijn verwerkt in de staat van baten en lasten. Effecten als onderdeel van de vlottende activa hebben een looptijd korter dan een jaar.

LIQUIDE MIDDELEN

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. De liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

VOORZIENINGEN

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De retraitsvoorziening wordt gewaardeerd op basis van actuariële grondslagen. De overige voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

VOORZIENING RETRAITETOELAGEN OFFICIEREN:

Aan Leger des Heils officieren worden na het bereiken van de daartoe gestelde leeftijd en voor zover er voldoende middelen beschikbaar zijn retraitsvoorzieningen uitgekeerd. Daarnaast worden aanvullende uitkeringen gedaan aan officieren die arbeidsongeschikt zijn. Deze uitkeringen komen ten laste van de voorziening retraitsvoorzieningen.

De in de voorziening retraitsvoorziening aanwezige middelen worden beheerd in een afzonderlijke beleggingsportefeuille. Deze afzonderlijke beleggingsportefeuille is

exclusief bestemd voor het doen van uitkeringen uit hoofde van de retraitsvoorziening en uitvoeringskosten die verband houden met de uitvoering van de retraitsvoorziening. De voorziening retraitsvoorzieningen wordt actuariel berekend. De grondslag voor de voorziening is de beste inschatting van de toekomstige uitkeringen contant gemaakt tegen de actuele marktrente die gebaseerd is op het gemiddelde van zero couponrentes en rentetermijnstructuur (RTS). De tegen de actuele marktrente contant gemaakte voorziening is door de externe actuaris berekend op grond van de actuariële grondslagen zonder hierbij rekening te houden met het recht van het Leger des Heils om de retraitsvoorziening eenzijdig aan te passen. Bij de overlevingstafels heeft de actuaris de actuariële tafels van het Actuariel Genootschap, de AG Prognose-tafel 2022 toegepast.

Op basis van het Reglement Retraitefonds heeft het Leger des Heils het recht om huidige en toekomstige retraitsvoorzieningen eenzijdig aan te passen, bijvoorbeeld als de financiële middelen ontoereikend zijn. Rekening houdend met dit recht kan de voorziening nooit hoger zijn dan de beleggingen in het retraitsvoorzieningsfonds minus de schulden uit hoofde van de retraitsvoorziening. Indien de beleggingen van het retraitsvoorzieningsfonds hoger zijn dan de actuariel berekende voorziening wordt een bestemde reserve gevormd onder de reserves en fondsen.

Toevoeging aan en vrijval van de voorziening worden ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht.

SCHULDEN

Onder de langlopende schulden worden schulden opgenomen met een resterende looptijd van meer dan één jaar. De kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar. De schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden. ●

Grondslagen van resultaatbepaling

ALGEMEEN

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en de lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden verantwoord in het jaar waarin de baten zijn gerealiseerd. Lasten worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. De overige baten en lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben.

OPBRENGSTEN

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden in de staat van baten en lasten verwerkt wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de dienstverlening op balansdatum is gericht betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald.

Indien het resultaat van een bepaalde opdracht tot dienstverlening niet op betrouwbare wijze kan worden bepaald, worden

de opbrengsten verwerkt tot het bedrag van de kosten van de dienstverlening die worden gedekt door de opbrengsten. De met de opbrengsten samenhangende lasten worden toegerekend aan de periode waarin de baten zijn verantwoord. Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden verwerkt zodra alle belangrijke rechten en risico's met betrekking tot de eigendom van de goederen zijn overgedragen aan de koper.

SUBSIDIES

Subsidies worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruit ontvangen baten zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat de stichting zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden. Subsidies ter compensatie van gemaakte kosten worden systematisch als opbrengsten in de resultatenrekening opgenomen in dezelfde periode als die waarin de kosten worden gemaakt. Subsidies ter compensatie van de kosten van een actief worden systematisch in de resultatenrekening opgenomen gedurende de gebruiksduur van het actief.

VERBONDEN ORGANISATIES ZONDER WINSTSTREVEN

Baten uit campagnes en acties worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer ze zijn gerealiseerd. Baten uit nalatenschappen worden opgenomen in het boekjaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld als op grond van het stadium waarin de afhandeling van de nalatenschap zich bevindt, een redelijke schatting van de ontvangst kan worden gemaakt. Verkrijgingen belast met vruchtgebruik worden bij zuiver vruchtgebruik (Leger des Heils in Nederland beschikt over het bloot eigendom en de vruchtgebruiker kan de nalatenschap niet vervreemden, beleggen, of op de nalatenschap interen) in de staat van baten en lasten opgenomen

als verwachte bedragen. Voor zover door derden een specifieke bestemming is aan gegeven inzake een nalatenschap is deze als bestemde nalatenschap onder de bestemmingsfondsen verwerkt.

PERSONELE KOSTEN

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voorzover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

De beloningen van het personeel worden als last in de staat van baten en lasten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de instelling.

Indien een beloning wordt betaald, waarbij geen rechten worden opgebouwd (bijvoorbeeld doorbetaling in geval van ziekte of arbeidsongeschiktheid) worden de verwachte lasten verantwoord in de periode waarover deze beloning is verschuldigd. Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen (inclusief ontslagvergoedingen) aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid wordt een voorziening opgenomen. De verantwoorde verplichting betreft de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichting op balansdatum af te wikkelen. De beste schatting is gebaseerd op contractuele afspraken met personeelsleden (CAO en individuele

arbeidsovereenkomsten). Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht.

PENSIOENEN

Het Leger des Heils in Nederland heeft voor haar werknemers een toegezegde pensioenregeling. In afwijking van voornoemde nemen officieren niet deel aan de toegezegde pensioenregeling. Aan officieren wordt na het bereiken van de daartoe gestelde leeftijd, een retraitetoelage uitgekeerd. Voor de verwerking van deze retraitetoelage in de jaarrekening wordt verwezen naar 'Voorziening retraitetoelagen officieren'. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd. De verplichtingen, die voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds Zorg en Welzijn en Pensioenfonds SPNG. Het Leger des Heils in Nederland betaalt hiervoor premies waarvan de helft door de werkgever wordt betaald en de helft door de werknemer. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat. Voor pensioenfondsen geldt regelgeving met betrekking tot de vereiste dekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste twaalf dekkinggraden. Per december 2022 bedroeg de dekkingsgraad van bedrijfstakpensioenfonds Zorg en Welzijn 111,6% en van Pensioenfonds SPNG 110,1%. Het vereiste niveau van de dekkingsgraad is 105%. De pensioenfondsen verwachten volgens het herstelplan hieraan te gaan voldoen en voorzien geen noodzaak voor de aangesloten instellingen om extra stortingen te verrichten of om bijzondere premieverhogingen door te voeren.

Het Leger des Heils in Nederland heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Het Leger des Heils in Nederland heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde

van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Het Leger des Heils in Nederland heeft alle pensioenregelingen verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord. Vooruitbetaalde pensioenpremies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

AFSCHRIJVINGEN OP IMMATERIËLE EN MATERIËLE VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa inclusief goodwill en materiële vaste activa worden vanaf het moment van gereedheid voor ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast. Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

OPERATIONELE LEASING

Het Leger des Heils in Nederland heeft leasecontracten waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan het eigendom verbonden zijn, niet bij het Leger des Heils in Nederland ligt. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Leasebetalingen worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de staat van baten en lasten over de looptijd van het contract.

FINANCIËLE BATEN EN LASTEN

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Koersverschillen

Koersverschillen die optreden bij de afwikkeling of omrekening van monetaire posten worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt in de periode dat zij zich voordoen, tenzij hedge-accounting wordt toegepast.

Dividenden

Te ontvangen dividenden van niet op nettovermogenswaarde gewaardeerde deelnemingen en effecten, worden verantwoord zodra Stichting Leger des Heils het recht hierop heeft verkregen.

Waardeveranderingen financiële instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde

Waardeveranderingen van de volgende financiële instrumenten (waarop geen hedge-accounting wordt toegepast) worden rechtstreeks verwerkt in de winst-en-verliesrekening:

- financiële activa en verplichtingen die onderdeel zijn van de handelsportefeuille;
- afgeleide financiële instrumenten (derivaten) met een beursgenoteerde onderliggende waarde;
- aangehouden eigen-vermogensinstrumenten die beursgenoteerd zijn.

Waardeverminderingen van financiële instrumenten die op reële waarde gewaardeerd zijn, worden verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Huuropbrengsten

Opbrengsten uit verhuur van vastgoedbeleggingen worden, exclusief vergoeding voor dienstverlening zoals verzekering en onderhoud, op tijdsevenredige basis verwerkt over de leaseperiode. Initiële directe kosten gemaakt om opbrengsten te genereren uit de verhuur en vergoedingen die de stichting betaalt aan de huurder of derden als stimulering om een overeenkomst te sluiten, worden toegerekend over de huurperiode tegenover de huurbaten. ●

Grondslagen voor gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening.

Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening. ●

Toelichting op de statutaire balans

Activa

1. Vastgoedbeleggingen

Het verloop van de vastgoedbeleggingen is als volgt:

	2022	2021
Boekwaarde per 1 januari	16,1	12,0
Bij: Investerings	2,5	2,4
Bij: Mutatie in reële waarde hoger dan kostprijs	0,5	0,6
Bij: Winsten of verliezen als gevolg van aanpassing van de reële waarde	-	1,4
Af: Buitengebruikstellingen en afstotingen	0,1	0,3
Boekwaarde per 31 december	19,1	16,1

Alle vastgoedbeleggingen zijn eigendom van het Stichting Leger des Heils en worden aangehouden om huuropbrengsten of waardestijgingen te realiseren. Deze onroerende zaken worden niet gebruikt in de productie of levering van goederen en diensten of op andere wijze voor eigen gebruik aangewend.

De reële waarde van de vastgoedbeleggingen is voor woningen bepaald op basis van de WOZ-waarde rekening houdend met de waarde-mutaties gedurende het boekjaar en rekening houdend met de verhuurde staat. De reële waarde voor gebouwen is bepaald op basis van onafhankelijke, ter zake kundige externe taxateurs. Voor zover de actuele waarde de kostprijs overstijgt is er een herwaarderingsreserve gevormd. De totale herwaarderingsreserve ultimo boekjaar bedraagt € 2,7 miljoen.

Voor zover de actuele waarde de kostprijs overstijgt is er een herwaarderingsreserve gevormd. De totale herwaarderingsreserve ultimo boekjaar bedraagt € 2,7 miljoen.

De mutatie in reële waarde ontstaat door mutaties in de actuele waarde op basis van WOZ-waarde en taxaties van de bedrijfspanden. In 2022 zijn de reële waardes gestegen.

2. Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt:

	2022	2021
Boekwaarde per 1 januari	28,2	29,0
Bij: verstrekte leningen	4,5	-
Af: aflossing leningen	0,6	0,8
Boekwaarde per 31 december	32,1	28,2
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	0,6	2,1
Stand financiële vaste activa per 31 december	31,5	26,1

Deze post bestaat uit onderhandse leningen aan Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg ad. € 25,5 miljoen, een verstrekte lening aan Stichting Leger des Heils Dienstverlening ad. € 1,5 miljoen en een verstrekte lening aan Stichting Leger des Heils ReShare ad. € 4,5 miljoen. Er zijn geen zekerheden overeengekomen. De aflossingsverplichtingen zijn verantwoord onder de kortlopende vorderingen. De looptijd van de leningen aan Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg ligt tussen 5 en 20 jaar. Over deze uitgeleende gelden wordt een rente berekend gebaseerd op de geldende marktrentepercentages, liggend tussen de 2,5% en 7%. De lening verstrekt aan Stichting Leger des Heils Dienstverlening is in 2022 verlengd en wordt verhoogd tot € 3,5 miljoen in 2023, heeft in 2022 een rente van 3% en wordt per 1 januari 2023 verhoogd naar 5%. Stichting Leger des Heils heeft een achtergestelde lening verstrekt aan Stichting Leger des Heils ReShare met een hoofdsom van € 4,5 miljoen. Deze lening is aangegaan per 1 januari 2022 en heeft een langlopend karakter en een rentepercentage van 5%.

3. Vorderingen op groepsentiteiten

De vorderingen op groepsentiteiten bestaan uit rekening-courant verhoudingen en aflossingsverplichtingen. Er zijn geen zekerheden gesteld inzake de rekening-couranten en ook is (nog) niets overeengekomen voor wat betreft rente en aflossing. Voor de toelichting op de aflossingsverplichting van €0,6 miljoen in 2022 (2021: € 2,1 miljoen) wordt verwezen naar de toelichting op de financiële vaste activa. De reële waarde van de vorderingen benadert de boekwaarde, gegeven het kortlopende karakter van de vorderingen en het feit dat waar nodig voorzieningen voor oninbaarheid zijn gevormd.

4. Effecten

Het verloop van de effecten is als volgt:

	Saldo per 31-12-21	Aankopen	Verkopen	Koers- verschillen	Saldo per 31-12-22
Aandelen	28,7	-	-	(4,6)	24,1
Obligaties	7,1	0,7	(0,7)	(1,2)	5,9
Alternatieven	3,3	-	-	(0,5)	2,8
Totaal effecten	39,1	0,7	(0,7)	(6,3)	32,8

De verkrijgingsprijs van de beursgenoteerde aandelen en obligaties in de beleggingsportefeuille inzake de totale effecten bedraagt per 31 december 2022 € 30,2 miljoen. De aandelen en obligaties zijn beursgenoteerd en hebben een frequente marktnotering. De effecten staan ter vrije beschikking van Stichting Leger des Heils, de beleggingen inzake het retraitsfonds worden aangehouden ten behoeve van uitkeringen inzake de retraitsregeling.

Per 31 december 2022 bedraagt de beleggingsportefeuille inzake het retraitsfonds € 30,8 miljoen (31 december 2021 € 35,5 miljoen). Dit bedrag is opgebouwd uit € 23,4 miljoen effecten, € 4,2 miljoen vastgoedbeleggingen en € 3,2 miljoen financiële vaste activa. De onder het retraitsfonds verantwoorde beleggingen zijn uitsluitend bestemd voor het doen van uitkeringen uit hoofde van de retraitsregeling en de uitvoeringskosten die verband houden met de uitvoering van de retraitsregeling.

5. Liquide middelen

Ultimo boekjaar is € 40,0 miljoen vastgezet in termijndeposito's. De deposito's hebben een kortlopend karakter en vallen allen vrij voor 31 december 2023.

In het kader van de door de Minister van Financiën, op grond van artikel 3:5, vierde lid van de Wet op het financieel toezicht, aan de Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg tot en met 2037 verleende ontheffing van artikel 3:5, eerste lid, wordt een kwaliteitsbankrekening aangehouden ten behoeve van het beheer van cliëntgelden. De hoogte van het op deze bankrekening aan te houden saldo betreft de aan cliënten verschuldigde bedragen.

In het kader van de belangen die de Wet op het financieel toezicht beoogt te beschermen, is door de ING Bank N.V. namens Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg een betalingsgarantie ad. € 1,5 miljoen afgegeven aan De Nederlandsche Bank N.V. Hieraan gekoppeld is een kredietfaciliteit bij de ING BANK N.V. ad. € 1,5 miljoen. De hoogte van het bedrag van de bankgarantie mag gradueel afnemen conform de door de stichting opgestelde vrijval van opvorderbare gelden tot en met 2037.

Passiva

6. Reserves en fondsen

De mutaties gedurende het boekjaar zijn als volgt:

	Bestemmings- reserves	Bestemmings- fondsen	Wettelijke reserve	Continuïteits- reserve	Totaal
Stand per 1 januari	11,4	16,6	2,2	38,6	68,8
Mutaties in het boekjaar					
Geworven baten	5,0	2,2	-	7,0	14,2
Besteed aan doelstelling	0,1	(2,2)	-	(8,2)	(10,4)
Beheer en administratiekosten	-	-	-	(0,2)	(0,2)
Financiële baten en lasten	-	0,2	0,5	(0,7)	-
	5,0	0,2	0,5	(2,1)	3,7
Balans per 31 december	16,5	16,8	2,7	36,5	72,5

De vermogenspositie per entiteit is:

	Bestemmings-reserves	Bestemmings-fondsen	Wettelijke reserve	Continuïteits-reserve	Totaal
Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg	-	5,8	-	23,2	29,0
	-	5,8	-	23,2	29,0
Kerkgenootschap Leger des Heils					
Kerkgenootschap		5,1		8,6	13,8
Internationale Ontwikkeling & Samenwerking	0,7	4,5	-	1,0	6,1
	0,7	9,6	-	9,6	19,9
Stichting Leger des Heils					
Algemene reserve	-	-	-	3,7	3,7
Nalatenschappen	14,7	1,4	-	-	16,1
Herwaarderingsreserve	-	-	2,7	-	2,7
Hulpverlening Leger des Heils Tsjechië	0,3	-	-	-	0,3
Hulpverlening Leger des Heils Slowakije	0,8	-	-	-	0,8
	15,8	1,4	2,7	3,7	23,6
Balans per 31 december	16,5	16,8	2,7	36,5	72,5

Bestemmingsreserve Internationale Ontwikkeling & Samenwerking:

Deze reserve is gevormd om aan gedane toezeggingen door het Kerkgenootschap Leger des Heils, ter zake van de bekostiging van niet gesubsidieerde lasten gedurende de looptijd van de projecten, te kunnen voldoen.

Bestemmingsreserve nalatenschappen:

Deze reserve omvat de netto waarde van onbestemde nalatenschappen welke bij het Leger des Heils zijn aangemeld, maar die nog niet ontvangen zijn en derhalve nog niet aan doelstellingen zijn toegekend.

Wettelijke reserve:

In deze reserve wordt de ongerealiseerde herwaardering van beleggingen in vastgoed verantwoord.

Bestemmingsreserve hulpverlening Leger des Heils Tsjechië en Slowakije:

Deze reserve is gevormd als ondersteuningsfonds voor bekostiging van niet-gesubsidieerde projecten van het Leger des Heils in Tsjechië en Slowakije.

Toelichting bestemmingsfondsen:

Bestemmingsfonds Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg

Dit fonds is gevormd vanuit nog niet of niet geheel bestede schenkingen, legaten en nalatenschappen met een specifieke (door de gever bepaalde) bestemming binnen het werkveld van Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg. Dit kan zijn een werkeenheid van de betreffende stichting als ook een specifieke discipline (bijv. jeugdhulpverlening of maatschappelijke opvang).

Bestemmingsfonds Kerkgenootschap Leger des Heils

Dit fonds is gevormd om aan gedane toezeggingen door het Kerkgenootschap Leger des Heils, ter zake van de bekostiging van niet gesubsidieerde lasten van projecten van evangelisatie en pastorale zorg gedurende de looptijd, te kunnen voldoen.

Bestemmingsfonds Internationale Ontwikkeling & Samenwerking:

Dit fonds is gevormd vanuit, nog niet of nog niet geheel, bestede schenkingen, legaten en nalatenschappen met een specifieke (door de gever of erflater bepaalde) bestemming, op het gebied van Internationale Ontwikkeling & Samenwerking.

Bestemmingsfonds bestemde nalatenschappen

Dit fonds omvat de nettowaarde van schenkingen, legaten en nalatenschappen welke bij het Leger des Heils zijn aangemeld, maar nog niet zijn ontvangen en waarbij door de erflater een specifiek doel is aangegeven. Omdat de nalatenschappen nog niet zijn ontvangen,

zijn deze nog niet aan doelstellingen toegekend. Voor zover fondsen op naam zijn verstrekt, kan door donateurs niet zomaar op deze fondsen worden bijgestort.

Toelichting continuïteitsreserves:

De continuïteitsreserve is dat deel van het vermogen waaraan geen bestemming is gegeven. De continuïteitsreserve dient als weerstandsvermogen om de continuïteit zeker te stellen.

7. Voorzieningen

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per 31-12-21	Dotatie	Onttrekking	Vrijval	Saldo per 31-12-22
Voorziening retraitsoelagen	35,3	1,2	(6,4)	-	30,1
Totaal voorzieningen	35,3	1,2	(6,4)	-	30,1

Toelichting in welke mate (het totaal van) de voorzieningen als langlopend moeten worden beschouwd:

	31-12-22
Kortlopend deel van de voorzieningen (< 1 jr.)	2,1
Langlopend deel van de voorzieningen (> 1 jr. < 5 jr.)	8,4
Langlopend deel van de voorzieningen (> 5 jr.)	19,6

Aan Leger des Heils officieren wordt, na het bereiken van de daartoe gestelde leeftijd, een retraitsoelage uitgekeerd. Daarnaast worden aanvullende uitkeringen gedaan aan officieren, die voor die datum arbeidsongeschikt zijn geworden. Deze uitkeringen komen ten laste van de voorziening retraitsoelagen.

De voorziening wordt op actuariële basis berekend. Uitgaande van de gemiddelde levensverwachting van de officieren in retraite is gerekend met een looptijd van de uitkeringen van 10 jaar. De disconteringsvoet bedraagt 2,5% (2021: 0,5%), dit is bepaald op basis van het gemiddelde van zero couponrentes en rentetermijnstructuur (RTS). De actuariële berekende voorziening retraitsoelagen bedraagt ultimo 2022 € 28,4 miljoen (ultimo 2021: € 35,0 miljoen). De beleggingsportefeuille inzake het retraitsfonds is € 30,8 miljoen (31 december 2021 € 35,5 miljoen). Dit bedrag is per 31 december 2022 opgebouwd uit € 23,4 miljoen effecten, € 4,2 miljoen vastgoedbeleggingen en € 3,2 miljoen financiële vaste activa. Voor een verdere specificatie van de mutaties gedurende het boekjaar wordt verwezen naar toelichting 12.

8. Kortlopende schulden

Er zijn geen zekerheden gesteld inzake de rekening-couranten. Over rente en aflossing is (nog) niets overeengekomen. Alle kortlopende schulden hebben een resterende looptijd van korter dan een jaar. De reële waarde van de kortlopende schulden benadert de boekwaarde vanwege het kortlopende karakter ervan.

9. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

De stichting is hoofdelijk medeschuldenaar voor al hetgeen Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg aan de ING BANK N.V. verschuldigd is. Per balansdatum is de totale schuld van Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg aan de ING BANK N.V. ca. € 40,5 miljoen euro. Ook heeft ING Bank N.V. aan Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg, ter financiering van het werkkapitaal, een krediet in rekening-courant verstrekt van € 15 miljoen. In 2022 is hier geen gebruik van gemaakt. Ultimo 2022 werd geen gebruik gemaakt van dit krediet.

De verschillende juridische entiteiten van het Leger des Heils in Nederland vormen een fiscale eenheid voor de omzetbelasting. Dit houdt in dat deze entiteiten aansprakelijk zijn voor elkaars btw-verplichtingen.

Toelichting op de statutaire staat van baten en lasten

10. Verbonden organisaties zonder winststreven

De specificatie is als volgt:

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	14,2	10,2	14,4
Totaal	14,2	10,2	14,4

11. Financiële baten en lasten

De specificatie is als volgt:

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Effecten:			
Gerealiseerd koersverschillen	-	-	-
Ongerealiseerd koersverschillen	(1,7)	0,6	2,6
Dividend	-	-	0,1
Kosten van effecten	(0,6)	(0,5)	(0,4)
	(2,3)	0,1	2,3
Vastgoedbeleggingen:			
Verhuur woningen	0,3	0,3	0,2
Verhuur Domus Almere	0,1	0,1	0,1
Verhuur ReShare Deventer	-	0,1	0,1
Herwaardering vastgoedbeleggingen	0,5	0,8	2,1
Kosten van verhuur	(0,3)	(0,2)	(0,2)
	0,6	1,1	2,3
Zonnepanelen:			
Baten uit teruglevering energie en subsidie	0,3	0,3	0,3
Herwaardering	(0,2)	(0,2)	(0,2)
	0,1	0,1	0,1
Financiële vaste activa:			
Rentebaten	1,8	1,5	1,5
Kosten financiële vaste activa	(0,2)	(0,2)	(0,1)
	1,6	1,3	1,4
Totaal financiële baten en lasten	-	2,6	6,1

12. Saldo van baten en lasten Retraitefonds

De specificatie is als volgt:

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Baten			
Opbouw koopsommen	1,2	1,2	1,2
	1,2	1,2	1,2
Lasten			
Retraiteuitkeringen	2,1	2,1	2,1
Advieskosten	0,1	0,1	-
Organisatiekosten	-	0,1	0,1
	2,2	2,3	2,2
Financiële baten en lasten			
Effecten			
Gerealiseerd koersverschillen	-	-	-
Ongerealiseerd koersverschillen	(4,6)	1,0	4,2
Dividend	0,1	-	0,1
	(4,5)	1,0	4,3
Vastgoedbeleggingen			
Verhuuropbrengsten ReShare Deventer	0,3	0,1	0,1
Herwaardering vastgoedbeleggingen	-	-	0,2
Afschrijvingskosten	-	(0,1)	-
	0,3	-	0,3
Overige financiële baten en lasten			
Rentebaten	0,1	0,1	0,1
Rentelasten	-	-	-
	0,1	0,1	0,1
Totaal financiële baten en lasten	(4,1)	1,2	4,7
Dotatie/onttrekking Retraitevoorziening	(5,2)	-	3,7
Totaal saldo van baten en lasten Retraitefonds	-	-	-

13. Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich na de balansdatum geen bijzondere gebeurtenissen voorgedaan die belangrijke financiële gevolgen hebben voor het Leger des Heils in Nederland.

14. Vaststelling en goedkeuring jaarrekening

De jaarrekening 2022 is in overleg met de Territoriale Raad van het Leger des Heils in Nederland door het bestuur opgemaakt en is tijdens de vergadering met de Territoriale Raad van 30 mei 2023 door het bestuur vastgesteld.

15. Ondertekening

Een exemplaar van deze jaarrekening voorzien van de originele handtekeningen van het bestuur en van de origineel getekende controleverklaring bevindt zich ten kantore van Stichting Leger des Heils.

Bestuur:

- Commissioner Bente Gundersen, voorzitter
- Kolonel Donna Evans, vice-voorzitter
- Lt.-kolonel John den Hollander, secretaris-penningmeester en stichtingsdirecteur

**Overige
gegevens
en bijlagen**

Overige gegevens

Resultaatbestemming

Het saldo van baten en lasten wordt verdeeld volgens de bestemming zoals is opgenomen in de staat van baten en lasten 2022 van de jaarrekening.

Controleverklaring

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant. De controleverklaring is opgenomen op de volgende pagina's.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Leger des Heils

Verklaring over de jaarrekening 2022

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van Stichting Leger des Heils ('de stichting') een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de stichting op 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met Richtlijn 650 'Fondsenwervende instellingen' van de Nederlandse Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ 650).

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarverslag in hoofdstuk 4 op pagina 106 tot en met 153 opgenomen jaarrekening 2022 van Stichting Leger des Heils te Almere (statutair gevestigd te Amsterdam) gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- de statutaire balans per 31 december 2022;
- de statutaire staat van baten en lasten over 2022; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen, waarin opgenomen de gecombineerde balans en de gecombineerde staat van baten en lasten van het Leger des Heils in Nederland.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is RJ 650.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Leger des Heils zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

*PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Thomas R. Malthusstraat 5, 1066 JR Amsterdam, Postbus 90357, 1006 BJ Amsterdam
T: 088 792 00 20, F: 088 792 96 40, www.pwc.nl*

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat ook andere informatie. Dat betreft alle informatie in het jaarverslag anders dan de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van RJ 650 is vereist voor het bestuursverslag.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag in overeenstemming met RJ 650.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met RJ 650; en voor
- een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze doelstellingen zijn een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten en een controleverklaring uit te brengen waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van

zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Amsterdam, 29 juni 2023
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door drs. M.J.A. Koedijk RA RE

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2022 van Stichting Leger des Heils

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

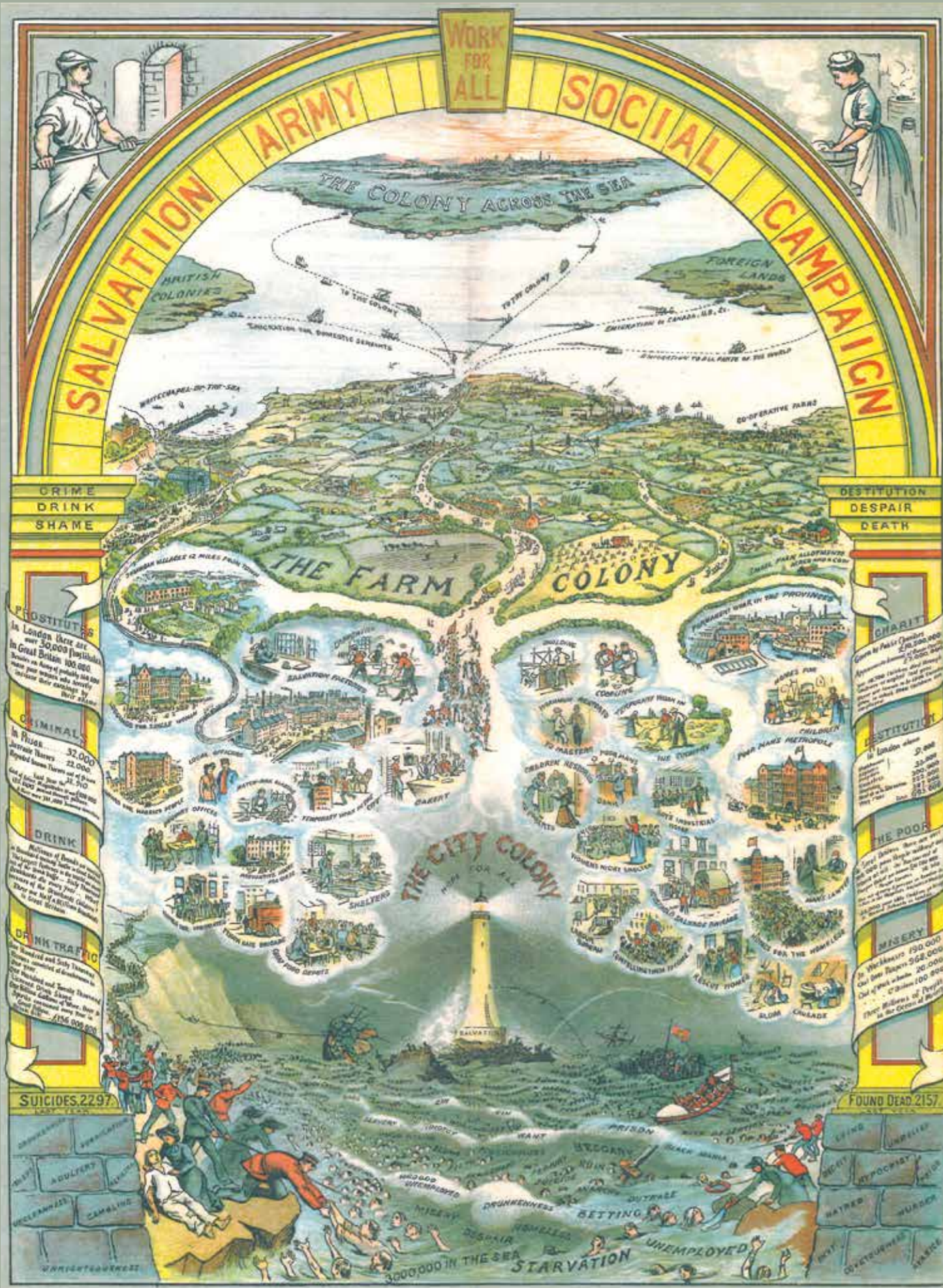
De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Ook op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen. Dit betreft tevens de in de toelichting opgenomen gecombineerde balans, de gecombineerde staat van baten en lasten en het gecombineerd kasstroomoverzicht van het Leger des Heils in Nederland. Wij hebben de aard en omvang van de uit te voeren werkzaamheden hiervoor bepaald op basis van de omvang en/of het risicoprofiel van de hierin opgenomen entiteiten of de activiteiten, de bedrijfsprocessen en interne beheersingsmaatregelen en de bedrijfstak waarin de entiteiten opereren.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Oktober 1890

In darkest England and the way out

In 1890 werd door William Booth het boek 'In darkest England and the way out' gepubliceerd. In dit boek geeft hij een analyse van de maatschappelijke problemen van zijn tijd en presenteert hij een plan om deze problemen aan te pakken.

Dit geheel is in een poster die bij het boek hoort weergegeven. Aan beide zijanten van de poster staan statistische gegevens vermeld over sociale problematiek. Mensen dreigen ten onder te gaan in een 'ocean of misery'. De vuurtoren symboliseert het geloof van het Leger des Heils in 'Salvation' en 'Hope for all'. Voor iedereen is een leven met hoop en bevrijding mogelijk: een leven naar God's bedoeling. De poster brengt ook de sociaal maatschappelijke hulpverlening van de organisatie in beeld: mensen van het Leger des Heils steken de helpende hand toe en ondersteunen op weg naar herstel.

Nog altijd strijdt het Leger des Heils voor bevrijding en herstel van mensen in elk opzicht: lichamelijk, psychisch, sociaal en geestelijk.

Meerjarenoverzicht

BEDRAGEN X 1 MILJOEN EURO

Leger des Heils in mensen	2022	2021	2020	2019	2018
Cliënttrajecten Welzijns- en Gezondheidszorg	43.680	43.407	43.446	46.940	47.517
Cliënttrajecten Jeugdbescherming & Reclassering	16.043	14.228	16.685	16.891	18.168
Opvangplaatsen Oekraïense vluchtelingen	4.071	-	-	-	-
Oekraïense vluchtelingen bij gasthuishoudens	3.052	-	-	-	-
Bezoekers buurthuis kamers, per week*	8.369	5.134	4.022	15.053	14.444
Bezoekers/kijkers video livestream-bijeenkomst, per week	6.465	11.105	10.580	-	-
Bezoekers tweedehandskledingwinkels, gemiddeld per week*	29.786	23.013	22.321	30.780	27.941
Bezoekers ochtendsamenkomst (kerkdienst), gemiddeld per week	2.153	2.107	2.883	3.110	3.226
Organisatie en medewerkers (per 31 december)					
Vestigingen	431	405	393	370	372
Medewerkers in loondienst	7.412	7.104	6.855	6.883	6.930
Officieren in actieve dienst**	103	95	98	87	101
Heilssoldaten, adherenten en jongsoldaten	4.216	4.405	4.818	4.832	4.865
Vrijwilligers	11.400	11.300	8.500	14.000	14.000
Fondsenwerving					
Actieve donateurs per 31 december	225.830	224.815	252.875	249.956	263.007
Inactieve donateurs per 31 december	493.090	472.488	402.736	378.879	341.634
Ingezamelde kleding in miljoenen kilo's	16	19	24	25	29

* Voor de berekening van het weekgemiddelde is uitgegaan van 45 weken per jaar. Vanwege coronamaatregelen is het aantal bezoekers in 2021 en 2020 laag. Het aantal bezoekers is in 2020 tot en met 2022 berekend over de weken dat er geen sprake was van lockdowns.

** Exclusief Nederlandse officieren werkzaam in het buitenland.

Uitgaven aan doelstelling	2022	2021	2020	2019	2018
Beschermd wonen	169,9	148,9	129,4	118,3	110,8
Maatschappelijke opvang	110,3*	85,1	75,1	68,7	64,3
Ambulante hulp en begeleiding	75,3	76,9	87,9	80,3	75,2
Verpleging en verzorging	60,1	59,7	56,4	51,5	48,3
Jeugdhulp en gezinsondersteuning	51,3	50,3	54,3	49,6	46,5
Participatie	31,7	30,3	29,4	28,1	26,3
Reclassering	24,5	24,5	23,9	24,1	22,6
Jeugdbescherming	25,3	23,6	21,9	13,6	12,0
Buurtwerk	15,9	13,5	12,4	7,3	6,8
Geloof en zingeving	7,1	6,5	6,1	7,1	7,3
Wijkverpleging, behandeling GGZ	5,7	5,8	5,4	4,9	4,6
Verslavingszorg	5,3	4,8	4,6	4,2	3,9
Internationale ontwikkelingssamenwerking	2,3	4,0	2,5	2,2	2,1
Hotel en congrescentrum Belmont	5,0	3,3	3,5	4,7	4,4
Veldwerk en soepbus	3,1	3,1	3,8	3,5	3,3
Voorlichting	0,9	1,2	0,9	0,8	0,7
Totaal uitgaven doelstelling	593,7	541,4	517,5	483,8	453,1
Bekostiging					
Subsidies van overheden	536,7	491,8	464,7	436,9	415,0
Netto baten van particulieren, bedrijven, andere organisaties, bijdragen hulpvragers en omzet 50 50	67,8	58,9	58,7	38,5	34,7
Financiële en overige baten en lasten	-	6,1	(2,4)	3,5	(0,5)
Totaal bekostiging	604,6	556,8	521,1	478,9	449,3
Exploitatiesaldo	10,9	15,4	3,6	(4,9)	(3,8)

*In de uitgaven aan maatschappelijke opvang is in het jaar 2022 een bedrag van 19,4 miljoen euro begrepen van opvang van vluchtelingen uit Oekraïne.

Balans	2022	2021	2020	2019	2018
Activa					
Vaste activa	188,7	178,5	172,9	166,3	158,1
Vlottende activa	208,2	179,5	172,0	157,6	151,5
Totale activa	396,9	358,0	344,9	323,9	309,6
Passiva					
Reserves en fondsen	176,7	165,8	150,4	135,1	140,0
Voorzieningen	39,3	42,5	38,4	44,3	40,1
Langlopende schulden	71,7	66,3	63,2	54,1	48,7
Kortlopende schulden	109,2	83,4	92,8	90,4	80,8
Totale passiva	396,9	358,0	344,9	323,9	309,6

I'll fight

WILLIAM BOOTH, OPRICHTER LEGER DES HEILS

Zolang er nog vrouwen huilen, zal ik strijden.

Zolang er nog kinderen honger lijden, zal ik strijden.

Zolang er mannen naar gevangenis gaan,
erin en eruit, erin en eruit, zal ik strijden.

Zolang er nog één verslaafde is,
zolang er nog één meisje verloren op straat loopt, zal ik strijden.

Zolang er nog één mens het licht van God
niet heeft gezien, zal ik strijden,
strijden tot het bittere eind.

Colofon

Jaarverslag 2022 van het Leger des Heils

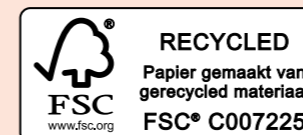
Naam: Leger des Heils
Bezoekadres: Spoordreef 10
Postadres: Postbus 3006
Postcode: 1300 EH
Plaats: Almere
Telefoonnummer: 036 539 81 11
E-mailadres: info@legerdesheils.nl
Internetpagina: www.legerdesheils.nl
Stichter: William Booth
Internationaal leider:
Generaal Brian Peddle
Territoriaal commandant:
Commissioner Bente Gundersen

Redactie: Marketing, Communicatie &
PR /Fondsenwerving

Fotografie: Danny Riekerk, Ritchie
Riekerk, Marleen Kuipers, Folkert
Koelewijn, Daniël Albers, Ilvy
Njokiktjen, Peter de Krom, Wendy Bos,
Gerritjan Huinink, Lars van den Brink

Grafische vormgeving: Maters en
Hermsen, Leiden

Druk: Tuijtel, Hardinxveld-Giessendam

Doen wat
we geloven